

**REGIONLARIN INKİŞAFI İCTİMAİ BİRLİYİNİN
XÜBÜSİ LAYİHƏSİ**

İFTİXAR

MÜSTƏQİL VƏTƏNİN

MEMARI

POEMA

BAKI – 2013

KİTABIN İÇİNDƏKİLƏR

İFTİHAR

MÜSTƏQİL VƏTƏNİN MEMARI (POEMA)	
<i>HİDAYƏT. MÜSTƏQİL VƏTƏNİN MEMARINA EHTİRAMLA</i>	10
<i>N.CƏFƏROB. PARLAQ SİMA, İLHAM QAYNAĞI</i>	22
MÜSTƏQİL VƏTƏNİN MEMARI	29
Günəşin al səhəri	43
Işıqlı, nurlu sabah	45

İFTİHAR

BAĞIMSIZ VATANIN MİMARİ (POEMA)	
<i>HİDAYƏT. BAĞIMSIZ VATANIN MİMARINA SAYGIYLA</i>	52
<i>N.CAFEROV. NURLU YÜZ VE ESİN KAYNAĞI</i>	62
BAĞIMSIZ VATANIN MİMARİ	68
Günəşin kəzəl sabahı	83
Işıklı, nurlu yarınl	85

ИФТИХАР

ЗОДЧИЙ РОДИНЫ СВОБОДНОЙ (ПОЕМА)	
<i>ГИДАЯТ. С ЛЮБОВЬЮ К ЗОДЧЕМУ НЕЗАВИСИМОГО ОТЕЧЕСТВА</i>	92
<i>ИДЖАФАРОВ. МАСШТАБНЫЙ ОБРАЗ, ЖИВОТВОРНЫЙ ИСТОЧНИК</i>	102
ЗОДЧИЙ РОДИНЫ СВОБОДНОЙ	109
Продолжение эстафеты	121
Нераздельность	122

İFTİKHAR

ARCHITECT OF FREE MOTHERLAND (POEM)	
<i>HİDAYAT. WITH LOVE TO THE ARCHITECT OF AN INDEPENDENT MOTHERLAND</i>	126
<i>N.JAFAROV. BRIGHT PERSONALITY, THE SPRING OF INSPIRATION</i>	156
ARCHITECT OF FREE MOTHERLAND	143
Continuation of the baton	154
Inseparability	156

İFTİKHAR

ARCHITEKT DER UNABHÄNGIGEN HEIMAT (POEM)	
<i>HİDAYAT. MIT GROSSER LIEBE ZUM ARCHITEKTEN DER UNABHÄNGIGEN HEIMAT</i>	160
<i>N.JAFAROV. EINE GLÄNZENDE PERSÖNLICHKEIT, EINE QUELLE VON VOLLER BEGEISTERUNG</i>	170
ARCHITEKT DER UNABHÄNGIGEN HEIMAT	179
Roter morgen der sonne	190
Fortsetzung der stafette	191
Unzertrennbarkeit	192

İFTİKHAR

ARCHITECTE DU PAYS LIBRE (POÉME)	
<i>HİDAYET. AVEC AMOUR, A L'ARCHITECTE DE LA PATRIE</i>	
INDEPENDANTE	196
<i>N.DJAFAROV. LA PERSONNALITE D'EXCEPTION ET SOURCE D'IMITATION</i>	208
ARCHITECTE DU PAYS LIBRE	215
Remise du flambeau	227
Indivisibilité	228

İFTİKHAR

ARCHITETTO DELLA PATRIA LIBERA (POEMA)	
<i>HİDAYET. CON L'AMORE ALL'ARCHITETTO DEL PAESE INDEPENDENTE</i>	232
<i>N.DJAFAROV. IL PERSONAGGIO DI SCALA, LA FONTE VIVIFICANTE</i>	240
ARCHITETTO DELLA PATRIA LIBERA	247
Continuazione dell'eredita	259
Indivisibilità	260

İFTİKHAR

ARQUITECTOR DE LA PATRIA LIBRE (POEMA)	
<i>HİDAYET. CON AMOR AL ARQUITECTOR DE LA PATRIA INDEPENDIENTE</i>	264
<i>N.DZAFAROV. FIGURA EXPRESIVA, FUENTE DE INSPIRACIÓN</i>	272
ARQUITECTOR DE LA PATRIA LIBRE	277
Continuación del relevo	289
Inseparabilidad	290

	ایفتیخار
294	مستقبل وطنین معماري (پولما)
302	مدايت. مستقبل وطنين معمارينا احتراملا
308	نظامي جعفراف. بارلاق سيما، الهام كائناغي
323	موسئقل وطنين معماري
325	گونئقن آل صحرې
	اوشوقلې، نورلو صباح

	افتخار
332	معمار الوطن المستقل (پولما)
238	مدايت. صاحب إلى معمار الوطن المستقل
344	نظامي جعفراف. الشخصية البارزة ومنبع الإلهام
359	معمار الوطن المستقل
360	"سحر الشمس المعتبر"
	"العباح المنور المعني"

	افتخار
366	معمار وطن مستقل (مظومه)
374	مدايت. با احترام به معمار وطن مستقل
380	نظامي جعفراف. شخصيتي برجسته و الهام بخش
394	معمار وطن مستقل
396	شوق سحر خورقيد
	صبح روشن، نور آني

İFTİXAR

MÜSTƏQİL VƏTƏNİN MEMARI

POEMA

AZƏRBAYCAN DİLİNDƏ

Azərbaycan xalqının
böyük oğlu,
müstəqil Azərbaycan
dövlətinin memarı,
çagdaş dünyanın
görkəmli siyasi xadimi
Heydər Əlirza oğlu
Əliyevə
həsr olunur.

MÜSTƏQİL VƏTƏNİN MEMARINA EHTİRAMLA

HİDAYƏT

Heydər Əliyev elə fenomendir ki, haqqında söz açarkən adam onun elə bir cəhətindən danışmaq istəyir ki, o cəhəti barədə kimsədə məlumat olmamış olsun. Lakin Azərbaycanda körpədən qocayadək bir insan tapılmaz ki, Heydər Əliyev fenomenini dərin-dən tanımasın. Onun labirintlərdən keçən həyatı, parlaq şəxsiyyəti, dünya siyasət müstəvisinə ucalan nurlu əməlləri, xalq, millət və dövlət uğrunda çəkdiyi əziyyətlər bütün ziyası və müstəsna dəyəri ilə Azərbaycan tarixinin salnaməsində səhifə-səhifə qızıl hərflərlə bərq vurur.

Mən hələ İrəvanda yaşayarkən Qərbi Azərbaycandan o böyük dühanın ömür yoluna etdiyim müşahidələrimin qənaəti barədə danışsam, tükənməz bir romanın mövsusuna çevrilər. Daha sonra Əliyevin idarəçilik məktəbində böyük bir təcrübə qazanmış insan kimi ünsiyyətdə olduğum hər anın xatirələri isə saysız-hesabsız kitablara belə yerləşməz.

Hiss edirəm ki, mən Heydər Əliyev haqqında nə qədər yazmış olsam belə, yenə də yazmaq istəyirəm.

Ömrünü bütünlükdə xalqına, vətəninə həsr edən bu insan hələ məktəb illərindən ağılı, idraki, zehni təfəkkürü, bilik və bacarığı ilə yaşadlarından fəvqələdə şəkilə fərqləndikcə, gələcəkdə onun böyük ümidlər verdiyi aydınca sezilirdi. Zaman keçdikcə böyük ümidlər verən, tükənməz enerjijə malik Heydər Əliyev ömrünün son gününə qədər dünya siyasət müstəvisində özünəməxsusluq çevrəsi yaratdı. Sovetlər birliyinin ən çək-çevirli zamanında Azərbaycan Respublikasını sürətlə inkişaf etdirməklə yanaşı, bilik və bacarığı ilə nəhəng bir dövlətin siyasət meydanında fəvqələdə nüfuz qazandı. Böyük bir ölkənin çoxsaylı millətləri arasında sevilməyə başladı. Hətta bu sevgi hələ sovetlər birliyi zamanı ölkənin hüdudlarını da aşdı. Fəvqələdə zəhməti hesabına qurub yaratdığı Müstəqil Azərbaycanın dünya birliyinə inteqrasiyası zamanı həmin sevgi öz bəhrəsinə verməyə başladı. Xarici dövletlərin Azərbaycana olan münasibəti Heydər Əliyevdən keçdi. Azərbaycanın parçalanmaq, bir dövlət olaraq dünya xəritəsindən silinmək kimi təhlükə ilə üzləş-

diyi bir vaxtda xalqın iradəsi və təkidi ilə xilasa dəvət olundu. Azərbaycanı, demək olar ki, uçurumun qaşından çiyinləri üstündə gecə-gündüz yorulmadan fırvanlıq meydanına çıxartdı. Vətəndaş müharibəsi kimi bir təhlükənin caynağından qopartdı. Qan tökülməsinin qarşısını aldı. Ermənistanla müharibədə həlak olan yeniyetmələrin günbəgün artan sayına xitam verdi. Respublikamızda yaşayan bütün xalqlara, millətlərə böyük sayqı göstərərək, müstəqil, fırvan dövlət qurdu. Azərbaycanın ən yeni tarixini yaratdı. Bu tarix sivil dünyanın bütün mahiyyətlərini özündə ehtiva etməklə, gələcəyə doğru istiqamətlənən dünya birliyinin hamar yolunda özünə müstəsna yer tutaraq, inteqrasiv addımlarla addımlamağa başladı.

Azərbaycanın təbiətini bütün parametrlərdən kamil tanıyan, ümumilikdə Azərbaycanla nəfəs alan Heydər Əliyev respublikamızın yeraltı və yerüstü sərvətlərinin dünya bazarında ən layiqli dəyərlə yer tutmasında, Rusiya, İran, Amerika, Avropanın ən nəhəng ölkələri və ərəb dövlətləri ilə işbirliyi yaradılmasında, tarixi

neft kontraktının imzalanması və həyata keçirilməsində və sair qlobal məsələlərdə iradəli mövqə tutaraq, bununla da sülhün, əmin-amanlığın qorunub saxlanmasında təminat yaradılmasında, bir çox məsələlərdə Azərbaycanla hesablaşılacaq mövqeyə nail olunmasında əvəzsiz və misilsiz xidmətlər göstərdi.

Müasir dünyanın üz tutduğu pəhatlıq, əmin-amanlıq, firavanlıq deyilən geniş, işıqlı meydana doğru gedilən yolda az zaman kəsiyində Azərbaycanı istibdad-dan qurtuluş zirvəsinə ucalda bilən Heydər Əliyev istər daxili, istərsə də xarici siyasətin formalaşmasında prinsiplilik nümayiş etdirməklə yanaşı, incə ilmələrlə toxunan müdrik siyasət məktəbi yaradaraq, ümummilli liderə çevrildi. Bu mənada o, C. Vaşinqton, Ş. de Qoll, M.K. Atatürk və sair kimi tarixin sülh, əmin-amanlıq nümunəsi olan ən parlaq demokrat şəxsiyyətləri ilə müqayisə olunur.

Heydər Əliyev tarixdə başqa iz qoya da bilməzdi. Çünki Tanrı tərəfindən bütün keyfiyyətlərə malik olan kamil bir insan kimi, o, ömrünü göylərin ona bəxş et-

diyi fəvqəldəyərlə cəhətləri ilə yalnız və yalnız xeyirxah işlərə həsr etməli idi. Bu, belə də oldu...

Əlbəttə, əgər Heydər Əliyev haqda yazılan hər hansı əsər təkcə Azərbaycan auditoriyası üçün nəzərdə tutulsa, həmin əsər haqda heç bir şərhə ehtiyac duyulmaz. Yuxanda qeyd etdiyim kimi, Heydər Əliyev fenomeni hər bir Azərbaycan vətəndaşı üçün güzgü kimi aydındır.

Şair İftixarın "Müstəqil vətənin memarı" poemasının məhz dünyanın nəhəng dillərinə tərcümə olunduğunu nəzərə alıb, poemada təsvir olunan bir neçə cəhətə aydınlıq gətirmək istəyirəm. Professor Nizami Cəfərovun Heydər Əliyev haqda yazdığı bir fikrə istinad edərək demək istəyirəm ki, həqiqətən də yüz illərdə bir kərə yaranan şəxsiyyətlərdən olan Heydər Əliyevin obrazı öz poetik enerjisi ilə zaman-zaman ədəbiyyatda, xüsusən də poeziyada saysız-hesabsız əsərlərin yazılmasına səbəb olacaq. Bu poema onun ömür yoluna, həyatının və yaratdıqlarının işığına isinmək imkanının poetik təsvirinin bir zərəsidir. Bu, o deməkdir ki, bu əsər hələ

yanacaq daha böyük əsərlərin qığılcımlarındandır.

“Müstəqil vətənin memarı” poeması kitab halına salınarkən bir cəhətə çox böyük diqqət verilmişdir. Bu cəhət öz mənası və məzmunu ilə son dərəcə həmahəngdir. İki hissəyə bölünmüş kitabın birinci hissəsi qəhrəmanın (Heydər Əliyevin) həyatının müəyyən anları və Azərbaycan üçün etdikləri, ikinci hissəsi isə xalqımızın, dövlətimizin gələcək taleyinin tam təminatı üçün estafeti hələ körpəliyindən öz siyasi təfəkkürünü zaman-zaman ağılına, idrakına hopdurduğu İlham Əliyevə təhvil verməsinin düzgün seçim olduğunu təəssürat yaranmışdır. Bu da Heydər Əliyevin fenomenal siyasətinin zənginliyindən və uzaqgörənliyindən xəbər verən həqiqətin şair təfəkkürü ilə yaradılmış poetik tablosudur.

Mən bu məqamda bir neçə kəlmə estafetin ötürülməsinin incə cəhətləri barədə də fikir söyləməyin gərəkliyini vacib bilirəm. Heydər Əliyev əbədiyyətə qovuşarkən mənim və yaşadığımı heç zaman görmədiyimi, heç oxuduğumuz kitablarda da

past gəlmədiyimiz bir mənzərə ilə rastlaşdıq (söz yox ki, biz bu mənzərə ilə rastlaşacağımıza əvvəlcədən əmin idik). Azərbaycan Heydər Əliyevi əbədiyyət evinə, sözün əsl mənasında, ümummilli lider, xilaskar, qüdrətli siyasi xadim, fenomen rəhbər, parlaq İNSAN, “Heydər – Xalq – Xalq – Heydər” hissələri, duyğuları ilə yola salırdı. Bu, bizim hər birimizin gözləri önündə baş verdi və həmin hissələr bizim hər birimizin içində bütün dolğunluğu ilə oyanmışdı. Hətta siyasi əqidəsinə görə fərqlənən adamlar belə, həmin duyğularını aydınca bürüzə verirdilər. Adamda elə təəssürat yaranırdı ki, Heydər Əliyev ölümün özünü də insanlara sevdirdi bildi. Xalq ümummilli liderini əbədiyyətə yola saldıqdan sonra ona daha çox ehtiyacı olduğunu dərk edirdi. Xalq, vətəndaşları qarşıda yeni mərhələ, növbəti prezident seçkiləri gözləyirdi. Həmin seçkidə xalq yanılmadı, müdriklik nümayiş etdirdi. Demək olar ki, yekdil seçim ilə Heydər Əliyevin estafeti etibarlı ələ tapşırıldı. Xalq öz taleyini, sözün əsl mənasında, hər bir Azərbaycan və

təndaşının prezidentinə çevrilən möhtərəm İlham Əliyevə etibar etdi. Bununla da xalq, bir növ, öz taleyini sığorta edə bildi. Nəticə, gözlənilməli kimi, uğurlu oldu. Bu gün işıqlı, nurlu sabahın üfüqlərində doğan Heydər Əliyev günəşinin şəfəqinə çevrilən cənab İlham Əliyev, əsl mənada, bütün qəlbi, ürəyi və əməlləri ilə hər bir Azərbaycan vətəndaşının prezidentinə çevrilməklə, bu estafeti çiyinlərində uğurla aparır. Yeni mərhələyə qədəm qoyan Azərbaycan ümummilli liderdən miras qoyulmuş uzaqgörən siyasətini bəhrəsini görməyə başladı. Respublikamızda sürətlə aparılan quruculuq işlərinin fəvqündə daxildən günbəgün çiçəklənən Azərbaycan xarici siyasətində də işıqlı meydanda ən mötəbər yerlərdən birini tutur. Bu kitab tərtib olunarkən, məhz həmin məqamların vəhdəti poetik ifadə vasitəsilə öz əksini çox üzvi şəkildə tapmaqla, ümumilikdə Heydər Əliyev sevgisi ilə İlham Əliyev sevgisinin nə qədər harmonal olduğu bütün ziyası ilə görünür.

Gələcəyin işıqlı, nurlu sabahına pəncərə açan Azərbaycanın ən yeni tarixinin qurucusu hə-

mişəyaşar Heydər Əliyevin və onun siyasətini uğurla davam etdirən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin fəvqəldəyərli fəaliyyətinin poetik mənzərəsini yaradan, rus, ingilis, alman, fransız, ispan, italyan, ərəb, fars və türk dillərinə tərcümə olunan "Müstəqil Vətənin Memarı" kitabı poetik əsər kimi ilk, həm də bir neçə dilə tərcümə olunan kitab olmaqla, gələcəkdə bu istiqamətdə aparılacaq işlərə bir istiqamət nümunəsidir.

PARLAQ SIMA, İLHAM QAYNAĞI

NİZAMİ CƏFƏROV,

professor, əməkdar elm xadimi,
millət vəkili

Azərbaycan, ümumən Türk-Turan dünyasının dünyaya bəxş etdiyi böyük siyasi-ictimai xadimlər, dövlət qurucularının tarixi əhəmiyyət daşıyan adları sırasına 11 minilliyin sonu –111 minilliyin əvvəllərində bir ad da əlavə olundu: Heydər Əliyev!.. Azərbaycanın özü qədər olacağına inamımız günbəgün (Onun əməlləri, ideyaları çiçəkləndikcə) artan bu ad bizim yalnız siyasi-ideoloji təfəkkürümüzə deyil, ədəbi-bədii düşüncəmizə də möhtəşəm, genişmiqyaslı bir obraz gətirdi. Milli xilaskar, böyük fikirlər (və əməllər!) sahibi Heydər Əliyevin obrazı Azərbaycan ədəbiyyatını, xüsusilə poeziyasını, mən əminəm ki, sadəcə, zənginləşdirməklə qalmayacaq, onun qarşısında yeni üfüqlər, yeni ideya-estetik fəaliyyət meydanı açacaq, Azərbaycan şairinə bu vaxta qədər görünməmiş bir ruh, mənəvi enerji (ilham!) verəcəkdir.

İftixarın qələminin (daha düzgün olar ki, deyək: ürəyinin) məhsulu olan “Müsəqil Vətənin Memarı” da Türk-Turan dünya-

sının dahi idrak-təfəkkür, siyasi sərəkərdəsi Heydər Əliyevin şə-rəfinə yazılmışdır. Və hər bəndi bu böyük şəxsiyyətin fəaliyyə-tinin, xarakterinin bir cəhətini təsvir, tərənnüm edən poemanın müəllifi tamamilə haqlıdır ki, xalqın tarixi taleyini onun Heydər Əliyev kimi dahiləri müəyyən edirlər – xalq o zaman xoşbəxt olur ki, siyasət şeytanlarının yox, siyasət allahlarının buyurduğu yolla gedir.

Mənsub olduğu xalqa milli-mənəvi xoşbəxtliyin üfqlərini göstərmək istəyən ədəbiyyatın (Azərbaycan ədəbiyyatının!) məfkurə enerjisi alması üçün bitib-tükənməz bir mənbə var: O, Heydər Əliyevdir!.. İftixar “Müstəqil vətənin memarı”nı yazarkən öz ilhamını məhz ondan almışdır...

Şimşək kimi doğuldu

Naxçıvandan cahana,

Tanrı nicat göndərdi

Onu Azərbaycana,

– misraları ilə başlayan poema-dastanda Azərbaycan xalqının ümummilli liderinin obrazı bö-yük tarixi şəxsiyyətin gərgin

mübarizə yolunun təsviri (və tərənnümü!) ilə yaradılır. Heydər Əliyevin epos qəhrəmanlarına məxsus İlahi missiya daşdığına, dünyaya məhz mənsub olduğu millətin xilaskarı kimi gəldiyinə ürkədən inanan şair ümummilli liderin mübarizə yolunun heç də hamar olmadığını, ağır-acılardan, boran-qardan keçdiyini, lakin şərəflə, uğurla, şöhrətlə başa çat-dığını söyləyir.

Heydər Əliyevin vaxtilə Ata-türk haqqında dediyi bir fikir – “Türkiyə Cümhuriyyəti Atatür-kün, sadəcə, fəaliyyətinin deyil, qəhrəmanlığının nəticəsidir” – Azərbaycanın ümummilli lide-rinin missiyasını daha dərinləndən dərk etməyə imkan verir: Azər-baycan dövləti Heydər Əliyevin, sadəcə, fəaliyyətinin deyil, məhz qəhrəmanlığının nəticəsidir... “Müstəqil vətənin memarı” poema-dastanının müəllifi bu qəhrəmanlığın yalnız miqyasını yox, məzmun-mündərcəsini də təsvir-təqdim etmək üçün mü-vafiq poetik intonasıya tapmağa nail olmuş, milli dövlət, vətəndaş, neft kontraktı, müstəqillik kimi

müasir ictimai-siyasi anlayışları ənənəvi xalq poeziyasının kontekstinə kifayət qədər müvafəqə qiyatla daxil etmişdir:

Öz əliylə oyadı

Xalqın qan yaddaşını.

Min il bundan sonranın

Qoydu təməl daşını.

Və ona görə də poema-qastan nə qədər ənənəvi intonasıyaya malik olsa da, ümummilli illərin apardığı tarixi mübarizənin müasirliyini uğurla əks etdirir.

Ataların gördüyü böyük işlərin, müəllifi olduğu müqəddəs ideyaların oğullar tərəfindən inamla (və ilhamla) davam etdirildiyinə inanan şair:

Müstəqil Vətənimiz–

İşıqlı, nurlu sabah.

Onu Heydər yaratdı!

Sabaha İLHAMLA bax!

– söyləyir. Və Azərbaycan xalqının yeni liderinə müraciət edərək, onun uğurla başladığı yeni mübarizə-mücadilə yolunu tərənnüm edir.

Ümummilli liderin milli müstəqillik uğrunda mübarizə göstərdiyi tarixi qəhrəmanlığa (və bu qəhrəman mübarizənin bu

gün yeni liderin şəxsində davamına) həsr olunmuş poemadastan yalnız bir şairin deyil, bütövlükdə Azərbaycan xalqının hissələrini, emosiyalarını əks etdirir. Zaman-zaman böyük qəhrəmanlıqlar, böyük həyəcanlar, milli iftixar doğurmuş və böyük ədəbiyyat da həmin həyəcanlardan (və milli iftixardan!) doğulmuşdur. Özünün xilasını üçün böyük qəhrəmanlar, liderlər yetirməyə qadir olan xalq onları sevməklə, tərənnüm etməklə, həmişə özü də yüksəlir, millimənəvi mütəşəkkillik, ruhi enerji qazanır...

İFTIXAR
MÜSTƏQİL VƏTƏNİN MEMARI

Deyirlər ki, insan yaranmışların ən kamillidir. Bəs bu kamilliyin hüdudlarını ölçmək mümkündürmü?..

Heydər Əliyev düşəsi gözlerimiz qarşısında zirvələrin görünməz qatına doğru ucalır. Bu zirvənin hansı ucalıqda olduğunu kim söyləyə bilər?..

Təbii ki, heç kim!

Çünki bu, adi insan təfəkkürünün qavraya biləcəyindən böyük həqiqətdir. Ağılın açma bilmədiyi belə həqiqətlər yalnız şair təxəyyülünün gücü ilə açılır. İndi sizə təqdim olunan poemada olduğu kimi...

Burada İftixarın şair ilhamı qüdrətli Heydər Əliyev obrazından ruh, mənəvi enerji alıb, onu ən səmimi, ən ali duyğularla tərənnüm edir.

İFTIXAR
MÜSTƏQİL VƏTƏNİN MEMARI

Şimşək kimi doğuldu
Naxçıvandan cahana.
Tanrı nicat göndərdi
Onu Azərbaycana.

Gözlərini dünyaya
Açanda məğrur açdı.
Adı dillərdə gəzdi,
Eldən elə dolaşdı.

Körpə ikən güc aldı,
O, Tanrının özündən.
Tanrı ziyası ilə
Nur ələndi gözündən.

Bulaq kimi qaynadı,
Axdı, dənizə döndü.
Vətənin göylərində
Günəş kimi göründü.

Ömür bir yol başladı,
Öz atını sürməyə.
Tanrı tale göndərdi,
Öz hökmünü verməyə.

Bu yol hamar olmadı,
Sel, daşqın oldu bu yol.
Min cür qaranlıqlarla
Əzabla doldu bu yol.

Bu yol ağrıdan keçdi,
Acıdan keçdi bu yol.
Borandan, qardan keçdi,
Tufandan keçdi bu yol.

Bu yolda dərd də oldu,
Qəm də oldu bu yolda.
Bu yolda zil də oldu,
Bəm də oldu bu yolda.

Bu yol hardan keçsə də,
Şərəfli oldu bu yol.
Bu yol uğurla doldu,
Şöhrətli oldu bu yol.

Bu yol haqqın yolu ydu,
Ağrı-acı sovuşdu.
Həqiqətin yolu ydu,
Həqiqətə qovuşdu.

Yenilməz qala oldu,
Darda yetdi haraya.
Ağa qara demədi,
Ağ demədi qaraya.

Müqəddəs mətləb seçdi,
Özünü oda atdı.
Oddan-alovdan keçdi,
Xalqın dadına çatdı.

Hər tərəf onu sıxdı,
Amma o sıxılmadı.
Zülməti yardı, çıxdı,
Bir an da yıxılmadı.

Zülməti yara-yara
İz açdı, öndə getdi.
Yollara nur ələdi,
Özü də nura yetdi.

Ülvi əməllərilə
Şanlı tarix yaratdı.
Siyasət meydanında,
Ali zirvəyə çatdı.

O, Heydər Əliyevdir!
Xalqın imanı, dini.
Xətəinin nəvəsi,
Böyük Turanın himni.

O, Heydər Əliyevdir!
Mənalı həyat görən.
Müstəqil dövlət quran,
Şərəfli ömür sürən.

O, Heydər Əliyevdir!
Əzaba sinə gərən.
O, Heydər Əliyevdir!
Ömrünü xalqa verən.

“Ömrümün ilk anından
Xalqımla yol gedirəm.
Ömrün qalanını da
Xalqıma bəxş edirəm”.

Bir an geri dönmədi,
Müqəddəs niyyətindən.
Bir an ayrı qalmadı.
Sevimli millətindən.

Ölkə parçalanırdı,
Şimal, cənub, şərq və qərb.
Bir yandan talanırdı,
Bir yandan da qanlı hərbi.

Bu kiçik məmləkətdə
Hərənin öz marağı.
Xalqın haray səsinə
Yetdi Heydər sorağı.

Xalqı xilas etməyə
Vaxtında gəldi çatdı.
Vətəndaş çarpışması
Ağlı hökmüylə yatdı.

Zehni, ağılı, zəkası
Anbaan işiq saçdı.
Müdrək məntiqi ilə
Açılmaz düyün açdı.

Heydər hər vətəndaşa
Öz canından can verdi.
Öz şərəfli ömrünü
Xalqına qurban verdi.

Hər əzaba qatlaşdı,
Daim sülhə can atdı.
Keçilməz sədlər aşdı,
Milli dövlət yaratdı.

Nadir siyasi ustad
Gərdişin sirrin duydu.
İncə siyasət ilə
Dünyanı heyran qoydu.

Tarixi "İpək yolu"
Yeni bir ömür aldı.
Bu da bir tarixdir ki,
O yolu Heydər saldı.

Əsrin neft kontraktı
Cəsarətdən doğuldu.
Bakı, Tiflis və Ceyhan
Müqəddəs amal oldu.

Dünyanın diqqətini
Bu torpağa cəmlədi.
Bu müqəddəs amala
Özü uğur dilədi.

Bakı, Tiflis, Ərzurum –
Tikilən qaz kəməri.
Bakıdan Avropaya
Mavi alov nəməri.

Başda elm çələngi
Yolu sabaha doğru.
Dühaların nəhəngi
Heydər Əlirza oğlu.

"Türkiyə, Azərbaycan –
Bir millət, iki dövlət!"
Mustafa Kamal, Heydər –
Zəfər çalan həqiqət!

Dədə Qorqud, Alpamış,
Ədalət abidəsi.
Milli ruh, milli barış,
Elin Heydər Dədəsi.

Türkün rəmzi nişanı –
Manas, Orxon-Yenisey...
O, Heydər Əliyevdir,
Öyrəndikcə, öyrən hey!

“Heydər – Xalq”dır, “Xalq – Heydər!”
Müqəddəs kitabədir.
Möhtəşəm, ulu rəhbər
Əl çatmayan qübbədir.

Müstəqillik memarı
Firavan həyat qurdu.
Vətən, torpaq, millət, xalq
Rəzalətdən qurtuldu.

Könlündə eşq atəşi
Fenomenə çevrildi.
Mövqeyi aydın, qəti
Sevildikcə, sevildi.

Qadağalar qoydular
Bir vaxt sevən qəlbinə.
Öz eşqindən dönmədi
Heydər Əliyev yenə.

Bu, bir inad deyildi,
Eşqə sədaqət idi.
Fenomenə çevrilən
Ülvi məhəbbət idi.

Yar yoluna su səpdi,
Gələndə toz olmasın.
Yeni çiçəklər əkdi,
Ətri heç vaxt solmasın.

Gələndə “Heydər!” dedi,
Oxşadı uşaq kimi.
Gedəndə “Heydər!” dedi,
Yola saldı şah kimi.

Bahar gəldi, yaz gəldi,
Bağçalar bar gətirdi.
Heydər – Zərifə eşqi
Yeni nübar gətirdi.

İki övlad böyütdü,
Vətənə, xalqa layıq.
Hər biri bir nümunə,
Hər biri ayıq-sayıq.

Gələndə “Heydər!” dedi,
Gəldi Zərifə xanım.
Gedəndə “Heydər!” dedi,
Getdi Zərifə xanım.

Çətində də Heydəri
Andı Zərifə xanım.
Öz şamının oduna
Yandı Zərifə xanım.

Şanlı simfoniya
Heydər – Zərifə eşqi.
Canlı harmoniya
Heydər – Zərifə eşqi.

Dillərdə dastan oldu,
Heydər – Zərifə eşqi.
Cahanda cahan oldu,
Heydər – Zərifə eşqi.

Bu da bir ömür idi,
Məhəbbətlə yaşandı.
Sədaqətdən yoğruldu,
Sədaqətlə yaşandı.

Meydanda dönməz, mətin,
Səngərdə dəmir sipər.
Siyasətdə yanılmaz,
İti göz, sonsuz təpər.

Şərəfinə oxunur
Qəhrəmanlıq nəğməsi:
“Xalq Heydərin səsidir!
Heydər də xalqın səsi!”

Həmişə yaşayacaq –
Ulu Öndər! Əbədi!
Bu, tarixdən yarandı,
Bunu zaman söylədi.

Türkün ölməz dühası
Yüz cür ölçüb, bir biçdi.
Həqiqətin gözüylə,
Haqqı nahaqdan seçdi.

Əfsanəvi qəhrəman
Azadlıq yolu getdi.
Tökülən qanı kəsdi,
Səadətlər bəxş etdi.

Möhtəşəm kürsülərdə
Cəsarətlə danışdı.
Söylədiyi fikirlər,
Eldən elə dolaşdı.

“Həmişə fəxr etmişəm,
Mən Azərbaycanlıyam!
Yenə də fəxr edirəm,
Mən Azərbaycanlıyam!”

Ümummilli liderdir,
Azadlıq bayrağıdır.
Düşməyə sinə dağı,
Dosta sülh çırağıdır!

Körpələrin sevinci,
Kimsəsizin hamisi.
Müstəqil ölkəmizin
Qurucusu, banisi.

Həm sərkərdə, həm İNSAN,
Həm qılıncdır, həm qələm.
Sözündə-söhbətində
Ziya dolu bir aləm.

Üçrəngli bayraq kimi
Məğrur-məğrur canlanır.
Təpədən dırnağadək
Vətən eşqiylə yanır.

Şərinə nəğmə dedi
Saz da, kaman da, tar da.
Mələhətə oxundu
“Şur” da, “Rast” da, “Qatar da.”

Tanrı şah əsərini
Yazanda “Heydər!” yazdı.
“Müstəqil Azərbaycan!”
Onu da Heydər yazdı.

Müdrək insan, peyğəmbər
Tanrısından güc aldı.
Cahan boyu boy atdı,
And yerinə ucaldı.

Əbədi yanan çıraq,
Ən ali İNSAN oldu.
Əfsanəvi qəhrəman,
Tarixi dastan oldu.

Gecə-gündüz çalışdı,
Sinə gərdi çətinə.
İşıqlı yol yaratdı,
Xalqına, millətinə.

Öz əliylə oyatdı
Xalqın qan yaddaşını.
Min il bundan sonranın
Qoydu təməl daşını.

Tanrı yazan taleni
Şərəflə başa vurdu.
Ürəklərdə, qəlblərdə
Böyük abidə qurdu.

Hələ sona yetməmiş
Əməli, sözü qaldı.
Tarixin yaddaşında,
Silinməz izi qaldı.

Şərqə doğan Günəşin
Şəfəqləri parlayır.
Sönməz parlaqlığını
Bütün aləmə yayır.

Günəş kimi parlayan
Amalları yaşayır.
Vətənin taleyini
Gələcəyə daşıyır.

Müstəqil Vətənimiz –
İşıqlı, nurlu sabah.
Onu Heydər yaratdı!
Sabaha İLHAMLA bax!

GÜNƏŞİN AL SƏHƏRİ

And içib Kitaba, öpüb bayrağı,
Sonsuz zirvələrə ucalan İnsan!
Sənin gəlişinlə doğdu al səhər...
Ən yeni bir tarix başladı cahən!

Vətən torpağına nur kimi saçdın!
Sənin işığına büründü millət!
Tarixdə Sən yeni səhifə açdın!
Yenə də parladi qurulmuş dövlət!..

Qürurun, vüqarın, möhtəşəmliyin,
Xalqın şərəfinə şöhrət gətirdi!
Ulu Öndərimiz Heydərindən sonra
Səni bu millətə Tanrı yetirdi!

Tarıdan aldığı nurla, işıqla
Hər yandan görünür Sənin qüdrətin!
Cahanda hamını heyran qoyubdur
İncə ilmələnən mərd siyasətin!

Bütün kainatı gəzdi sorəğin,
Şöhrətin ən uca zirvəyə çatdı!
Göylərə yüksələn uca bayrağın
Bizdə gələcəyə inam yaratdı!

Sənin təfəkkürün, ağılın, idrakın
Dostu sevindirdi, düşməni kəsdi!
Məğrur addımların sonsuz qürurla
Xoş günə can atdı, sülhə tələsdi!

Ucal, ucaldıqca biz də ucalaq!
Millətlər içində izimiz qalsın!
Heydər Əliyevin bəxş elədiyi
Sönməz ilhamını xalq səndən alsın!

İŞIQLI, NURLU SABAH

Ey möhtərəm Prezident!
Ali Baş Komandanım!
Cənab İlham Əliyev!
Sən nurlu insanların
Ziyasından yoğrulduñ..
Tanrısından güc alan,
And yerinə ucalan,
Mənalı həyat görən,
Alın açıq, üzü ağ,
Şərəfli ömür sürən,
Fenomenə çevrilən,
Sevildikcə sevilən
Cüt qaynayan bulağın
Şirin zümzüməsindən!..
Arzusu, amalıyla
Buludlara söykənən
Əlçatmaz qübbələrə,
Zirvələrə boy verən,
Qoşa yüksələn dağın
Məğrur əzəmətindən!..
Millət, vətən yolunda
Hər əzaba qatlaşan,
Keçilməz sədlər aşan
Zülməti yarıb keçən
Haqqı nahaqdan seçən,

Kimsəsizə, məzluma,
Fəğirə, arxa duran,
İşıqlı duyğuların
Parlaq şölələrinin,
Həqiqət hikmətinin
Şanlı təntənəsindən!..
Poladdan daha möhkəm
Yenilməz cəsarətin,
Müzəffər dəyanətin,
Sarsılmaz sədaqətin,
Ən ülvi məhəbbətin
Təmiz, saf niyyətindən!..
Azərbaycan Himninin
Tökülən qanı kəsən
Qurtuluş məşəlinin
Azadlıq yolu gedən,
Səadətlər bəxş edən
Üçrəngli bayrağının
Cahan boyu boy atan
Məhəbbət Günəşinin
Nurlu şəfəqlərindən!..
Təbiətə, insana
Uca Tanrıdan gələn
Ən müqəddəs hisslərin
Ali meyarlarının
Əfsanəvi bətnindən!..
Nyu-Yorkun, Bernin, Bonnun,
Parisin, Vaşinqtonun,
Tokionun, Oslonun,

Afinanın, Londonun,
İstanbulun, Təbrizin,
Qahirənin, Tiflisin,
Romanın, Vatikanın,
Berlinin, Ankaranın,
Pekin, Moskvanın,
Vyananın, Tehranın
Bir sözlə, bu cahanın
Sinəsiylə yol gedən,
Sabaha meydan açan
Əzmlı addımların
Dünyanı heyran qoyan
Mətin dəyanətindən!..
Möhtəşəm salonlarda
Ən ali kürsülərdən
Sülhə, səmimiyyətə,
Haqqa və ədalətə,
Düz yola, xoş niyyətə,
Həqiqətə çağıran,
Cahan boyu yayılan
Haqq dolu gur səşindən,
İşığından doğuldun!..
...İşığından doğuldun,
Doğma vətənimizin,
Şərəfli xalqımızın,
Əziz millətimizin
Gələcəyə yollanan
Kəşməkəşli yolunda,
Torpaq, Vətən eşqiylə

Çadırlarda yaşayan,
Dözülməz dərd daşıyan,
Sonuncu döyüşədək
Əziyyətə qatlaşan,
Sənə ümid bəsləyən
Milyonlarla insanın
İnamlı gözlərində,
Müstəqil ölkəmizin
Sönməz həyat eşqilə
Yenidən pərvazlanan,
Günbəgün çiçəklənən,
Qurulan, yaradılan
Kəndində, şəhərində,
Çölündə, çəmənində,
Dağlarında, düzündə,
Nağıllı nənələrin,
Nurani babaların
Bal ətirli sözündə,
Elmin, mədəniyyətin,
Təhsilin və idmanın,
Səhiyyənin özündə,
Müasir memarlığın
Üslubunda tikilən
Minlərlə məktəblərə
Qürurla ayaq açan
Körpələrin üzündə,
Təpədən dırnağadək
Ziya dolu, nur dolu
İşıqlı sabah oldun!..

İşıqlı sabahınla,
Sevgi, məhəbbət ilə
Ürəklərə, qəlblərə
Cığır açdın, yol açdın,
Parlaq şölələrinlə
Sən könüllərə doldun!..
...Sən könüllərə doldun,
Ümummilli Öndərin,
O qüdrətli Memarın
Qurduğu, yaratdığı
Müstəqil ölkəmizdə
Sən özün memar oldun!

İFTİHAR

BAĞIMSIZ VATANIN MİMARİ

POEM

TÜRK DİLİNDƏ

Çeviri:
ULUSLAR ARASI AZERBAIJAN MEDENİYET, DİL,
TARİH ARAŞTIRMA KÜLTÜR MERKEZİ

Azerbaycan halkının
büyük oğlu,
Bağımsız Azerbaycan
Devletinin kurucusu,
çağdaş dünyanın
ünlü siyasi dehası
Haydar Ali Rızaoğlu
Aliyev'e
armağan edilir.

BAĞIMSIZ VATANIN MİMARINA SAYGIYLA

HİDAYET

İFTİHAR
BAĞIMSIZ VATANIN MİMARİ

Haydar Aliyev öyle bir dahidir ki, insan onun üstün yönlerini sıralarken hangisine öncelik vereceği konusunda kararsız kalıyor. Fakat Azerbaycan'da çoluğu-çocuğu, genci-ihitiyan dahil hiçkimse yoktur ki, Haydar Aliyev'in şahsiyetini derinden derine, tüm özellikleriyle tanımamış olsun. Onun birçok engelleri aşmakla geçen yaşamı, parlak kişiliği, dünyanın politik dengelerini gözeten, onlara yön veren çalışmaları; halk, millet ve devlet adına üstlendiği sorumluluklar tarih kitaplarında sayfa sayfa ışık saçıyor. Ben İrevanda (Erivan'da) bulunduğum dönemlerde o büyük insanın yaşam serüvenine ettiğim kısa yolculuklarımı teker teker sizlere anlatmaya kalksam büyük bir roman yazmak zorunda kalırım. Yıllar sonra onun yönetim ekolünde yer almakla büyük bir deneyim kazanmış bir insan olarak yaşadıklarımı cilt cilt kitaplara bile sığdıramam. Her ne kadar Haydar Aliyev konusunda kitaplar, makaleler yazmış olsam bile, yine de bu konuda bir şeyler yazıp anılarımı tamamlamak gereğini içimde hissediyorum.

Yaşamını halkına, milletine ve devletine adanmış insan olarak daha orta okul yıllarından itibaren akli, zekâsı, tefekkürüyle kendi akranlarından farklı bir tavır sergiliyor, çevresinde kendisinin ileride büyük insan olacağıyla ilgili düşünceler yuyandırıyor. Zaman geçtikçe büyük istikbal vaat eden Haydar Aliyev, dünyanın politik kulvarlarında kendine özgü bir strateji çemberi oluşturdu. Sovyetler Birliği'nin dünyanın en güçlü devleti, super gücü olduğu dönemlerde bile Azerbaycan Cumhuriyetini hızla geliştirmekle beraber, bilgisi, deneyimi ve başarısıyla diğer Sovyet cumhuriyetlerinin siyaset ve yönetim alanlarında etkin şahsiyet olarak kabul edildi. Büyük bir ülkenin - Sovyetler Birliği'nin - çok uluslu insanları tarafından ilgi gördü, sevildi. Yıllar geçtikçe bu sevgi Sovyetler Birliği'nin sınırlarını bile aştı. Ömrünün son everesinde oluşturduğu bağımsız Azerbaycan Cumhuriyetinin dünyaya uyum sağlaması için sarf ettiği enerji artık meyvasını vermeye başladı. Dünya devletlerinin Azerbaycan'a olan bakış açısını Haydar Aliyev belirledi.

Azerbaycan'ın bölünme, bir devlet olarak dünyanın politik haritasından silinme tehlikelerinin arttığı bir sırada Haydar Aliyev halkın ısrarları üzerine tekrar halkı kurtarmak için Bakü'ye davet edildi. Azerbaycan'ı uçurumun bir adım ötesinden kurtarıp omuzları üzerinde mutlu yarınlara taşıdı. İç savaş gibi vahşet dolu bir tehlikenin pençesinden kurtardı. Kan akmasını önledi. Ermenistan'la savaşta şehit olan gencecik delikanlıların sayısının gün geçtikçe artmasına son verdi. Azerbaycan Cumhuriyeti'nde yaşayan tüm halklara, milletlere saygı ve sevgi göstererek yarınlarına umutla bakan bir Azerbaycan kurdu. Azerbaycan'ın en yeni tarihini oluşturdu. Çağdaş dünyanın bütün değerlerini bünyesinde barındırarak yarınlara yönelik dünya birliğinin engebesiz yollarında kendinden emin adımlarla yürüdü. Azerbaycan'ın doğasını en ince ayrıntılarına kadar bilen, âdeta Azerbaycan'la soluk alıp veren Haydar Aliyev toprağın yüzeyinde ve üzerinde bulunan milli servetlerimizin dünya piyasasında yer bulmasında, Rusya, İran, Amerika ve

Avrupanın en büyük devletleriyle karşılıklı ilişkilerin oluşturulmasında, Kafkasya için büyük önem taşıyan petrol antlaşmalarının imzalanması ve petrol boru hatlarının çalışır duruma getirilmesinde ve diğer küresel sorunlarla alakalı sergilediği net tutumlarla bölgede barışın, istikrarın sağlanmasında, birtakım meselelerde bazı devletlerin Azerbaycan'ın düşüncelerine saygı göstermesinde paha biçilmeyecek hizmetlerde bulundu ve büyük aktör rolünü oynadı. Çağdaş dünyanın büyük hızla ilerlediği konfor, sükûnet, barış ve istikrar olarak tabir edilen geniş, ışıklı bir alana doğru giden bu yolda kısa zaman kesiminde Azerbaycan'ı istibdat kısıkaçından kurtuluş doruklarına doğru yükseltmeyi başarmış Haydar Aliyev gerek iç, gerekse dış politik dengelerin oluşturulmasında ilke ve kurallara aykırı hiçbir konum sergilemeden ince elenip sık dokunan kendine özgü değerleri bulunan politik bir ekol yaratarak ulusal lidere dönüşmeyi başardı. Bu anlamda onun ismi C.Washington, C.Degol, M.K.Atatürk ve başka bu gibi

tarihin barış, istikrar ve evrensel değerleri simgesine dönüşmüş en ışıklı şahsiyetleriyle beraber anıldı. Haydar Aliyev aslında insanlığa başka türlü hizmetler sunabilecek, tarihte daha farklı izler bırakabilecek birisi değildi, zira Tanrı onu en üstün insanlara özgü değerlerle donatmıştı ve o, Tanrının ona armağan ettiği bu üstün değerleri insanlığa hizmet için değerlendirmek zorundaydı. Nitekim her şey beklediği gibi oldu...

Tabii eğer Haydar Aliyev'le alakalı yazılmış herhangi bir yapıt sadece Azerbaycan, onun okurları için yazılmışsa, Haydar Aliyev şahsiyetini en ince ayrıntılarına kadar incelemeye pek de gerek duyulmayacaktır. Yukarıda da belirttiğim gibi Haydar Aliyev şahsiyeti herhangi bir Azerbaycan vatandaşı açısından çok açıktır ve her bir Azerbaycan vatandaşı Haydar Aliyev'in kim olduğunu çok iyi biliyor.

Şair İftihar'ın "Bağımsız Vatanın Mimarı" yapıtının dünyanın değişik dillerine çevrildiğini düşünerek yapıtta önemle belirtilen birkaç hususa dikkatleri çekmek istiyorum. Profesör

Nizami Caferov'un Haydar Aliyev şahsiyetiyle alakalı yazdığı bir düşünceden alıntı yaparak şunu söylemek istiyorum ki, gerçekten de zamanın dahilerinden, ender şahsiyetlerinden olan Haydar Aliyev'in varlığı şiirsel daha çok edebî yapıtların oluşmasını sağlayacaktır. Bu yapıt onun yaşamına, yaşadıklarının ve bir şahsiyet gibi ortaya koyduklarının nuruna boğulmak açısından ilkin kıvılcım niteliği taşımaktadır. Onun yaşamı, yaşadıkları ve bir şahsiyet gibi ortaya koydukları şiirsel görüntüsünün yalnızca bir zerresidir.

"Bağımsız Vatanın Mimarı" yapıtı kitap haline getirilirken bir hususa önemle dikkat edilmiştir. Bu husus kitabın anlam ve önemiyle uyumludur. İki bölümden oluşan kitabın I bölümü kahramanın (Haydar Aliyev'in) yaşamının değişik dönemleri ve onun Azerbaycan için yaptıkları, ikinci bölümüyse halkımızın, devletimizin ilerideki kaderinin belirlenmesi açısından bayrağı daha küçüklüğünden bu yana politik tefekkürünü zaman zaman aklına, zekâsına sindirdiği İlham Aliyev'e taşımak için vermesinin

doğru bir karar olduğunu tasvir etmesiyle daha bir anlam kazanıyor. Bu da Haydar Aliyev'in insanüstü politikasının zenginliğini ve uzak görüşlülüğünü belli eden gerçeklerin şair tefekkürüyle oluşturulmuş şiirsel resmidir.

Ben, bu anda bir kaç kelimeyle yarınlara emin ellere geçmesinin en ince ayrıntılarıyla alakalı düşüncelerimi belirtmenin önemini hiss ediyorum. Haydar Aliyev ebediyete kavuşurken benim ve akrabalarımın hiç bir zaman görmediği, okuduğumuz kitaplarda bulamadığımız çok değişik bir görüntüyle karşı karşıya kaldık. (Aslında, böylesi bir durumla karşı karşıya gele bilme olanağının varlığını hepimiz biliyorduk.) Azer baycan Haydar Aliyevi ebedi istirahatgahına kelimenin tam anlamıyla kurtarıcı, ulusal lider, dahi siyasi, "HAYDAR-HALK", "HALK-HAYDAR" bütünleşmesiyle uğurluyordu. Bu bizim gözlerimizin önünde gerçekleşti ve aynı duyguları bizler de yaşadık. Hatta siyasi düşünceleri bakımından farklı düşünebilen yurtaşlarımız bile Haydar Aliyevin büyük siyasetçi olduğunu itiraf etmekten

kendilerini alıkoyamıyorlardı. Kimi zaman o anlarda insan öyle bir hisse kapılıyordu ki, ölümün kendisini bile Haydar Aliyev halka sevdirmeye başardı. Halk onu ebedi istirahatgahına uğurladıktan sonra onun varlığına daha fazla ihtiyaç duyduğunu anladi. Halkı, vatandaşlarıysa karşıda yeni bir dönem, yeni bir cumhurbaşkanlığı seçimleri bekliyordu. O seçimde halk yanlış yapmadı, ağırbaşlılık örneği sergiledi. Her kes kendi seçimini yaparak kaderini Haydar Aliyev ekö- lünün değerli devamı olan İlham Aliyeye itibar etti. Sonuç beklendiği gibi olumlu oldu, bu gün ışıklı, aydınlık yarımların ufuklarında doğan Haydar Aliyev güneşinin altın şafağına dönüşen İlham Aliyev gerçek anlamda tüm kalbi, varlığı ve çalışmalarıyla her bir Azerbaycan vatandaşının cumhurbaşkanına dönüşerek Haydar Aliyevin ona armağan ettiği değerleri uğurla yarımlara taşıyor. Yeni bir döneme giren Azerbaycan ulusal liderin bizlere bıraktığı uzak görüşlülük politikasının meyvasını artık yavaş-yavaş toplamağa başlıyor. Ülkemizde hızla gelişen yeni-

denyapılanmalar gün geçtikçe Azerbaycanın iç yapısını olağan üstü ilerlemelere tabi tutarken, dış siyasette de Azerbaycan dünyada en önemli istikrar mekanlarından birine dönüşüyor. Bu kitap oluşturulurken sırf bu konuların bileşkesi şiirsel anlatım tarzıyla islenirken genelde Haydar Aliyev sevgisiyle İlham Aliyev sevgisinin nasıl uyum oluşturduğunu göz önüne seriyor.

Önümüzdeki yılların ışıklı, mutlu yarımlarına pencere açan Azerbaycanın en yakın tarihinin kurucusu ulusal liderimiz Haydar Aliyev ve onun politik başarılarını uğurla sürdüren Azerbaycan Cumhuriyeti'nin cumhurbaşkanı İlham Aliyevin fevkalade değerli çalışmalarını anlatan "Bağımsız Vatanın Mimarı" kitabı Rusça, İngilizce, Almanca, Fransızca, Arapça, Farsça ve Türkçeye çevrilmiş ilk şiirsel kitap olma değerini kazanmakla kalmamış, gelecek dönemlerde bu alanlarda yürütülecek çalışmalara yön verme özelliğini de üstlenmiştir .

NURLU YÜZ VE ESİN KAYNAĞI

NIZAMI CAFEROV
profesör, milletvekili

Azerbaycanın, genel olarak tüm Türk dünyasının dünyaya armağan ettiği büyük siyasi deha- ların, devlet kurucularının tarihi önem taşıyan isimleri sırasına iki binli yılların sonunda, üç binli yılların başında bir isim de ek- lendi: Haydar Aliyev!.. Azerbay- canın tümünü kaplayacağına güvencimizi gün geçtikçe iyice pekiştiren (onun amelleri, ülkü- leri çiçek açtıkça) bu isim bizim sadece siyasi-ideolojik düşünce- mizde değil, aynı zamanda edebî düşüncemizde de muhteşem, ge- niş kapsamlı bir kahramanın doğ- masına neden oldu. Milli kurtarı- cı, büyük düşüncelerin (ülkü ve amellerin!) yaratıcısı Haydar Aliyev'in şahsiyeti Azerbaycan edebiyatını, özellikle de şiirini, ben inanıyorum ki, sadece zen- ginleştirmeyecek, bilakis onun karşısında yeni ufuklara, yeni estetik biçimlerde faaliyet alanı açacak, Azerbaycan şairine bu- güne kadar fark edemediğimiz bir ruh, bir enerji, bir esin kaynağı sunacaktır.

İftihar'ın kaleminin (aslında şöyle söylememiz daha doğru olur: yüreğinin!) ürünü olan "Ba- ğımsız Vatanın Mimarı" da Türk-

Turan dünyasının eşsiz düşünce insanı, politik dehası Haydar Aliyev'in şerefine yazılmıştır. Ve her misrasıyla, her dizesiyle bu ender şahsiyetin faaliyetinin, özelliklerinin bir bölümünü görüntülemiş ve ona övgüyle yaşamış şairin bir düşüncesine hak vermemek elde değil: "Halkın tarihi kaderini onun Haydar Aliyev gibi ender şahsiyetleri belirliyor – ve o halk bahtiyardır ki, o, politika şeytanlarının değil de, politika tanrılarının açtığı yolda yürüyorlar". İçinden çıktığı halka millimanevi mutluluğun ufuklarını göstermek için çabalayan edebiyatın (Azerbaycan edebiyatının!) mefkure enerjisi alması için sonsuz bir kaynak bulunmaktadır: o kaynak Haydar Aliyev kaynağıdır! İftihar "Bağımsız Vatanın Mimarı"nı yazdığında onun esin kaynağı Haydar Aliyev olmuştur...

*Şimşek gibi doğdu o,
Nahçıvandan cihana.
Tanrı armağan etti,
Onu Azerbaycana.*

- dizeleriyle başlayan şiir-destanda Azerbaycan halkının ulusal liderinin hayat çizgileri onun şerefli ve gergin mücadele yolunun

anlatılmasıyla (ve aynı zamanda görüntülenmesi!) oluş- turuluyor. Haydar Aliyevin kahramanlık destanlarının kahramanlarına özgü ilahi bir misyon yüklenmesine, dünyaya içinden çıktığı halkı azaplardan kurtarmak için gelmesine tüm varlığıyla inanan şair ulusal liderin mücadele yolunun pek te rahat olmadığını, ağrılardan-acılardan, karlardan-tipilerden geçtiğini, fakat şerefle, başarıyla ve şöhretle son bulduğunu söylüyor.

Haydar Aliyevin zamanında Atatürkle alakalı söylediği bir vecize (Türkiye Cumhuriyeti Atatürkün yalnız faaliyetinin sonucu değil, aynı zamanda kahramanlığının sonucudur.) Azerbaycanın ulusal liderinin misyonunu tam anlamıyla anlamamıza olanak tanıyor: Azerbaycan devleti Haydar Aliyevin yalnız faaliyetinin sonucu değil, aynı zamanda kahramanlığının sonucudur... "Bağımsız Vatanın Mimarı" şiir-destanının yazarı bu kahramanlığın sadece kapsamını değil, içeriğini ve tüm özelliklerini görüntülemeğe çalışmış, bunun için de değişik şiirsel söyleyiş biçimi bulmağı başarmış, ulusal devlet, vatandaş,

petrol anlaşmaları, bağımsızlık gibi çağdaş siyasi anlayışları geleneksel halk şiirinin bünyesinde başarıyla eritmeğe muvaffak olmuştur:

*Kendisi uyandırdı
Halkın kan yaddaşını.
Bin yıl sonrasının da
Attı temel taşını.*

Ve işte bu yüzden şiir-destan her ne kadar geleneksel halk şiiri özelliklerini bünyesinde taşımış olsa bile, ulusal liderin şanlı mücadelesinin çağdaşlığını başarıyla görüntülüyor.

Babaların gördüğü büyük işlerin, yolunda yürüdüğü kutsal ülkelerin oğullarca imanla (ve de ilhamla) taşındığına inanmış şair:

*Bağımsız vatanımız
Işıklı, nurlu şafak.
Onu Haydar yarattı!
Şafağa İLHAMLAR bak!*

– söylüyor. Ve Azerbaycan halkının yeni önderine çağrıda bulunarak onun uğurla başlattığı yeni mücadele yolunu desteklediğini belirtiyor.

Ulusal liderin ulusal bağımsızlık yolunda süren mücadele sırasında sergilediği tarihi kahramanlığa (ve bu tarihi kahramanlığın bu gün yeni önderin şah-

sında sürdürülmesine) armağan edilmiş bu şiir-destan sadece bir şairin değil, tüm Azerbaycan halkının duygularını, düşüncelerini bünyesinde barındırıyor. Zaman-zaman büyük kahramanlıklar büyük heyecanlar, büyük mutluluklar doğurmuş ve büyük edebiyat ta o heyecanlardan (ve ulusal sevinçten, kıvançtan) doğmuştur. Kendisinin kurtuluşu için büyük kahramanlar, önderler yetiştirmeği bilen halklar o kahramanları, önderleri sevdikçe kendisi de yükseliyor, millimanevi dayanışma, pozitif enerji kazanıyor.

İFTİHAR
BAĞIMSIZ VATANIN MİMARİ

Diyorlar ki, insan yaratılmışların en kamilidir. Peki, bu kimiliğin sınırlarını ölçmek mümkün mü?..

Haydar Aliyev zekâsı gözlerimiz önünde dorukların en yükseğine yükseliyor. Bu doruğun hangi yücelikte olduğunu kim söyleyebilir ki?!

Tabii ki, hiçkimse!

Zira bu, sıradan insan tefekkürünün kabullenemeyeceği büyük bir gerçekliktir. Akılın kavrayamadığı böyle gerçekler sadece şair düşlerinin sonucunda açıla bilir. İşte bu kitapta olduğu gibi...

Bu kitapta İftiharın şair ilhamı güçlü Haydar Aliyev objesinden manevi enerji alarak, esinlenerek onu en içten duyğularla tasvir ediyor.

İFTİHAR
BAĞIMSIZ VATANIN MİMARİ

Şimşek gibi doğdu o,
Nahçivandan cihana.
Tanrı armağan etti,
Onu Azerbaycana.

Gözlerini dünyaya
Açtı, gururla açtı.
İsmi nağme misali
Dilden dile dolaştı.

Küçükken kuvvet aldı
O, Tanrının özünden.
Tanrının ışığıyla
Nur saçıldı gözünden.

Çeşme gibi çağladı,
Aktı, denize aktı.
Vatanın semasında
Güneş gibi gözüktü.

Yaşam bir yol başladı,
Atını sürmek için.
Tanrı kader gönderdi
Hükümünü vermek için.

Bu yol düz yol olmadı,
Sel, afet oldu, bu yol.
Bin türlü karanlıkta
Azapla doldu, bu yol.

Bu yol dertlerden geçti,
Acıdan geçti, bu yol.
Borandan, kardan geçti,
Tipiden geçti, bu yol.

Bu yolda dert te oldu,
Keder oldu, bu yolda.
Bu yolda tiz de oldu,
Pes te oldu, bu yolda.

Bu yol nerden geçtiyse
Şerefli oldu, bu yol.
Bu yol uğurlu oldu,
Şöhreti buldu, bu yol.

Bu yol Hakkın yoluydu,
Güzel günler buluştu.
Hakikatin yoluydu,
Hakikate kavuştu.

Alınmaz kale oldu,
Zorda yetti imdata.
Sevgilerle ulaştı,
En ulaşılmaz kata.

Kutsal amaç edindi,
Coştu, sel oldu, coştı.
Halkı için didindi,
Halka yardıma koştu.

Her taraf onu sıktı,
Fakat o, sıkılmadı.
Karanlıklardan geçti,
Dayandı, yıkılmadı.

Kutsal amelleriyle,
Şanlı tarih oluştu.
Siyaset alanında
Yüksek kata ulaştı.

O, Haydar Aliyevdir!
Halkın iman savaşı,
Hatainin torunu,
Büyük Turanın marşı.

O, Haydar Aliyevdir!
Anlamlı yaşam süren,
Bağımsız devlet kuran,
Şerefli yaşam süren.

O, Haydar Aliyevdir!
Acıya göğüs geren,
O, Haydar Aliyevdir,
Ömrünü halka veren.

“Hayata doğduğum andan
Halkımla yol gidiyorum!
Yaşamımın her anını
Halkıma bahş ediyorum!”

Bir an bile yılmadı,
Bu kutsal niyetinden.
Bir an ayrı düşmedi,
Sevgili milletinden.

Ülke param parçaydı,
Şimal, cenup, şark ve garp.
Talan ediliyordu,
Hem de sürüyordu harp.

Bu küçük memlekette,
Her kes bir kar peşinde.
Fakat halk ile Haydar
Tek istikrar peşinde.

Halkını kurtarmağa
Zamanında yetiştii.
İç savaş heyecanı
Us gücüyle geçiştii.

Zihni, aklı, zekası,
Zaman – zaman nur saçtı.
Yüce mantığı ile
En zor düğümü açtı.

Haydar her yurttaşına,
Bir can armağan etti.
Şerefli yaşamını
Halkına kurban etti.

Her acıya dayandı,
Hep barışı istedi.
En zor şartlar altında
Ulusal devlet dedi.

Ender siyasi ustad
Gidişin sırrın duydu.
İnce politikayla
Dünyayı hayran koydu.

Tarihi İpek Yolu
Yeni bir yaşam buldu.
Bu da bir başka tarih,
O yolu Haydar sundu.

Asrın pertol zaferi
Cesarettten yarandı.
Bakü, Tiflis ve Ceyhan
Kutsal bir amaç oldu.

Dünyanın bakışını
Bu toprakta topladı.
Bu kutsal amaçına
Devamını söyledi.

Bakü, Tiflis, Erzurum,
Parlak gaz boru hattı.
Baküden Avrupaya
Masmavi alev aktı.

Başta ilim demeti,
Yolu yarına doğru
Dehaların kıymeti
Haydar Ali Rızaoğlu.

“Türkiye, Azerbaycan –
Bir millet, iki devlet!”
Mustafa Kemal, Haydar –
Zafer çalan hakikat!

Dede Korkut, Alpamış,
Adalet tantanası.
Milli ruh, milli barış,
İlin Haydar Dedesi.

Türkün remzi, arması
Manas, Orhun – Yenisey.
O, Haydar Aliyevdir,
Öğrendikçe öğren hey!

“Haydar – Halk”tır, “Halk – Haydar!”
Kutsal birer kitabe.
Muhteşem, ulu önder,
Ulaşılmayan kubbe.

Bağımsızlık mimarı
Mutlu bir yaşam kurdu.
Vatan, toprak, millet, halk
Rezillikten kurtuldu.

Gönlünde aşk ateşi,
Aşkta ahkam kesildi.
Mevkisi aydın, kesin
Sevildikçe sevildi.

Yasak konu bir zaman
Onun seven kalbine.
Sevgisinden dönmedi
Haydar Aliyev yine.

Bu bir inat deyidi?
Aşka sadakat idi.
Hayranlığa çevrilən
Yüce muhabet idi.

Yar yoluna su serpti,
Gelirken toz olmasın.
Yeni çiçekler dikti,
Kokusu hiç solmasın.

Gelirken "Haydar!" – dedi,
Geldi, Zarife hanım.
Giderken "Haydar!" – dedi,
Gitti, Zarife hanım.

Bahar geldi, yaz geldi,
Bahçeler bar getirdi.
Haydar-Zarife aşkı
Taze meyve yetirdi.

İki çocuk büyüttü
Vatana, halka layık.
Her birisi bir örnek
Her birisi uyanık.

Gelince "Haydar" dedi,
Geldi, Zarife hanım.
Gidibce "Haydar" dedi,
Gitti Zarife hanım.

Zor anlarda Haydarı
Andı, Zarife hanım.
Bu aşkın ateşine
Yandı, Zarife hanım.

Ünlü bir senfonidir,
Haydar – Zarife aşkı.
Aşk dolu harmonidir,
Haydar – Zarife aşkı.

Dillerde destan oldu,
Haydar – Zarife aşkı.
Cihanda cihan oldu,
Haydar – Zarife aşkı.

Bu da bir yaşam işte,
Muhabbetle yaşandı.
Sadakattan yapıldı,
Bin güçlkle taşındı.

Alanda dönmez, metin,
Siperde demir niyet.
Siyasette yanılmaz ,
Pekgöz bir sonsuz kuvvet.

Şerefine okunur,
Kahramanlık nağmesi:
“Halk Haydarın sesidir!
Haydar da halkın sesi!”

Ölmezdir sonsuza dek
Ulu Önder! – Ebedi!
Bu tarihten yarandı,
Bunu zaman söyledi.

Türkün sonsuz dehası
Yüz kez ölçüp, bir biçti.
Hakikatin gözüyle
Hakkı haksıztan seçti.

Efsanevi kahraman
Özgürlük yolu gitti.
Dökülen kanı kesti,
Hoş gün armağan etti.

Muhteşem kürsülerde
Cesaretle konuştu.
Söylediği sözleri
Dilden – dile dolaştı:

“Ben hep kıvanç duymuşum,
Kalbi sıcakkanlıyım.
Bugün övünüyorum,
Ben Azerbaycanlıyım!”

Ulusal liderdir o,
Özgürlüğün bayrağı.
Düşmana sonsuz azap,
Dosta barış çırağı.

Bebeklerin sevinci,
Kimsesizin sözcüsü.
Bağımsız ülkemizin
Medeni, kurucusu.

Hem kumandan, hem İNSAN,
Hem kılıçtır, hem kalem.
Her bir kelimesinde
Işık dolu bin alem.

Üç renkli bayrak gibi
Gururla canlanıyor.
Başından sonunadek
Halk aşkıyla yanıyor.

Onun için söyledi,
Saz da, keman da, tar da.
Latif sesle okundu,
Şur da, Rast da, Gatar da.

Tanrı şah yapıtını
Yazarken "Haydar" yazdı.
"Bağımsız Azerbaycan!"
Onu da Haydar yazdı.

Kutsal insan, peygamber
Tanrıdan kuvvet aldı.
Tüm dünyayı kapladı,
En yükseğe yükseldi.

Sonsuzadek yanan nur,
En kutsal insan oldu.
Efsanevi kahraman,
Tarihi destan oldu.

Gece – gündüz çalıştı,
Göğüs gerdi zorluğa.
Işıklı yol yarattı,
Halkına, milletine.

Kendisi uyandırdı,
Halkın kan yaddaşını.
Bin yıl sonrasının da
Attı temel taşını.

Tanrı yazan kaderi
O, bitirdi şerefle.
Yüreklerde, kalplerde
Anıt kurdu şerefle.

O, bitiremediği
Amelle söz bıraktı.
Tarihin belleğinde
Silinmez iz bıraktı.

Şarktan doğan Güneşin
Şafakları parlıyor.
Sönmez parlaklığını
Tüm aleme yayıyor.

Güneş misali parlak
Amelleri yaşıyor.
Vatanın kaderini
Geleceğe taşıyor.

Bağımsız vatanımız
Işıklı, nurlu şafak.
Onu Haydar yarattı!
Şafağa İLHAMLA bak!

GÜNEŞİN KIZIL SABAHI

Yemin edip kitap üzerine, öpüp bayrağı,
Sonsuz doruklara yükselen İnsan!...
Senin gelişinle doğdu kızıl sabah...
En yeni bir tarih başladı cihan!

Vatan toprağına nur gibi saçtın!
Senin ışığına toplandı millet!
Tarihte Sen yeni bir sayfa açtın!
Yine de parladı kurulmuş devlet!...

Gururun, vakarının muhteşemliğin,
Halkın şerefine şeref getirdi!
Ulu önderimiz Haydardan sonra
Seni bu millete Tanrı bahş etti!

Tanrıdan aldığım nurla, ışıkla
Har taraftan gözükür Sennin kuvvetin!
Cihanda her kesi hayran bıraktı
İnce elenip sık dokunan mert siyasetin!

Tüm evreni dolaştı senin haberin,
Şöhretin en yüce doruğa yetti!
Göklere yükselmiş yüce bayrağın
Bizde yarınlarımıza iman yarattı!

Senin tefekkürün, senin idrakın
Dostu sevindirdi, düşmanı kahr etti!
Güvenli adımların sonsuz gururla
Hoş güne ulaşmak için acele etti!

Yüksel, yükseldikçe biz yükselelim!
Uluslar içinde izimiz kalsın!
Haydar Aliyevi armağan ettiği
Sonsuz ilhamını halk senden alsın!

İŞIKLI, NURLU YARIN

Sayın Cumhurbaşkanım!
Sayın genel komutanım!
Cenap İlham Aliyev!
Sen nurlu insanların
Nurundan yarandın!...
Tanrısından kuvvet, güç almış,
Kutsal bir mevkiye yükselmiş,
Anlamli yaşam sürmüş,
Namusuyla yaşamış,
İnsan üstüne dönüşmüş,
Sevildikçe sevilmiş
Çift çağlayan çeşmenin
Tatlı nağmelerinden!...
Arzusu, amacıyla,
Bulutlara yükselmiş
Ulaşılmaz kubbelere,
Doruklara ulaşmış,
Beraberce yükselen dağın
Eğilmez ihtişamından!...
Millet, Vatan yolunda
Her acıya göğüs germiş,
Geçilmez zorlukları geçmiş,
Karanlıklardan atlamış,
Haklıyı haksızdan seçmiş
Kimsesizi, zavallıyı,

Fakiri hep kollamış
Işıklı duyguların
Parlak ışınlarının
Hakikat hikmetinin
Şanlı tantanasından!...
Polattan daha sert
Yenilmez cesaretin,
Muzaffer diyanetin,
Dayanıklı sadakatin,
En temiz muhabbetin
Ulvi, saf niyetinden!...
Azerbaycan marşının
Dökülen kanı kesmiş,
Kurtuluş ateşinin
Özgürlük yolunu gitmiş,
Saadet armağan etmiş
Üç renkli bayrağının
Cihan boyu yükselmiş
Sevgi güneşinin
Nurlu ışınlarından!...
Doğaya, insana
Kutsal Tanrıdan gelmiş
En mukaddes duyguların
Ali değerlerin
Efsanevi bünyesinden!...
New Yorkun, Berlinin, Bonun,
Parisin, Washingtonun,
Tokyonun, Oslonun,
Atinanın, Londranın,

İstanbulun, Tebrizin
Kahirenin, Tiflisin,
Romanın, Vatikanın,
Berlinin, Ankaranın,
Pekinin, Moskovanın,
Viyananın, Tehranın
Kısacası, tüm dünyanın
Göğsüyle yol gitmiş,
Yarınlara ufuk açmış
Kararlı adımların
Dünyayı hayran bırakan
Metin diyanetinden!...
Muhteşem salonlarda,
En ali kürsülerde
Barışa, samimiyete,
Hakka ve adalete,
Doğru yola, saf niyete
Hakikata çağırın
Tüm dünyayı kaplayan
Hakkın gür sesinden,
Işığından doğdun!...
... Işığından doğdun sen,
Aziz Vatanımızın,
Şerefli halkımızın,
Değerli milletimizin
Geleceğe yol alan
Güçlük dolu yolunda.
Toprak, Vatan aşkıyla
Kamplarda yaşayan,

Dayanılmaz dert taşıyan
Sonuncu savaşa kadar
Sana inanan, güven duyan
Milyonlarca insanın
Güven dolu gözünde,
Bağımsız ülkemizin
Sönmez yaşam aşkıyla
Yeniden gelişen,
Gün geçtikçe çiçek açan,
İmar edilen, yaratılan
Köyünde, şhrinde
Çölünde, çayırında,
Dağında, ovasında,
Masallı ninelerin,
Nur yüzlü dedelerin
Bal tatlısı sözünde,
İlmin, kültürün,
Eğitimin ve sporun,
Sıhhiyenin kendisinde,
Çağdaş mimarinin
Özellikleriyle yapılan
Binlerce okullara
Yürüyerek giden
Çocukların yüzünde
Başından sonuna kadar
Işık dolu, nur dolu
Mutlu yarınlar oldun!...
Işıklı yarınla
Sevgi, muhabbetinle

Yüreklere, kalplere
Bir kapanmaz yol açtın,
Parlak ışınlarınla
Sen gönüllere doldun!...
... Sen gönüllere doldun,
Ulusal Önderin,
O muhteşem mimarın
Kurduđu, yarattığı
Bağımsız ülkemizde
Sen kendin mimar oldun!

ИФТИХАР

ЗОДЧИЙ РОДИНЫ СВОБОДНОЙ

ПОЭМА

RUS DİLİNDƏ

Вольный поэтический перевод
с азербайджанского языка:
Сиявуш Мамедзаде

Посвящается
славному сыну
азербайджанского
народа,
строителю
суверенного
Азербайджанского
Государства,
выдающемуся
политическому
деятелю
современности
Гейдару Алирза оглы
Алиеву.

С ЛЮБОВЬЮ К ЗОДЧЕМУ НЕЗАВИСИМОГО ОТЕЧЕСТВА

ГИДАЯТ

ИСТИХАР
ЗОДЧИЙ РОДИНЫ СВОБОДНОЙ

Очень много написано и сказано о феномене Гейдара Алиева. Однако нужно признать, что политико-психологический портрет этого великого человека, политика и государственного деятеля - еще не изучен в полной мере и не представлен во всем своем масштабе. Это - задача будущих фундаментальных исследований. Но на ряду со всем выше сказанным, следует отметить и то, что в Азербайджане нет такого человека, который не был бы достаточно осведомлен об этой феноменальной личности. Вероятно, не было бы необходимости в данном предисловии, будь эта книга издана только на азербайджанском языке. Ибо жизненный путь Гейдара Алиева, прошедший через сложные испытания и лабиринты, его блистательная личность, место и роль на мировой политической арене, а также напряженная борьба во имя народа и становление национального государства по своей исключительной значимости заняли важное

место в истории Азербайджана.

Когда я еще жил в Ереване, с большим интересом следил за деятельностью этого великого человека и впоследствии постарался изложить свои наблюдения и размышления в книге «Семь писем в Ереван». А мои воспоминания, как прошедшего управленческую школу этой великой личности, и общавшегося с ним человека, наверняка станут темой моих будущих книг. Невзирая на то, что моя книга «Гейдар Алиев и национальная политика в Азербайджане» издана на различных языках, а также опубликованы мои интервью, все же мне кажется, что основная моя работа еще впереди.

Человек, всецело посвятивший свою жизнь родному народу, родине, еще со школьных лет вселял явные надежды на большое будущее. Он выделялся среди своих сверстников недюжинным умом, мышлением, начитанностью и особой одаренностью. Со временем Гейдар Алиев, с его ненс-

каемой энергией, талантом и силой воли до конца своих дней создавал присущую только ему ауру на мировой политической арене. Наряду с темпами стремительного развития Азербайджана в пору советских времен, он снискал своими знаниями и способностями чрезвычайный авторитет в политическом мире огромной державы, заслужил симпатии и любовь среди многочисленных народов этой страны. В те годы эта любовь даже преступила пределы Советского Союза. И она же начала приносить плоды в период интеграции суверенного Азербайджана в мировое сообщество. Отношение иностранных государств к Азербайджану стимулировалось международным авторитетом Гейдара Алиева.

В начале девяностых годов минувшего века, когда возникла серьезнейшая опасность для Азербайджанской государственности, Гейдар Алиев, приглашенный в большую политику, по единодушному волеизъявлению и настоянию

народа, с честью выполнил миссию национального спасения, которая выпала на долю очень немногих политиков в мировой истории. Он предотвратил и погасил разгоравшийся огонь братоубийственной гражданской войны. Построил государство, обеспечивающее жизненные права и свободу, достойную жизнь всех народов и наций, населяющих Азербайджан. Обеспечил необратимость движения республики по пути национальной независимости и государственности.

История Азербайджана на протяжении жизни целого поколения непосредственно связана с именем этой великой личности.

Гейдару Алиеву принадлежат не заменимые и беспримерные заслуги в создании взаимосвязей и сотрудничества между Востоком и ведущими державами Запада, в осуществлении исторического нефтяного договора, названного «Контрактом века». Он занял решительную и принципиаль-

ную позицию в достойном утверждении нашей страны в мировом сообществе, в области сбережения и восстановления мира и безопасности в регионе, в выходе Азербайджана на лидирующие позиции во многих важнейших транснациональных и региональных вопросах. Гейдар Алиев, выведший Азербайджан из хаоса и анархии на путь безопасности и прогресса, стал основоположником политической школы, обеспечившей успехи и внешней, и внутренней политики, а также перспективы дальнейшего развития нашей страны. В этом смысле он является национальным лидером, стоящим в одном ряду с такими яркими историческими личностями, как Джордж Вашингтон, Шарль де Голль, Мустафа Кемаль Ататюрк. Иного следа в истории он и не мог оставить. На известном критическом этапе самым провидением этой великой личности была предопределена миссия спасения нашего народа и государства.

Гейдар Алиев пережил все эти горести и перипетии своей сложной судьбы с исключительной самоотверженностью и посвятил всю свою жизнь благу и счастью родного народа, который он любил больше жизни.

Я от всего сердца приветствую издание поэмы Ифтихара, «Зодчий родины свободной» посвященной нашему общенациональному лидеру. Ссылаясь на суждение члена-корреспондента НАН, профессора Низами Джафарова, хочу сказать, что образ Гейдара Алиева, действительно уникальной личности, из столетия в столетие, будет вновь и вновь привлекать внимание литераторов. И это произведение - поэтическое воплощение чувств и переживаний, посвященных жизни и деятельности нашего лидера.

При издании поэмы отдельной книгой обращено очень большое внимание на обстоятельство, которое созвучно смыслу и содержанию всего произведения. Поэма состоит

из двух частей. В первой части воссоздаются определенные эпизоды жизни героя (Гейдара Алиева) и его свершений во благо Азербайджана. Во второй части прослеживается идея о верного выбора преемника – Ильхама Алиева, достойного продолжателя Алиевской школы, смолоду усвоившего уроки политического мышления великого лидера, который передал ему эстафету во имя полного обеспечения будущей судьбы нашего народа и государства. И здесь мы видим поэтическое табло, иллюстрирующее прозорливость Гейдара Алиева.

Считаю необходимым высказаться о тонких нюансах, связанных с передачей эстафеты власти. Когда Гейдар Алиев ушел из жизни и причастился к вечности, я и мои ровесники увидели беспрецедентную картину изъавления всенародной боли и любви. (Конечно, мы были уверсны в таком пронзительном прощании). Азербайджан провожал Гейдара Алиева в последний

путь как истинного общенационального лидера, политического деятеля, феноменального руководителя, блестящую личность. Все это произошло на наших глазах, и в каждом из нас пробудились со всей полнотой и потрясающей силой эти чувства. Даже люди, стоявшие на других позициях по политическим убеждениям, ясно выдавали чувство скорби и печали. Складывалось впечатление, что Гейдар Алиев даже самой смертью своей пробудил этих людей еще острее ощутить меру заслуженной им любви. Народ, сограждан ждал новый этап – очередные президентские выборы. И народ не ошибся в своем выборе. Прдемонстрировав мудрость, можно сказать, единодушно народ проголосовал за политический курс и политического премника Гейдара Алиева. Народ верил свою судьбу Ильхаму Алиеву, ставшему в истинном смысле слова президентом каждого гражданина Азербайджана. Как и ожидалось, результат оказался плодотворным

и успешным. Ильхам Алиев, сегодня последовательно проводящий в жизнь политический курс общенационального лидера, успешно продолжает эстафету всей своей деятельностью. Азербайджан, вступивший в новый этап, видит плоды дальновидной политики Гейдара Алиева.

Я уверен, что поэма «Зодчий родины свободной», воссоздающая многогранную государственную деятельность Гейдара Алиева, творца новейшей истории Азербайджана, открывшего окно в светлое будущее, деятельность успешно продолжавшего его политику Ильхама Алиева, – эта поэма, переведенная и изданная на русском, английском, арабском, персидском, французском, немецком, испанском, и итальянском языках, привлечет внимание широкой читательской аудитории.

МАСШТАБНЫЙ ОБРАЗ, ЖИВОТВОРНЫЙ ИСТОЧНИК

НИЗАМИ ДЖАФАРОВ
профессор,
заслуженный деятель науки,
депутат Милли Меджлиса

В пантеон исторических имен великих общественно-политических деятелей Азербайджана и, в целом, современного мирового сообщества, на стыке второго и третьего тысячелетий вошло еще одно имя – Гейдар Алиев!.. Наша вера в вечную жизнь этого имени на протяжении всей будущей истории Азербайджана утверждается изо дня в день, по мере развития его свершений, расцвета его идей. С этим именем явился грандиозный, масштабный образ не только в мир нашего политико-идеологического мышления, но и в нашу литературно-художественную мысль. Образ Гейдара Алиева – национального спасителя, творца больших идей (и свершений!), я убежден, не только обогатит нашу литературу, в особенности поэзию, но и открывает перед ней новые горизонты, новое пространство идейно-эстетического движения, а также придаст азербайджанским мастерам слова новый, невиданный доселе заряд духовной энергии.

Поэма Ифтихара «Зодчий Родины свободной» посвящена гениальному политику-мыслителю и политику-практику. Каждая строка поэмы раскрывает и обозначает веху деятельности, черты характера этой великой личности. Автор совершенно прав в убеждении, что судьбу народа, выбор его пути определяют такие гениальные лидеры, как Гейдар Алиев, и что народ счастлив только тогда, когда следует по пути, начертанному такими боговдохновенными политиками, а не по наущению политиканствующих временщиков.

Образ Гейдара Алиева – неисчерпаемый источник, генератор интеллектуальной энергии для нашей литературы, для художников, движимых желанием показать горизонты и перспективы счастливого будущего нации.

Создавая свою поэму, Ифтихар черпал вдохновение именно из этого животворного источника.

В поэме-дастане образ общенационального лидера азербай-

байджанского народа воссоздается через изображение (и прославление!) пути напряженной борьбы великой исторической личности. Поэт, всем сердцем убежденный в судьбоносности миссии Гейдара Алиева, в его пришествии, как спасителя родного народа, ведет речь о пути борьбы нашего лидера, отнюдь не гладкого, накатанного, а тернистого, полного бурь и испытаний, но пройденного достойно, успешно и славно до конца, как это присуще эпическим героям.

Мысль, в свое время высказанная Гейдаром Алиевым об Атаатюрке (Турецкая Республика не просто результат деятельности, а результат героизма Атаатюрка) позволяет еще глубже постичь миссию общенационального лидера Азербайджана. Азербайджанское государство – не просто результат деятельности, а плод героического деяния Гейдара Алиева... Автору поэмы «Зодчий Родины свободной» удалось найти соответствующую

политическую интонацию, чтобы показать и представить не только масштабы личности своего героя, но и его содержательную сущность, достаточно успешно вписав в контекст традиционного народно-поэтического сказа такие современные социально-политические понятия как национальное государство, Гражданин, нефтяной контракт, независимость...

При всей традиционной сказовой интонации, поэма-дастан впечатляюще отражает современный накал исторической борьбы Гейдара Алиева.

Поэт ведет речь о преемственности священных идей, завещанных нашим общенациональным лидером, о достойном преемнике, уверенно продолжающем политический курс зодчего суверенного Азербайджана.

Поэма-дастан, посвященная историческому подвигу общенационального лидера в борьбе за государственную независимость (и продолжению этой героической борьбы в лице нового лидера), отражает не толь-

ко чувства самого поэта, но и всецело азербайджанского народа. На протяжении веков великие свершения порождали великое воодушевление, чувство национальной гордости. И великая литература порождена этими высокими переживаниями (и национальной гордостью!). Народ, способный взрастить и выдвинуть героев, лидеров во имя своего спасения, воздавая им благодарной любовью и возвышая их, возвышается и сам, обретая национально-нравственную гармонию, духовную энергию.

**ИФТИХАР
ЗОДЧИЙ РОДИНЫ СВОБОДНОЙ**

В плеяде великих политических и государственных деятелей, увековеченных историей, в двадцатом веке заблистала звезда Гейдара Алиева.

Он взошел в эшелон высшей власти Советского Союза, руководил советским Азербайджаном, впоследствии возглавил суверенную Азербайджанскую Республику и внес неоценимый вклад в ее государственное становление и демократическое развитие.

Непросто обозначить масштабы его исторической миссии и титанической деятельности.

Очевидно, нужна дистанция времени, чтобы в полной степени оценить прозорливость его политического курса и обозначенных им ориентиров восхождения независимой Родины.

Поэт Ифтихар, вдохновленный могучей личностью Гейдара Алиева, черпая в ней духовную энергию, выразил в своей поэме всенародно-благодарную любовь к нашему общенациональному лидеру.

Неслучайно и недаром
Нарекли его Гейдаром,
В этом слове – знак Аллаха,
Смысл: “лев”, другой – “отвага”.

Жизнь его – служенье людям,
Труд его – свеченье людям,
Словно солнце с небосвода
Озарял он путь народа.

В дни суровых испытаний
Был оплотом упований,
Как твердыни вековые,
С нами был Гейдар Алиев.

Наших гор высоких гордость,
И достоинство, и твердость,
И души полет орлиный –
Это все – Гейдар Алиев.

По стезе многострадальной
Вывел к свету край печальный,
Сокрушая все преграды,
Не ища себе награды.

И, пройдя через мытарства,
Став главою государства,
Шел вперед за вехой веха,
От руин к "Контракту века".

Зодчий родины свободной,
Знамя воли всенародной,
Он торил дорогу в завтра,
Рядом с ним шагала Правда!

Движитель больших свершений –
Прозорливый, чуткий гений
Вдохновенного титана,
Лидера Азербайджана.

Воля, мудрость и отвага –
Вот достоинство и благо
Государственного мужа
И вернейшее оружие.

Идеал священной жизни –
Возвышение Отчизны,
Возрождение из праха,
Из неверия и мрака!

Разрубить узлы тугие,
Вывести народ из смуты,
Так решил Гейдар Алиев,
Значит, так оно и будет!

И яснее представали
Исторические дали,
И любовь, и честь, и славу
Он снискал себе по праву.

Его именем вершилась
Летопись Азербайджана,
Утверждалась справедливость
В час свободы долгожданной.

Да, велик достойный сын,
Возвеличивший народ свой,
Страж завещанных святынь
И уставов благородства.

Мудрый аксакал страны,
Её праведное слово,
Воплощение весны
Средь ненастья рокового.

Зодчий жизни суверенной,
Сеятель добра и света,
Вдохновитель поколений,
Движущий пером поэта!

“Я с народам был всегда,
С первых лет, с начала жизни,
Всю оставшуюся жизнь
Посвящу родной отчизне!”

“Я гордился и горжусь,
Никогда не чванясь,
Что Стране Огней служу
Я – азербайджанец!”

Радость, вера и надежда
Всех, от мала до велика,
И сегодня, как и прежде,
Недочитанная книга.

Политический гроссмейстер
На арене современной,
Верный правде неизменной,
Чтимый миром повсеместно!

Как маяк, светил народу
В лихолетье, в непогоду,
Положил конец разброду,
Научил беречь свободу.

Доморощенным смутьянам,
Жаждой власти обуянным,
Камарилье бестолковой
Преподал урок суровый.

И республику избавил
От погубительной угрозы,
Супостатам спесь убавил...
Позади – и кровь, и слезы.

“Гейдар – народ! Народ – Гейдар!”
Неспроста молва гремела,
Это был бесценный дар –
Сочетать со словом дело.

Гений нации своей,
Гений тюркства, дух наследья
Доблестной Страны Огней,
Он – явление столетья!

Словно воин из легенд,
Он явился из дастана, –
И творец, и Президент
Нового Азербайджана!

За страну стоял горой,
За святую правду бился,
Как в сражении герой,
Ни на шаг не отступился.

Стон истерзанной земли
До оглохших душ донесся.
Сколько лжи ни наплели,
Правды прорвались колосья.

Толпы беженцев гоня,
Шла война, росла разруха...
Прекращение огня –
Его выбор и заслуга.

Пусть нигде не льется кровь!
Человек рожден для счастья!
Он пронес свою любовь
Через грозы и ненастья!

Мы держать умеем меч.
Но сейчас о том ли речь?
Долговечнее добро
И правдивое перо.

Он заглядывал вперед,
Жил безоблачным грядущим,
Видел край родной цветущим
И счастливым – свой народ.

В древнем Шелковом пути
Он прозрел пример планете, –
Как согласие найти,
Как усилия свести.
В наше бурное столетье.

И сошлись в “Контракте века”
Интересы скольких стран!
Как свершений новых века,
Строится “Баку–Джейхан”!

Зрела дерзостная дума,
Воплощенная в дела.
Газ пойдёт до Арзрума,
Планам новым нег числа...

И сошлись народы-братья,
Преступив всков туман,
Крепче нет рукопожатья:
Турция – Азербайджан!

В годы грозные, лихие,
По заслугам и груди
Ататюрк, Гейдар Алиев
Видятся в одном ряду!

Как клопочущий родник,
Источал он мысль живую
И торил стезю прямую
Для сограждан дорогих.

Родину учил беречь,
И сберег Гейдар Алиев!
Как любить родную речь –
Дал урок Гейдар Алиев!

Взором обнимал Туран,
Как пророк, Гейдар Алиев!
И о нем слагал дастан
Весь Восток, – Гейдар Алиев!

Лидер нации седой,
Несгибаемый герой.
Переспорить срок земной
Кто же смог? Гейдар Алиев!

Это – наш трехцветный стяг,
Пред которым никнет враг,
Вражью ложь развеял в прах,
Превозмог Гейдар Алиев!

Веры праведной оплот,
Гражданин и патриот.
И рефрен высоких од
С первых строк – Гейдар Алиев!

В череде земных вождей,
Прошлых и текущих дней
Сутью яркою своей
Он высок – Гейдар Алиев!

Он любил людей безмерно,
Был к врагу неколебим.
Он любил любовью верной,
Так же преданно – любим!

Уготовил рок угрозы
Его любящей душе.
И нависли “орговопросы”
Над карьерою уже.

Он не сдался, не позволил
Запятнать расчётом честь.
Кто бы ни грозил, неволил,
Он любил, и был, как есть.

“Окропил водой дорогу,
Чтоб дорога не пылилась...”
Когда милая к порогу
В долгожданный час явилась.

В дом вошла желанная,
Именем “Гейдар” жила.
Боль пришла неожиданная...
С именем “Гейдар” ушла.

В очаге свечой горела
Светлой Зарифа-ханум,
За него душой болела
Верной Зарифа-ханум.

И ценой трудов бессонных,
И теплом любви безмерной
Двух взрастила чад достойных –
Дар отчизне, дар примерный.

“Гейдар и Зарифа” – любовь,
Достойная войти в дастаны.
Ей отзываться вновь и вновь
И покорять сердца и страны.

Он – потомок Хатаи,
Полководца и поэта,
И, верша труды свои,
Возрождал он связь столетий.

В нем отозвалось, как эхо,
Мощь предтеч с иного века,
Завещавших в непогоду
Петь и утверждать свободу...

Слышу в перезвонах саза
Эхо имени его,
Слышу в музыке копуза
Эхо памяти его.

Слышу в имени Горгуда
Эхо доблести его,
Слышу в мудрости мугама
Отзвук мудрости его!

И сказания Манаса,
И поэмы Низами, –
Все вобрало это имя –
Дух родившей нас земли!

В сердце нёс он всей планеты
Радости, печали, беды,
Нес отечества мечты,
Человечества мечты!

От него – завет и нам, –
Сын по имени Ильхам
Как живое продолженьё
Вдохновенного служенья.

Вижу в солнечной дали,
Вижу в поступи страны –
Продолжается Алиев,
Зодчий мира и весны!

ПРОДОЛЖЕНИЕ ЭСТАФЕТЫ

Какая историческая честь –
Прижать уста к отечественному стягу,
С волнением душевным произнести
Народу и республике присягу!

Какой святой, торжественный момент –
Принять на плечи молодые бремя
С названием высоким ПРЕЗИДЕНТ,
И чувствовать kloкочущее время!

Какая же ответственность вдвойне –
Осознавать, что за тобой наследье
Великого Строителя столетья,
Всю жизнь свою отдавшего стране.

Тебе нести отныне эстафету
Служенья благородного его,
Служенья людям, Родине и свету,
Страны Огней являя торжество.

И час настал, продолжена страда,
Достойная признания и славы,
И рукоплещут знатные державы
Республике свободного труда.

Вершащей путь наперекор преградам
Под знаменем трехцветным и родным,
И голос твой – гроза всем супостатам,
И отповедь кликушам записным.

Наш путь – путь правды, мира, созиданья,
И нет пути надежней и верней.
Тому залог – народ Азербайджана
И Президент республики моей!

НЕРАЗДЕЛЬНОСТЬ

Это только прелюдия сказа,
Это только начало легенд,
Не озвученных струнами саза,
Дорогой господин Президент!
Я стремился за вехою веха
Обозначить блистательный путь
Светоносного Человека,
Его подвиг, и гений, и труд.
Вы – питомец Алиевской школы,
Продолжающий дело отца,
Через распри, раздор и расколы
Долг исполнившего до конца

Патриота, борца и творца!
Перед вами пример несравненный
Человечности, чести, любви, –
И в беде, и в горниле борений
Быть с народом, Отчизной, людьми!
И когда в Анкаре иль Париже,
В Вашингтоне, Берлине, Москве,
Вопреки криводушной молве,
Каждый шаг говорит о престиже
Созидающей счастье страны,
И когда в президентские будни
Входят беженцев слезы и сны,
Меж палаток уже малолетних
Новостройки из камня видны,
И когда разрезаете ленту
На открытии школы, дворца,
И когда тянутся к Президенту
Благодарных сограждан сердца,
Узнаю я знакомую поступь,
Узнаю я великую тень,
Устремленную к завтрашним звездам,
Устремленную в солнечный день!

IFTIKHAR

ARCHITECT OF FREE MOTHERLAND

POEM

İNGİLİS DİLİNDƏ

Translated into English by:
Khuraman Aliyeva

This poem is devoted
to a famous son
of the Azerbaijan people,
a builder
of the sovereign state
of Azerbaijan,
an outstanding
contemporary
statesman
Heydar Aliyev.

WITH LOVE TO THE ARCHITECT
OF AN INDEPENDENT MOTHERLAND

HIDAYAT

IFTIKHAR
ARCHITECT OF FREE MOTHERLAND

Much is said about the phenomenon of Heydar Aliyev. But it must be confessed that a political-psychological portrait of this great statesman has never been researched in depth to show the man's attributes as a man and a statesman. However, it is impossible to imagine of anyone of any age in the population of Azerbaijan who has not heard of Heydar Aliyev.

If this book were published in the Azerbaijani language, there would not be a need for a preface as the brilliant personality of Heydar Aliyev and his role on the world political platform and his exceptional effect on the Azerbaijan history are well known to the people of Azerbaijan.

When I lived far from Baku, I dwelt on this enduring person's activities with great interest and later I tried to express my observations and thoughts on him in my book "Seven Letters to Iran".

Having practiced in his administrative school, the memories of the years of conversations I have heard will probably be the

substance of a further book. I feel that I want to write about Heydar Aliyev again and again. Though my book 'HeydarAliyev and National Policy in Azerbaijan' was published in many different languages and my articles and observations were printed, it seems to me that my most important writing has yet to be produced.

Even during his school years, Heydar Aliyev, showed distinguished intellect, mentality, and his ability was greater than his contemporaries - It is obvious that he would have a great future.

Over time, through his apparent inexhaustible energy, right up to his last days, Heydar Aliyev formed a unique policy circle on the world political platform. He helped with the rapid development of Azerbaijan during oppressive years of the Soviet Union period and gained an astonishing authority with his knowledge and ability in the political platform of that huge Soviet government apparatus.

Many different nationalities and ethnic groups of the Soviet Union loved him. This love overcame

even the limits of the country during those times and that love gave rise to the integration of the Independent Azerbaijan into the world union. Azerbaijan's accession as an independent nation was largely initiated because of the efforts of Heydar Aliyev. The positive attitude of most foreign countries towards Azerbaijan was a result of HeydarAliyev's personality and policies.

At the beginning of the 1990s of the last century, a time when serious danger threatened Azerbaijan statehood, Heydar Aliyev was invited by the unanimous will and insistence of the people to lead the country. Heydar Aliyev was able to fulfil the mission of national saviour with honour and he prevented the misfortune of a bloody civil war occurring. He founded a national government that supplies the necessities of life to all people and nations living in our country. He made national independence and statehood of Azerbaijan unbreakable and eternal.

The present modern historical period of Azerbaijan will always

be connected with the name of Heydar Aliyev.

Heydar Aliyev set a resolute and strong willed position to the creation of mutual relationships and cooperation with the countries of the East and West by negotiating and signing historical treaties such as 'The Contract of the Century'. Heydar Aliyev has taken our country to a worthy place in the hierarchy of world countries, has given Azerbaijan a leading position in the Caucasus region, and has created very important national and regional efforts to preserve tranquillity and peace in the region.

By taking Azerbaijan along the road of progress and tranquillity from that of chaos and anarchy, Heydar Aliyev is considered as the founder of a political school that gave success in both internal and foreign policy and further developed the possibilities of our country. In this sense, he is a national leader of the same status as the brilliant historical statesmen; George Washington, Winston Churchill, Charles de

Gaulle and Mustafa Kamal Ataturk.

He could not have left a different trace on our history, as God wrote his mission of the rescue for our country and our people, during that restive period, into his destiny. Heydar Aliyev lived through unusual and trying times and endured the difficulties and troubles and devoted his life to the happiness of his people, whom he loved more than himself.

I heartily endorse the content of Iftikhar's poem 'The Architect of the Independence Motherland'. That poem is devoted to our national leader and has been translated and published in six languages.

Based on the opinions of Professor Nizami Jafarov, I also want to say that Heydar Aliyev is one of those unique individuals who are born once in a hundred-year period, his image and persona will attract the attention of writers, especially of poets. The poem 'The Architect of the Independence Motherland' is a poeti-

cal reflection of the way of life and of the activities of a great leader and is devoted to Heydar Aliyev.

One factor was given great attention when 'The Architect of the Independent Motherland' was first published as a book, that being the aspect of the harmony between its meaning and its substance. The poem has two divisions. The first division tells us about some of the episodes from the life of the hero and the deeds he did for his native Azerbaijan. In this part of the poem, we read how Heydar Aliyev focuses his political acumen towards the education of his young son to inculcate him with political and diplomatic skills.

The second part of the poem describes the passing of the 'baton' of state to his son Ilham and in so doing that transfer guarantees the positive fate of our country and nation. This is the poetical indicator, created through the poet's eye and informs us of the reality of Heydar Aliyev's far-sightedness.

I consider it important to say some words about the dedicate points of passing the 'baton' of state to another.

When the news of Heydar Aliyev's passing came to us, my contemporaries and I faced a scene that we had never experienced or seen on screen or stage or had read about in books (of course, we knew that sooner or later we would have to face such a scene). In fact, the Azerbaijan nation witnessed Heydar Aliyev's passing, to the cemetery of heroes in Baku, as a national phenomenon, a leader and a powerful political figure and brilliant person. The event happened before our eyes and every one of us felt a feeling of sadness and loss. Men who were known for their detached political convictions, at that time showed their emotions openly. Such a man was Heydar Aliyev that even after death, the impression he caused everyone to love him.

After Heydar Aliyev's passing, the citizens faced of a new stage of presidential elections.

The result of the elections displayed the wisdom of the people who with one voice voted for the political road shown by Heydar Aliyev's heir. The people had shown their confidence in Ilham Aliyev who now became the president of every Azerbaijani citizen.

Through continuously fulfilling the political example of Heydar Aliyev with his effort and activities, Ilham moves successfully forward as the president of every Azerbaijani citizen. Passing to this new stage in its development, Azerbaijan derives profit from the far-sight policy of the new national leader. 'The Architect of the Independent Motherland' has created a poetic view of the many facets of the state activity of the President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev. Ilham Aliyev successfully continues the policies of our eternal leader Heydar Aliyev who was the founder of Azerbaijan's modern history and who opened a window to a bright future. I am sure that work 'The Architect of

the Independent Motherland' which has been translated into the Russian, English, German, French, Spanish, Italian, Arabian and Persian languages, will attract the attention of a large audience.

BRIGHT PERSONALITY, THE SPRING OF INSPIRATION

NIZAMI JAFAROV
professor,
honoured scientific figure,
member of parliament

IFTIKHAR
ARCHITECT OF FREE MOTHERLAND

Azerbaijan in particular and the Turkic-Turan people in general, have added one more name to the lineage of the great and importance socialpolitical figures and statesmen of the second millennium - Heydar Aliyev!

Our belief, which grows day by day, in the eternal existence of his name, is due to the flourishing of his deeds and ideas and of Azerbaijan. Heydar Aliyev is a mighty and a wide-scaled image seen not only in our political-ideological thinking, but also in our literary-artistic productions.

I believe that the image of Heydar Aliyev, our liberator and master of great thoughts and deeds, will not simply remain to enrich Azerbaijani literature, especially poetry, but will open new horizons and a new idea-aesthetic space in our literature to give new spirit and inspiration to many Azerbaijani poets.

'The Architect of Independent Motherland', the product of Iftikhar's pen or perhaps more

correctly, of his heart-he wrote to honour Heydar Aliyev, a genius intellectual politician and military strategist of the Turkic-Turan world. The author of the poem is quiet right in saying that geniuses such as Heydar Aliyev define the historical fate of nations, a nation is happy when it follows a path shown by political gods, not by following political evils. Every line of the poem glorifies a particular point of the activity and character of Heydar Aliyev.

Through admiration and description, the image of the national leader of the Azerbaijan people is created and the intense struggle this great historical person experiences is described in this poem-saga. The poet heartily believes that Heydar Aliyev is carrying out a divine mission as a hero in the saga of his coming to the world as the liberator of his own nation. The poet tells us that the road on which the national leader travelled was not smooth and even, but had many bumps

and twists. He told of the national leader being fatigued as he passing through many troubles and difficult times, but finishing he finished the course with honour, success and fame.

Heydar Aliyev once gave us an interesting thought on Mustafa Kemmal Ataturk, 'The Republic of Turkey is not simply the result of Ataturk's activity, but of his heroism'. That thought from Heydar Aliyev gives us a chance to understand his mission as the national leader of Azerbaijan. The State of Azerbaijan is not simply the result of Heydar Aliyev's activity, but of his heroism! The author of this poem-saga 'The Architect of Independent Motherland' has managed to find the scale of his heroism, and the corresponding poetical intonation for presenting it successfully including the modern social-political notions as national state, citizen, oil contract, independency with the content of traditional people's poetry.

The poem successfully reflects the modernity of historical struggle, carried out by the national leader. The poet confidently and firmly believes in, and with inspiration, the continuation of great deeds and sacred ideals from fathers to sons. Addressing the new leader of the Azerbaijan people, the poet glorifies his struggle as having begun successfully.

The poem-saga, dedicated to the heroism of the national leader's struggle for national independence and the continuation of that heroic struggle in the personality of today's new leader, reflects not only the poet's feelings and emotions, but also those of the Azerbaijani people.

From time to time, great heroes gave rise to great excitement and national pride. Great literature issues from excitement and national pride!

The nation, which prepares and produces great heroes and leaders for its salvation, increases

its esteem and gains national-spiritual self-discipline and spiritual energy when loving and glorifying those leaders...

IFTIKHAR
ARCHITECT OF FREE MOTHERLAND

Among great politicians and statesmen, immortalized in the history of the 20th c. Heydar Aliyev's star shone, he who ascended to an echelon of the highest power of the Soviet Union, who led Soviet Azerbaijan and later Azerbaijan as Independent Republic and contributed to its establishment and development as a democratic state.

It is no simple matter to note the scale of that man's historic mission and his immense activity. It is obvious that there must be some distance in time away from historic events, a point of reflection to the past, which allows us to value correctly the political course and the ascent of the independent motherland marked by the personality and perseverance of Heydar Aliyev.

The poet Iftikhar, inspired by the mighty persona of Heydar Aliyev, drew up spiritual energy and expressed in his poem the national grateful love of our national leader.

IFTIKHAR
ARCHITECT OF FREE MOTHERLAND

It is no coincidence and not in vain
He was named Heydar.
A sign of God is in this word
Meaning is a lion, another is courage

His life is a service to people,
His work is fluorescence to people,
Like a sun from the firmament
He illuminated the way of a people

During severe trials
He was a stronghold of trust,
As secular strongholds,
Heydar Aliyev was with us

Our high mountains' pride,
Dignity and firmness
And aquiline flight of soul
All this is Heydar Aliyev

Brought a sad country to the light
Through the path of suffering
Destroying all obstacles,
He looked not for a reward

And through many squabbles
Became head of state,
Followed the landmark of landmark,
From ruins to the Age Contract

Architect of a free motherland,
Banner of national will,
He butted a way to tomorrow,
A truth stepped next to him

Propeller of large achievements
Perspicacious considerate genius
Inspired Titan,
leader of Azerbaijan

Will, wisdom and courage
are the dignity
And reliable weapons
of good statesman

The chronicle of Azerbaijan
managed by his name
A justice confirmed during
long-awaited freedom

Really worthy, is a great son,
raised his people
Keeper of sacred places
and charters of generosity

Wise old man of country,
its righteous word,
Embodiment of spring
among bad weather

Architect of sovereign life,
giver of good and light,
Inspirer of generations,
driven by the poet's pen!

I always was with the people
From the first years,
from the beginning of life
I will devote all my life
to our motherland.

I was proud and I am proud
I have never boasted,
That I serve to the Country of Fires
I am Azerbaijani!

Joy, belief and hope of
everybody young and old
And today as before
is unfinished book

Political grand master
on modern arena,
Loyal to invariable truth
Honoured by the world - everywhere!

As a beacon shone to people,
in bad time, in foul weather
Put an end to disorder,
learned to keep freedom
Gave a stern lesson away
to primitive trouble-makers,
Scoped with thirst of power

And saved republic
from ruined threat
A blood and tears are behind
'Heydar-people, people-Heydar'
Rumour rumbled not
without purpose

It was an invaluable gift -
to combine deed with word
Genius of his nation, Turkic genius,
spirit of heritage

Valorous country of fires,
He is phenomenon of century!
As though warrior from legends,
He came from dastans,

Creator and President
of the new Azerbaijan
He stood up for his country,
struggled for truth

As a hero did not retreat
from the battle
The moan of disfigured earth
heard in deaf souls
Much nonsense talked,
but ears of truth burst

war devastated the country,
Chasing refugees from place to place,
Cessation of fire was
his choice and desert

Let not shed a blood anywhere!
A man is born for happiness!
He carried his love through
storms and foul weather!

We can hold a sword,
but that is not the point
A good and truthful
pen is more lasting

He glanced into the future,
lived by unclouded coming,
He saw his country flourishing
And his people happy

As a bubbling spring,
he sourced vivid thought
And butted straight path
for fellow-citizens

He demonstrated an example
to the planet
By renewing of ancient Silk Way
How to come to consent
In our stormy age.

And the interests of many
countries coincided
At the 'Contract of the Century'
The Baku-Jeyhan is
a building as new achievement.

And matured daring thought,
embodied to deeds
Gas would follow to Arzrum
There are a number of plans.

And people-brothers united,
crossing through haze of ages
There is not handshaking stronger
than Turkey-Azerbaijan.

According to one's deserts
In menacing and severe years
Ataturk and Heydar Aliyev
are in one row.

Learnt to take care of motherland
And Heydar Aliyev could take
care of it
Heydar Aliyev set an example
how to love a mother tongue

Heydar Aliyev embraced Turan with look
as a prophet
And all East composed dastan about
Heydar Aliyev
Leader of the grey nation,
inflexible hero,
Who could out-argue an earthly period?
Heydar Aliyev!
He is our three-coloured tie, to which
an enemy droops
Dispersed a lie of enemy in ashes,
Heydar Aliyev overcame!

A stronghold of righteous faith,
citizen and patriot
And worthy of high odes from the
first lines - Heydar Aliyev!

In the turn of earthly leaders,
Past and flowing days by his
bright essence,
He is elevated - Heydar Aliyev

He is a descendant of a general
and poet - Hatai,
And managing his efforts,
he revived a bond of centuries

It responded as echo, a power of
forerunners from another century,
Bequeathed in foul weather
to sing and confirm freedom...

He loved people excessively,
He was steady to enemies
He loved by faithful love
And he was also beloved.

Fate prepared threats for
his loving soul
And organization problems hung
over his career.
He did not surrender, did stain
honour by gain

Whoever threatens and forces.
He poured water over road
And a road was not dusty.
When the beloved woman
came to threshold.

Beloved woman came home
She lived by 'Heydar's' name
And pain came suddenly
And passed with 'Heydar's' name.

Zarifa khanum burnt as
candle at home
Zarifa khanum experienced for him.
She brought up two deserving children-
As a gift to Motherland,
exemplary gift.

By price of troubles and warmth
of immeasurable love.
Heydar and Zarifa are worthy
of dastans
It must respond again and subdue
hearts and countries.

I listen to the sounds of the saz,
the echo of his name,
I listen to the song of the kopuz
the echo of his memory,

I listen to the name of Gorgud
the echo of his valour,
I listen to the wisdom of mugam
the echo of his wisdom

Menace's stories, Nizami's poems,
- this name absorbed everything
Spirit of our motherland!
He carried in the heart of planet

Joys, sorrows, misfortunes,
He carried dreams of motherland,
dreams of mankind
There is a precept from him to us
- a son Ilham

As vivid continuation of inspired service
I see in the sunny distance,
I see in the step of country -
Aliyev is continued,
An architect of world and spring!

So historical honour -
to clasp mouth to native tie,
To utter an oath to people
and republic with deep emotion

So holy solemn moment
to take over shoulders
Young burden under the high title
president and to feel bubbling time
So responsibility double

To realize that you have heritage
of the great builder of century,
Who all his life devoted to country

CONTINUATION OF THE BATON

So historical honour -
to clasp mouth to native tie,
To utter an oath to people
and republic with deep emotion
So holy solemn moment
to take over shoulders

Young burden under the high title
president and to feel bubbling time
So responsibility double
To realize that you have heritage
of the great builder of century,
Who all his life devoted to country
You must henceforth bear
a baton of his grateful serving,
Serving to people,
motherland and world,
To represent triumph
of country of fires
And the hour has come,
harvest time is continued,
Worthy of confession and fame,
And distinguished states applaud
to republic of free labour
Managing way contrary to obstacles,
Under three-coloured and native flag,
And your voice is a thunder-storm to all
And rebuke to note cliques
Our way is a way of
truth, peace, creation
And there is no way more
reliable and faithful
A pledge of this is people of Azerbaijan
and President of my republic

INSEPARABILITY

It is only a prelude to a tale,
It is only beginning of legends,
Which are not played by
strings of the saz
Dear Mr. President!
I strived to landmark
To note a bright way of light man
His exploit, and genius, and labour.
You are a pupil of Aliyev's school,
Prolonging father's affair through
discords and splits
Did patriot's, fighter's and creator's
duty till the end
There is an incomparable example
of humanity, honour, and
love to you
To be with people and motherland
in misfortune and in struggle
And when in Ankara and Paris,
In Washington, Berlin, Moscow,
in spite of rumour
Every step says about prestige
of creating happiness of country
And when in president's week-days
come cries and dreams of refugees

Among tents already thinly
populated new buildings
from stone are seen
And when you cut a band
during opening of school, palace
And when hearts of grateful
fellow-citizens apply to president
I get to know familiar step,
I get to know a great shadow,
rushed to tomorrow stars,
rushed to sunny day.

IFTICHAR

ARCHITEKT

DER UNABHÄNGIGEN HEIMAT

POEM

ALMAN DİLİNDƏ

Aus dem Aserbaidshanischen ins
Deutsche frei übersetzt:
Salahat Jusifov

Dieses Poem wird
dem berühmten Sohn
des aserbaidshanischen
Volkes, Begründer
des unabhängigen
aserbaidshanischen
Staates,
hervorragenden
Politiker
und Staatsmann
der modernen
Welt Heydar Alirza oglu
Aliyev gewidmet.

MIT GROSSER LIEBE ZUM ARCHITEKTEN
DER UNABHÄNGIGEN HEIMAT

HIDAYAT

Man hat über Heydar Aliyevs Phänomen vieles gesprochen, vieles geschrieben. Jedoch muß es zugegeben werden, daß das politisch-psychologische Porträt von dieser großen Persönlichkeit, Menschen, Politiker und Staatsmann bei allen beispiellosen, einzigartigen Nuancen vollständig noch nicht erforscht worden ist. Es scheint, dass es die Aufgabe einer Grundlagenforschung ist. Das ist auch eine Tatsache, dass in Aserbaidshans alle von Großen bis auf Kleinen Heydar Aliyev gut kennen. Wenn dieses Buch in der aserbaidshanschen Sprache veröffentlicht worden wäre, dann hätte man vielleicht dieses Vorwort nicht nötig. Denn eine inhaltsreiche Lebensbahn von Heydar Aliyev, die durch die komplizierten Labyrinth durchgegangen ist, seine glänzende Persönlichkeit, seine Stelle und Rolle in der weltpolitischen Arena und endlich sein angestrebter Kampf um sein Volk und seinen Staat haben sich mit ihrer außergewöhnlichen Bedeutung in der Geschichte Aserbaidshans und im Gedächtnis unseres Volkes tief aus-

geprägt. Als ich weit entfernt von Baku lebte, beobachtete ich in Westaserbajdschan die Tätigkeit dieses großen Menschen mit großem Interesse. Dann versuchte ich meine Beobachtungen und Überlegungen im Buch „Sieben Briefe an Iravan“ zum Ausdruck zu bringen. Und endlich die Erinnerungen an die Jahre, in denen ich mit ihm Kontakte gehabt habe, und auch als ein Mensch, der in seiner Schule der Verwaltung lange Jahre große Erfahrungen gemacht hat, werden vielleicht das Thema meiner zukünftigen Bücher sein. Ich denke so, daß ich über Heydar Aliyev noch weiter schreiben will.

Obwohl mein Buch „Heydar Aliyev und Nationalpolitik in Aserbajdschan“ in verschiedenen Sprachen herausgegeben, sowie meine Beiträge und Überlegungen veröffentlicht worden sind, scheint es mir, dass ich mein monumentales Werk über ihn noch nicht geschrieben habe.

Noch seit Schuljahren zeichnete sich dieser Mensch, der sein ganzes Leben seinem Volk, seiner Heimat widmete, von seinen Al-

tersgenossen durch seine Vernunft, Denkweise, Kenntnisse und Fähigkeiten aus. Es war ganz deutlich zu spüren, dass er eine große Persönlichkeit sein wird. Im Verlaufe der Zeit bildet Heydar Aliyev, der eine unerschöpfte Energie hat und große Hoffnungen entstehen läßt, auf der weltpolitischen Ebene einen Kreis der Einzigartigkeit. Ungeachtet der strengen Verbote der Sowjetunion wird Aserbajdschan dank seinen Bemühungen entwickelt, Heydar Aliyev genießt in der politischen Arena eines riesigen Staates durch seine Kenntnisse und Fähigkeiten ein außerordentliches Ansehen. Unter zahlreichen Nationalitäten von einem großen Staat wird er zu einem beliebten Politiker. Diese Liebe überschreitet weit über die Grenzen des Landes sogar in der Sowjetzeit und beginnt im Integrationsprozess eines neuen unabhängigen Landes in die Weltgemeinschaft eine wesentliche Rolle zu spielen. Die Stellung von Ländern zu Aserbajdschan war zu jener Zeit durch Heydar Aliyev bedingt. Anfang 90-er Jahre vergangenen Jahrhunderts

entstand in Aserbaidschan eine ernsthafte Gefahr für die Staatlichkeit. In einer schweren innenpolitischen Krise kehrt Heydar Aliyev auf Drängen des Volkes erneut auf die politische Arena zurück, übernimmt eine verantwortungsvolle Mission der Nationalrettung, die in der Geschichte seltenen Politikern gelungen war. Er erfüllte diese Mission würdevoll, rettete sein Volk aus einem Bürgerkrieg und verhinderte das Blutvergießen. Er gründete einen Staat, der ein wohlhabendes Leben von allen in unserem Land lebenden Nationalitäten gewährleistet. Damit machte er die nationale Unabhängigkeit und die Staatlichkeit Aserbaidschans unentwegt und ewig.

Fast eine dreiunddreißig jährige Geschichte Aserbaidschans ist eng mit dem Namen dieser großen Persönlichkeit verbunden. Heydar Aliyev vertrat immer eine entscheidende Position zur Aufnahme der gegenseitigen Beziehungen und Zusammenarbeit mit bedeutenden Ost -und Westländern, sowie der Unterzeichnung und Realisierung „des Jahrhun-

dertvertrags“ und Integration unseres Landes in die Weltgemeinschaft. Er hatte auch große Verdienste um die Erhaltung des Friedens und der Stabilität in der Region, sowie die Festigung der Position Aserbaidschans in den wichtigen transnationalen und regionalen Fragen. In einem kurzen Zeitraum bringt Heydar Aliyev das Land aus der Anarchie und dem Chaos ins Gleis des Fortschritts. In diesem Sinne gilt er als Begründer einer großen politischen Schule, die die Fortschritte der Außen -und Innenpolitik, die zukünftigen Perspektiven unseres Landes sicherstellt. Im Hinblick darauf kann sein Name neben den hervorragenden Persönlichkeiten wie George Washington, Charles de Gaulle, Konrad Adenauer, Mustafa Kemal Atatürk erwähnt werden. Denn eine schwere Bürde, wie die Mission der Rettung unseres Volkes erlag in jener bekannten verworrenen Periode gerade auf vom Gott ausgewählten diesen Menschen. Heydar Aliyev erlebte dieses kompliziertes Schicksal mit einer außergewöhnlichen Kühnheit und widmete

sein ganzes Leben dem Glück seines Volkes. In diesem Sinne begrüße ich das Poem „Architekt der freien Heimat“ von Iftichar, das bereits in viele Fremdsprachen übersetzt und herausgegeben worden ist.

Unter Berufung auf die Meinung des korrespondierenden Mitglieds der Nationalen Akademie der Wissenschaften Aserbaidschans Professor Nizami Jafarov würde ich betonen, dass die Gestalt von Heydar Aliyev, die als eine von solchen Persönlichkeiten gilt, welche in der Geschichte wirklich in einem Jahrhundert zur Welt kommen, durch ihre poetische Energie die Aufmerksamkeit unsere schöngeistige Literatur, besonders unsere Poesie anregen. Und dieses Poem ist ein poetisches Erlebnis und ist dem Leben und Schaffen dieser Persönlichkeit gewidmet worden.

Als das Poem „Architekt der unabhängigen Heimat“ in Form eines Buches vorbereitet wurde, hatte man einer Seite eine besondere Aufmerksamkeit geschenkt. Diese Seite ist durch ihren Sinn und Inhalt voller Harmonie. Im

ersten Teil des Buches, das in zwei Teile aufgeteilt ist, handelt es sich um bestimmte Momente des Helden (Heydar Aliyev) und seine Arbeiten, die er für Aserbaidschan geleistet hat, aber im zweiten Teil wird eine richtige Auswahl der Übergabe der Mission an Ilham Aliyev besungen. Eine andere interessante Seite der Weitsichtigkeit von Heydar Aliyev ist dadurch zu erklären, dass er für eine volle Sicherstellung der Zukunft unseres Volkes und Staates seine politische Denkart im Laufe der Zeit ins Bewußtsein seines Sohnes Ilham Aliyev brachte. Und dieses Poem, das auch eine Denkarbeit des Dichters ist, macht ein poetisches Bild von diesem Weitblick Heydar Aliyevs.

Ich halte es auch hier für notwendig, ein paar Worte über feine Nuancen der Übergabe der Macht an Ilham Aliyev zu sagen. Als Heydar Aliyev in die Ewigkeit einging, haben wir solch einen Fall miterlebt, den ich und meine Altersgenossen nie gesehen und gelesen haben (selbstverständlich waren wir im voraus davon überzeugt, dass wir diesen

Fall bestimmt miterleben werden). Das aserbajdschanische Volk erwies H. Aliyev seine letzte Ehre im vollen Sinne des Wortes wie ein Nationalleader, Retter, hervorragender Staatsmann, Phänomen und endlich eine glänzende Persönlichkeit. Dies passierte eben vor unseren Augen, und wir alle waren von jenen Gefühlen sehr beeindruckt. Sogar die Menschen, die sich durch ihre Gesinnung von anderen auszeichnete, konnten sich zu jener Zeit ihre Mitgefühle nicht beherrschen. Das machte bei uns solche Eindrücke, daß Heydar Aliyev die Menschen sogar den Tod selbst lieben lassen konnte.

Das Volk und die Bürger des Landes warteten zu jener Zeit auf eine neue Etappe - die nächsten Präsidentschaftswahlen. In diesen Wahlen hat sich das Volk nicht getäuscht, stimmte einmütig für den politischen Kurs und den politischen Nachfolger von Heydar Aliyev ab. Das Volk vertraute sein Schicksal im vollen Sinne des Wortes Ilham Aliyev an, der heute zum Präsidenten von jedem Bürger Aserbaidschans wird. Das Ergebnis war

erfolgreich, wie es zu erwarten war. Ilham Aliyev realisiert heute konstant den politischen Kurs von Heydar Aliyev und setzt die Stafette erfolgreich weiter fort. Aserbaidschan tritt in eine neue Entwicklungsetappe ein, sieht schon die Nutzen einer weit-sichtigen Politik des National-leaders.

Das Poem „Architekt der un-abhängigen Heimat“, das in den deutschen, englischen, französischen, arabischen, hispanischen, italienischen, persischen und rus-sischen Sprachen erschienen ist, macht ein poetisches Bild von einer vielseitigen Staatspolitik von Ilham Aliyev, der die Politik von Heydar Aliyev - dem Begrün-der der modernen Geschichte Aserbaidschans weiter erfolgre-ich fortsetzt und große Hoffnun-gen auf bessere Zukunft ents-tehen läßt. Ich bin mir sicher, daß dieses Poem die Aufmerksamkeit eines breiten Leserraums auf sich lenken wird.

EINE GLÄNZENDE PERSÖNLICHKEIT, EINE QUELLE VON VOLLER BEGEISTERUNG

NIZAMI JAFAROV
professor,
verdienter wissenschaftler,
parlamentsabgeordneter

Am Ende des zweiten und Anfang des dritten Jahrtausends trat ins Pantheon von hervorragenden Staatsmännern und historischen Persönlichkeiten Aserbaidshans und der türkischen Welt noch ein Name ein: Heydar Aliyev! Wir sind überzeugt davon, dass sein Name für ewig in unserem Gedächtnis bleiben wird, solange Aserbaidshan besteht; Je seine Taten und Ideen aufblühen, desto mehr wird dieser Name von Tag zu Tag noch stärker. Dank diesem Genie gestaltete sich nicht nur unsere politisch-ideologische Denkweise, sondern auch unser literarisch-künstlerisches Denken. Die Gestalt von Heydar Aliyev- einem Nationalretter und Urheber der großen Ideen wird unsere Literatur, besonders unsere Poesie nicht nur bereichern, sondern für sie eine neue Gedankenwelt und breite Möglichkeiten eröffnen, sowie einen neuen Raum der ideologis-chästhetischen Tätigkeit schaffen; darüber

hinaus werden sie aserbajdschanischem Dichter eine bis jetzt nie gesehene geistige Kraft verleihen.

Das Poem „Architekt der unabhängigen Heimat“ von Iftichar wird dem genialen Denker und dem erfahrenen Politiker Heydar Aliyev gewidmet. Jede Strophe des Dichters entdeckt die Natur der Tätigkeit dieser großen Persönlichkeit und bezeichnet ihre Charakterzüge. Der Autor hat vollkommen recht und ist überzeugt davon, daß das historische Schicksal des Volkes von solchen Leitern, wie Heydar Aliyev bestimmt wird. Das Volk ist in dem Fall glücklich, dass es eine richtige Entscheidung treffen kann, sich nicht auf die Politikaster, sondern auf die guten Kenner großer Politik verlässt. Heydar Aliyev ist in dieser Hinsicht eine unerschöpfliche Energiequelle für unsere Literatur, die mit großen und beweglichen Wünschen die Horizonte und Aus-

sichten für eine gedeihliche Zukunft ihrer Nation zeigen will. Als der Poet Iftichar dieses Poem schuf, hatte er gerade aus dieser Quelle geschöpft. In seinem Poem, das mit folgenden Versen beginnt,

*Wie ein ein heller und
greller Blitz
kam er in Nachtschewan
zur Welt,
Der Gott hat ihn für
seine Heimat
als einen großen*

Retter gesandt,
- wird die Gestalt des Nationalleaders von aserbajdschanischem Volk durch die Beschreibung (und Besingen!) eines gespannten Lebenskampfes der großen historischen Persönlichkeit geschaffen. Der Dichter, der von seinem ganzen Herzen daran glaubt, daß Heydar Aliyev eine Gottesmission typisch für einen Eposhelden trägt und zur Welt gerade als ein Retter seiner Nation gekommen ist, will zeigen, daß der Leben-

skampf des Nationalleaders nicht so leicht gewesen war, sondern durch große Schwierigkeiten und komplizierte Labyrinth durchgegangen war. Aber dieser Kampf beendete letztendlich mit großer Ehre, mit viel Erfolg und Ruhm. Die Worte, „Türkiye Cumhuriyeti ist das Ergebnis nicht nur einfach der Tätigkeit, sondern auch der Heldentat von Atatürk,“ die Heydar Aliyev einst über Atatürk gesagt hat, geben die Möglichkeit, die Mission des aserbajdschanischen Nationalleaders noch tiefer zu verstehen: In dieser Hinsicht ist der aserbajdschanische Staat nicht nur eine Folge der Tätigkeit, sondern der Heldentat von Heydar Aliyev. Um von der Dimension und dem großen Sinn dieses Heldentums ein Bild zu machen, ist dem Autor des Poems „Architekt der freien Heimat“ gelungen, eine richtige und entsprechende poetische Intonation zu finden, moderne gesellschaftlich-politische

Begriffe wie Nationalstaat, Bürger, Erdölvertrag, Unabhängigkeit nach dem Geist der Volkspoesie poetisch erfolgreich zu schildern.

*Mit seinen großen Ideen
und Taten
ermutigte er sein
Volk zum Kampf.
Mit seiner Weitsicht
und Vernunft
legte den Grundstein
zur sicheren Zukunft*

Obwohl das Poem-Epos eine traditionelle Intonation hat, widerspiegelt es den Modernismus eines großen historischen Kampfes des Nationalleaders sehr erfolgreich. Der Dichter, der davon überzeugt ist, daß von den Vätern geleistete große Arbeiten und angeregte heilige Ideen, deren Urheber auch sie selbst sind, werden mit großer Begeisterung weiter von ihren Söhnen fortgesetzt:

*Wir schreiten voran,
denn wir haben Ilham!*

*Wir gehen in die
Zukunft ohne Gram mit
unserem würdigen*

Präsidenten İlham!–

- sagt der Poet und wendet sich auch an den neuen Leiter des aserbaidchanischen Volkes und besingt einen neuen Kampfweg. Das Poem-Epos, das dem historischen Heldentum und Kampf (und der Fortsetzung dieses heldenhaften Kampfes in der Person von neuem Leader) des Nationalleaders um die nationale Unabhängigkeit gewidmet worden ist, widerspiegelt die Gefühle und Emotionen nicht nur eines Dichters, sondern auch des ganzen aserbaidchanischen Volkes. Die großen Heldentaten erwecken im Laufe der Jahrhunderte immer große Begeisterung und Gefühle des nationalen Stolzes und eine große Literatur entsteht gerade dank jenen Inspirationen und Gefühlen!. Das Volk, das in der Lage ist, große Helden und Leader hinaufzu-

züchten, liebt und besingt sie und somit wird es selbst noch höher, mächtiger und gewinnt große national-moralische Harmonie und geistliche Energie.

IFTICHAR
ARCHITEKT DER UNABHÄNGIGEN HEIMAT

Im zwanzigsten Jahrhundert begann in den Plejaden von hervorragenden Politikern und Staatsmännern noch ein Genie-Heydar Aliyevs Stern zu erglänzen, das einst einen der höchsten Posten der Sowjetunion bekleidete, das Sowjetische Aserbaidshon und endlich die unabhängige Republik Aserbaidshon leitete und sehr große Verdienste um die Festigung der Staatlichkeit und den Aufbau eines demokratischen Staates hatte.

Es ist nicht einfach, den Maßstab seiner historischen Mission und titanischen Tätigkeit zu beschreiben.

Selbstverständlich braucht man eine gewisse Zeit, um die Weitsicht und den Wert seines politischen Kurses im vollen Maße einzuschätzen. All diese Verdienste haben wirklich große Bedeutung in Hinsicht auf die Entwicklung eines unabhängigen Staates.

Im Poem des jungen Poeten Iftichar, der für eine machtvolle Persönlichkeit von Heydar Aliyev begeistert ist, wird eine große Volksliebe zu unserem Nationalleader besungen.

IFTICHAR
ARCHITEKT DER UNABHÄNGIGEN HEIMAT

Wie ein heller und greller Blitz,
kam er in Nachitschewan zur Welt,
Der Gott hat ihn für seine Heimat
als einen großen Retter gesandt.

Nicht zufällig und nicht umsonst,
wurde er Heydar genannt.
In diesem Wort ist Zeichen von Gott,
was "Löve" und "Mut" bedeutet.

Sein Leben diente dem Volke,
sein Tun wie eine Leuchte,
Wie eine helle Sonne,
hat er den Menschen den Weg erhellt.

In einem harten Kampfe,
wurde er zu einem Horte.
Wie eine Feste der Jahrhunderte,
war mit uns Heydar Aliyev.

Sogar große Sperren und Verbote
bedrohten sein liebendes Herz nicht.
Heydar Aliyev hielt weiter fest,
an seiner treuen Idee und Absicht.

Das war doch kein Beharren,
sondern ein großes Vertrauen.
Das waren reine Liebesgefühle
von einer liebenden Seele.

Auf die Strasse seiner Liebe,
begoss er das Wasser, daß es nicht staubte.
Er hat neue Blumen gepflanzt,
daß sie nie und nimmer welk werden.

Da kam Frau Zarifa in
der langersehnten Stunde-
Als sie kam, sagte sie "!"
als sie ging, sagte sie "Heydar!"

Auch in den schlimmen Stunden,
dachte an Heydar Zarifa Chanum.
In der Flamme ihrer Kerze,
brannte liebe Zarifa Chanum.

Die schlaflosen Nächte besiegt,
erzog sie zwei schöne Kinder.
Jedes ist ein Ideal und ein Muster
von großem Wert für seine Heimat

Eine ruhmreiche Sinfonie
ist Heydar-Zarifa Liebe.
Eine lebendige Harmonie
ist Heydar-Zarifa Liebe.

Es wurde zu einem Epos
Heydar-Zarifa Liebe.
Es wurde zu einem Ideale
Heydar-Zarifa Liebe.

Das war auch ein Leben
voll mit großem Vertrauen.
Das waren Liebesgefühle
Des Herzens im Grunde

Soll man nirgendwo das Blut vergießen!
denn der Mensch ist zum Glücksein geboren.
Er brachte uns seine große Liebe,
sogar durch Unwetter und Schrecken.

Auf einem schmerzreichen Pfade
widerstand er der Schwere der Lage.
Und das Volk von Leiden erlöst,
wurde er zum Staatsoberhaupt.

Dank einem großem Mut
entstand der Jahrhundertkontrakt.
Baku, Tbilisi und Ceyhan
wurde zur Wahrheit und Realität.

Architekt der freien Heimat,
auch das Symbol für Wahrheit.
Eine Bahn zur lichten Zukunft gemacht,
wurde er zum Garant für Sicherheit.

Urheber von großen Ideen,
Und großen Vorhaben,
auch ein geistreicher Mensch,
Das ist Heydar Aliyev.

Unsere Berge von Stolz und Größe,
auch von höchster Würde und Härte
Auch höchste und unerreichbare Spitze,
Das ist Heydar Alyev.

Zugezogenen Knoten durchgehaut,
hat Heydar Aliyev entschieden,
den Aufruhr zu unterdrücken,
die Ruhe wiederherzustellen.

Der Schöpfer einer rühmlichen Geschichte,
sowie der edelmütige Mensch seines Landes,
Mit einer großen Liebe und Ehre,
genoss er das Vertrauen des Volkes.

Du hast gerade geschrieben,
die Annalen Aserbajdschans.
Als wahr erwies sich die Gerechtigkeit,
in der Stunde der langersehnten Freiheit.

Und du, der würdige Sohn,
der mit seinem Volk prahlt,
Du bist Wächter von Heiligtümern
Du bist Vornehme von Politikern.

Der weise Älteste des Vaterlands,
Der große Meister des Wortes
und das Sinnbild des Friedens,
Das ist Heydar Aliyev.

Begründer eines freien Lebens,
Sämann des Gutes und Lichtes.
Von Dir sind nicht Generationen,
sondern auch die Poeten angetan.

Freude, Glaube und Liebe,
Eine edle und kühne Seele,
Eine unerschöpfte Quelle-
Das ist Heydar Aliyev.

Der politische Großmeister,
auf der Bühne der Politiker.
Und der große Liebling der Kinder-
Das ist Heydar Aliyev.

In Not und im Gewitter,
wurde er zu einem Retter.
Der Zersetzung ein Ende gesetzt,
hat er uns alle kämpfend gelehrt.

Zerrissene Böden stöhnen!
hilflose Mütter schreien!
Niemand will es hören,
Was hat es zu bedeuten?

Die Flüchtlinge im Laufend,
Das Vaterland in Flammen,
Und er hat entschieden,
das Feuer einzustellen.

Mit seinen großen Ideen und Taten
ermutigte er sein Volk zum Kampf.
Mit seiner Weitsicht und Vernunft
legte den Grundstein zur sicheren Zukunft.

Wir sind immer bereit,
unser Schwert zu ziehen!
Aber wir greifen zur Feder,
denn Schreiben tut bleiben.

In die Zukunft blickend,
sah er sein Land aufblühend.
An eine lichte Zukunft gedacht,
hat er sein Leben uns gewidmet.

Wie sprudelnde Quelle,
strömte er lebhaft Gedanken aus.
Wie glänzende Sonne,
strahlte er Wärme und Lichter aus.

Schlichte Ränkeschmieden,
sowie viele Machtsüchtigen,
stumpfsinnige Kamarillen,
hat er der Härte belehrt.

Du hast uns gelehrt,
über die Heimat zu wachen.
Wir haben von dir gelernt,
die Muttersprache zu lieben.

Auf grandiosen Tribünen
hast Du mit Löwenmut gekämpft.
Mit deinen glänzenden Reden,
hast du alle bewundert.

Unsere dreifarbigte Fahne flattert,
wovor der Feind sich bald neigt.
Glatte Lüge des Feinds entlarvt,
bürgte er für die große Wahrheit.

Ein Bollwerk heiligen Glaubens,
auch der Patriot seines Landes,
Der Refrain einer großen Ode-
Das ist Heydar Aliyev.

Im Zug der Führer
wie frührer, auch heute,
Der Oberste Leiter,
Das ist Heydar Aliyev.

Der Denker und Weise,
Nachkomme von Chatai,
und die größte Ode und Hymne-
Das ist Heydar Aliyev.

Der weise Dädä Gorgud,
und das große Epos Manas,
Mugam, Kopuz und Sas,
Das ist - Heydar Aliyev.

Das Meisterwerk des Gottes
Das ist auch "Heydar!"
Der Architekt "freien Aserbaidshans!"
Das ist auch "Heydar!"

Von seinen Vorläufern begeistert,
hat der die ganze Welt bewundert!
Sich auf die Vergangenheit gestützt,
schrieb er die Ruhmesblätter der Heimat.

Uns aus Willkür gerettet,
stellte er die Ruhe wieder.
Seine Heimat wiederbelebt,
wurde er zum Nationalretter.

Freude, Kummer und Gram!
Sehnlicher Traum der Heimat,
Auch Traum der Menschheit,
Das ist- Heydar Aliyev.

Vorbei sind Tränen und Sorgen,
auch schwere Qualen und Leiden.
Er rettete uns das Leben,
sich viel Mühe gegeben.

"Heydar-Volk! "Volk-Heydar!"
Es ist allen schon klar,
dass er in Wort und Tat eine
kostbare Gabe ist.

Ich war immer stolz darauf,
dass ich sehr feurig bin.
Und ich bin auch heute stolz darauf,
dass ich Aserbaidshaner bin.

Die historische Seidenstraße!"
Ein Erbe von unseren Vorfahren.
Und das ist auch eine Geschichte,
sie wurde auch von Heydar belebt

Türkei und Aserbaidshans-
"Eine Nation, zwei Staaten!"
Mustafa Kemal, Heydar- die
wahre Stimme des Türken!

Glänzender Stern am Firmament,
auch der Prominente und Regent,
Der Architekt und Präsident von
neuem Aserbaidshans!

Wie die ewige Sonne,
wirst Du immer scheinen.
Auch zeitlich ohne Ende,
wirst Du für ewig leben!

Mit ihren glänzenden Strahlen
geht die Sonne im Osten wieder auf.
Dank deinen prächtigen Taten und Ideen
prunkt unser Land, blüht es weiter auf.

Wir schreiten immer voran,
Denn heute haben wir Ilham.
Wir gehen in die Zukunft ohne Gram-
Mit unserem würdigen Präsidenten Ilham!

ROTER MORGEN DER SONNE

Was für eine historische Ehre-
Die Fahne der Heimat an die Brust zu
drücken.

Auf die Verfassung und Koran
vereidigend, Vor seinem Volk einen Eid zu
schwören!

Was für eine schwere Mission und Aufgabe-
Eine so große Bürde in die Schultern zu
nehmen.

Mit dem Titel großen Präsidenten-
ein arbeitsreiches Leben zu haben.

FORTSETZUNG DER STAFETTE

Was für eine große Verantwortung-
einen so großen Nachlass zu erfassen.

Was für eine große Anerkennung-
zu einem Nachfolger zu werden.

Es ist eine große Würde,
eine edelmütige Stafette zu tragen.

Was für eine große Aufgabe,
an der Wache der Heimat zu stehen.

Es ist schon die Zeit gekommen-
eine heiße Arbeit weiter zu führen,
unerreichbare Spitzen zu entdecken,
seine Nation glücklich zu machen.

Dir bevorsteht eine große Hürde-
Auch große feindliche Heimtücke
In dieser großen Mission,

Soll dich Gott bewahren!

Unser Weg ist der Weg zum Frieden,
keinen Fußbreit Erde zu weichen,

Dank unserem würdigen Präsidenten.
wird unsere Heimat weiter zu blühen

UNZERTRENNBARKEIT

Das ist nur Präludium einer Geschichte,
Das ist nur Auftakt einer Legende,
Sehr hochgeehrter Herr Präsident!
Ich strebte noch seit vielen Jahren,
glänzenden Weg eines Menschen,
und seine große Tat zu schildern.
Sie- Zögling der Aliyevs Schule!
Was für eine große Bürde-
Dem Vater im Amt nachzufolgen.
Patriot, Kämpfer und Schöpfer!
Sie sind Präsident von jedem Bürger,
Menschlichkeit, Ehre und Liebe-
In der Not und auch im Schlimme.
Seinem Vaterland und Mitbürgern,
Bist du mit Leib und Seele ergeben.
Du hast ein großes Ansehen,
Nicht nur in Ankara, Paris und Berlin,
Sondern in Moskau und Washington.
Überall spricht man über die Prestige,
Zu Dir hat man überall große Liebe-
Das hat bestimmte Gründe,
Denn sie haben große Sorge
Für unsere Flüchtlinge .
Davon zeugen viele Neubauten,
dass heute bereits wenige Leute zelten.
Alle Kinder danken Ihnen
In Dörfern und Städten

Für die neuen Schulen.
Wenn die Mitbürger sich im stillen
Nach ihrem Präsidenten sehnen,
Erkenne ich sofort bekanntes Tun,
Erkenne ich sofort große Fittiche,
Die nach dem Morgenstern,
nach lichten Tagen streben!

IFTIKHAR

ARCHITECTE DU PAYS LIBRE

POÈME

FRANSIZ DİLİNDƏ

Traduction:
Rachid Djabbarov,
Chahla Aghalarova

Dédié au fils glorieux
du peuple
azerbaïdjanais,
à l'architecte
de l'Etat azerbaïdj
anis souverain,
à l'éminente personnalité
politique de l'époque
actuelle
Heydar Aliyev
patronyme Alirza.

AVEC AMOUR, A L'ARCHITECTE
DE LA PATRIE INDEPENDANTE

HIDAYET

IFTIKHAR
ARCHITECTE DU PAYS LIBRE

Sur la figure historique immense d'Heydar Aliyev on a beaucoup écrit et parlé. Il faut reconnaître toutefois que son portrait, tant dans sa vie publique que dans sa vie intérieure, n'a pas été encore restitué sous toutes les facettes qu'offre cette personnalité grandiose: l'homme, l'acteur dans la vie publique puis l'homme d'Etat offriront de nombreux thèmes de recherches savantes qui présenteront la dimension exceptionnelle qui était la sienne. Il appartiendra aux chercheurs de l'établir par leurs travaux. Il est clair, en effet, qu'en Azerbaïdjan rares sont ceux qui ne sont pas désireux d'en savoir plus sur les détails de la destinée de cet homme hors du commun. Si ce livre avait été édité en langue azerbaïdjanaise, on n'aurait sans doute pas eu besoin de cette introduction.

En effet, le chemin de vie d'Heydar Aliyev, d'une vie que nous croyons inspirée, lui a imposé de surmonter de rudes épreuves et de trouver l'issue des

nombreux labyrinthes dans lesquels on avait voulu l'enfermer, et sa personnalité marquante, sa place et son rôle dans l'arène politique mondiale, sa lutte continue en faveur du peuple azerbaïdjanais et de l'affirmation d'un Etat national ont occupé une place directe et déterminante dans l'histoire récente de l'Azerbaïdjan et dans la mémoire de la Nation. Quand je vivais encore loin de Bakou, je suivais avec un grand intérêt la carrière de ce grand homme et j'ai tâché par la suite de faire part de mes observations et mes réflexions dans le livre « Sept lettres à Erevan ». Et les souvenirs que je garde de l'homme avec qui, durant de longues années, j'ai été en rapports lorsque nous étions étudiants à l'école de gestion, deviendront probablement le thème de mes futurs livres. J'éprouve le besoin d'écrire de nouveau sur Heydar Aliyev car, en dépit du fait que mon livre, intitulé « Heydar Aliyev et la politique nationale en Azerbaïdjan »,

ait été édité en différentes langues étrangères et que mes interviews aussi aient été publiées, il me semble que le travail essentiel est encore devant moi. L'homme qui a consacré entièrement sa vie à son peuple et à sa patrie se distinguait, depuis les années scolaires, des enfants de son âge, par sa mentalité, par sa manière de réfléchir, par ses capacités intellectuelles, et faisait déjà naître des espoirs clairs de le voir appelé un jour à un grand avenir. Le temps passant Heydar Aliyev, en ayant recours à son énergie intarissable, à son talent et à sa volonté, se bâtissait, jusqu'au terme de ses jours, une image qui lui était propre dans l'arène de la politique mondiale. A côté des rythmes rapides du développement de l'Azerbaïdjan d'avant l'indépendance, à l'époque où les modes de désignation du personnel politique étaient les plus stricts sous le régime soviétique, il a gagné une autorité extraordinaire parmi les responsables de cette énorme puissance mondiale

en raison de ses connaissances et de ses capacités personnelles. Il a su, de surcroît, gagner et mériter la confiance et l'affection des nombreux peuples de cet état multinational. Cette affection et ce respect avaient franchi, à l'époque déjà, les frontières de l'Union Soviétique. Et cette estime qu'on lui vouait avait déjà commencé à produire ses fruits lorsque le moment fut venu de l'intégration d'un Azerbaïdjan désormais souverain dans la communauté internationale. L'attitude des états étrangers envers l'Azerbaïdjan fut conditionnée par la stature internationale d'Heydar Aliyev. Au début des années 90, quand sont apparus des dangers parmi les plus périlleux pour la stabilité de l'état d'Azerbaïdjan, Heydar Aliyev, invité à prendre sa place dans la grande politique sous la pression d'une volonté unanime et insistante du peuple, a rempli sa mission de sauveur de la Nation, mission sacrée qui échoit à peu d'hommes politiques dans l'His-

toire. Il a prévenu les germes du chaos et éteint les flammes naissantes d'une guerre civile fratricide. Il a édifié un état, consacrant la protection des droits vitaux et des libertés fondamentales, et prépara les conditions d'une vie digne pour tous les peuples qui vivent sur la terre d'Azerbaïdjan. Il a assuré l'irréversibilité de la marche de la République vers l'indépendance nationale et l'établissement d'un état souverain. L'histoire de l'Azerbaïdjan, pour toute une génération, est directement associée au nom de cette personnalité éminente. Les mérites irrévocables et sans précédent de l'établissement de liens de coopération entre l'Orient et les principaux états de l'Occident, à travers la réalisation de l'accord pétrolier historique appelé «Le Contrat du Siècle», en reviennent à Heydar Aliyev. Il a pris une position décisive et de principe en souhaitant que l'entrée de notre pays dans la communauté internationale s'exerce de façon digne, tant dans le

domaine de la sauvegarde et du rétablissement de la paix et de la sécurité dans la région que dans l'apparition de l'Azerbaïdjan comme interlocuteur dans plusieurs questions régionales et transnationales parmi les plus importantes. Heydar Aliyev, qui a sorti en peu de temps l'Azerbaïdjan d'une situation de chaos et d'anarchie pour le mener sur le chemin de la sécurité et du progrès, est fondateur d'un modèle politique qui devrait faire école et qui servira d'exemple, tant ses succès, aussi bien en politique extérieure qu'intérieure, ouvrent de perspectives pour le développement futur de notre pays. Dans ce sens, il prend rang dans la famille des grands chefs providentiels de leur Nation, à l'égal des brillantes personnalités de George Washington, de Charles de Gaulle et de Mustafa Kemal Atatürk. Telle est l'empreinte qu'il laissera dans l'histoire. Au moment critique dont nous nous souvenons tous, cette personnalité grandiose semble avoir été envoyé par la Prov-

idence elle-même pour infléchir le cours fatal de l'Histoire et sauver notre peuple et notre Etat.

Heydar Aliyev a surmonté les douleurs et les embûches que le destin avait jetées sur sa route avec une abnégation totale et a consacré sa vie à accomplir ce qu'il croyait être le bien pour faire le bonheur de son peuple, qu'il aimait plus que sa propre vie.

Je salue, de tout coeur, la publication du poème d'Iftikhar, intitulé «l'Architecte du pays libre», dédié à notre grand homme national, publié à l'original en azéri et traduit en six langues étrangères. En me référant à l'opinion du professeur Nizami Djafarov, membre correspondant de

l'Académie Nationale des Sciences, je voudrais dire que le personnage d'Heydar Aliyev, doté d'une envergure véritablement unique, va attirer, de siècles en siècles, de nouveau et encore, avec sa puissance poétique, l'attention de la littérature et inspirer les poètes.

Cette pièce en vers, dédiée à notre grand homme d'Etat, est la traduction vibrante des émotions et des sentiments qu'Iftikhar a ressenti à l'évocation de sa vie et de ses œuvres. Dans la première partie du poème, sont tracés les épisodes choisis de la vie du héros (Heydar Aliyev) et de ses réalisations en faveur de l'Azerbaïdjan ; dans la seconde partie est développée l'idée de la fidélité des choix politiques de son successeur – Ilham Aliyev –, digne élève à l'école d'Heydar Aliyev et qui, dès son plus jeune âge, assimilait les leçons politiques du grand chef. Celui-ci lui transmettra le flambeau, pleinement confiant d'avoir remis en de bonnes mains la destinée de notre peuple et de l'Etat; cette transmission est évoquée par un tableau poétique illustrant la clairvoyance d'Heydar Aliyev. J'estime nécessaire ici de souligner la finesse des nuances de cette scène rapportant la transmission du flambeau.

Quand Heydar Aliyev a quitté

cette vie et a rejoint l'éternité, les gens de mon âge et moi avons assisté à des scènes inédites d'affliction nationale et d'amour patriotique, comme il ne s'en est jamais rencontré d'analogue dans les œuvres littéraires et artistiques. Pourtant, nous en avons eul'intuition. L'Azerbaïdjan accompagnait Heydar Aliyev pour son dernier grand voyage comme un vrai héros national, comme il se doit pour une personnalité politique de premier ordre. Tout cela s'est passé devant nos yeux, et chacun de nous a ressenti la force foudroyante de cette bouffée d'émotion qui nous a saisis à l'unisson. Même ceux d'entre nous, Azerbaïdjanais, qui ne partageaient pas toutes nos convictions politiques, étaient gagnés par ce sentiment de douleur et de chagrin. Au point même que l'exemple de sa mort parvenait à nous rendre douce l'idée même de la mort. Une nouvelle étape cependant attendait le peuple, nos concitoyens d'Azerbaïdjan: les élections présidentielles à venir.

Et le peuple ne s'est pas trompé, donnant la preuve de sa sagesse, en faisant, par un vote presque unanime, le choix de la continuité politique en élisant le successeur désigné par Heydar Aliyev. Le peuple a confié sa destinée à Ilham Aliyev, devenu au vrai sens de ce mot le président de chaque citoyen de l'Azerbaïdjan, et comme on l'attendait, le résultat en a été heureux. Ilham Aliyev, ordonnant la succession autour de la ligne politique tracée par Heydar Aliyev, reprend le flambeau avec succès. L'Azerbaïdjan, qui est entré dans une étape nouvelle, voit poindre les fruits de la politique clairvoyante d'Heydar Aliyev.

Je suis sûr que le poème «l'Architecte du pays libre», en retraçant la carrière politique multiforme d'Heydar Aliyev, figure tutélaire et animateur de ces dernières années de l'histoire de

l'Azerbaïdjan, en ouvrant une fenêtre sur un avenir prometteur après avoir placé sa confiance en Ilham Aliyev, lequel marche dans

ses pas, -une fois traduit et édité en russe, anglais, arabe, persan, turc, espagnol, italien, français et allemand- va attirer l'attention d'un large public de lecteurs.

LA PERSONNALITE D'EXCEPTION ET SOURCE D'IMITATION

NIZAMI JAFAROV
docteur en philologie,
professeur, savant émérite,
député du parlement

IFTIKHAR
ARCHITECTE DU PAYS LIBRE

Dans le panthéon des noms historiques de grandes personnalités sociopolitiques d'Azerbaïdjan et, dans son ensemble, de la communauté mondiale contemporaine, est entré, au point de jonction du deuxième et du troisième millénaire encore un nom: celui d'Heydar Aliyev!..

Notre foi à la vie éternelle de ce nom au cours de toute l'histoire ultérieure de l'Azerbaïdjan se confirme de jour en jour, au fur et à mesure de développement de ses réalisations, d'épanouissement de ses idées; avec ce nom est venu non seulement dans le monde de notre mentalité politicoïdeologique, mais aussi dans notre pensée littéraire artistique un personnage grandiose, un personnage à grande échelle. Je suis certain que le personnage d'Heydar Aliyev, du sauveur national, du créateur de grandes idées (et de grandes réalisations!) enrichira non seulement notre littérature, et plus particulièrement, notre poésie, mais ouvrira devant elle de nouveaux horizons, de nouveaux espaces de mouvement d'idée et esthétique, donnera aux maîtres azerbaïdjanais de la pa-

role une nouvelle charge d'énergie spirituelle et extraordinaire imperceptible jusque là.

Le poème d'Iftikhar «l'Architecte du pays libre» est dédié au politicien penseur de génie et au politicien praticien. Et chaque ligne du poète décèle, montre les étapes de l'activité, les traits de caractère de cette grandiose personnalité, et l'auteur a, tout a fait, raison dans sa conviction, que les leaders de génie, tels qu' Heydar Aliyev, déterminent les destinées du peuple, le choix de son chemin, et le peuple n'est heureux qu'au moment où il suit le chemin, tracé par des politiciens inspiré du Dieu, et non pas par l'instigation des favoris politiciers. Le personnage d' Heydar Aliyev – c'est une source inépuisable, un générateur d'énergie intellectuelle pour notre littérature, pour nos peintres, mus par le désir de montrer les horizons et les perspectives de l'avenir radieux de la nation. En créant son poème, c'est de cette vivifiante source elle-même qu'Iftikhar a puisé de l'inspiration. La description des grandes luttes qu'a menées Heydar Aliyev

est semblable à un chant qui célèbre, à la manière des épopées antiques, l'ascension d'un homme simple transfiguré en personnalité politique de légende. A l'instar des chants épiques, le poète présente cet homme de chair comme touché par le doigt de Dieu, faisant naître en lui la vocation de sauveur de son peuple et lui conférant la force quasi surhumaine d'accomplir son oeuvre. Pour autant, quoique guidé, le chemin demeure parsemé d'épreuves, les luttes douloureuses sont nombreuses, et le poète décrit la façon qu'a l'Elu de les surmonter glorieusement. L'opinion exprimée en son temps par Heydar Aliyev sur le destin politique d'Atatürk («la République de Turquie n'est pas seulement le résultat de l'activité politique d'Atatürk mais tient aussi à la nature héroïque de celui qui l'a conduite») révèle l'exacte conception que le poète se fait de la mission d'homme d'Etat d'Heydar Aliyev l'avènement de la République d'Azerbaïdjan est le fruit des travaux inlassable d'un grand homme et de sa profonde nature héroïque. L'auteur

du poème «Architecte du Pays Libre » trouve ainsi une voie qui lui permet de parer les vertus du héros de locutions à fortes intonations politiques ; aussi les expressions «Etat national», «Citoyen», «Contrat pétrolier», «Indépendance», voisinent – elles avec les formes traditionnelles de la poésie classique ou populaire. Mêlant avec succès classicisme et modernisme, Iftikhar chante la lutte, désormais historique, de notre chef d'Etat, sur le mode vibrant du poème épique et évoque sa pleine actualité jusqu'à aujourd'hui. Dans ses vers, le poète développe l'idée que les oeuvres sacrées des Pères se survivent dans les Fils, devenus à leur tour des dépositaires inspirés dans le sillage des fondateurs. Son invocation à celui qui préside aujourd'hui aux destinées de la Nation célèbre cette continuité de l'esprit de lutte, et en chante les succès. Ce chant épique dédié au héros de la cause de notre indépendance nationale, chef historique de la Nation dans les heures troublées, ne reflète pas seulement les sentiments du seul poète car le poète,

lui-même, a été porté par les sentiments et les émotions du peuple azerbaïdjanais. Pendant des siècles, les héros ont ému les peuples, ont nourri leur fierté nationale et une grande littérature est née de ces émotions et de cette fierté. Un peuple capable de faire surgir parmi les siens des héros, lorsque le salut de la terre de ses pères l'exige, s'élève lui-même renouvelle son énergie spirituelle et affermit son âme collective lorsqu'il honore leur mémoire par des odes et leur prête des serments pleins d'amour.

IFTIKHAR
ARCHITECTE DU PAYS LIBRE

Dans la pleiade des grands hommes d'Etat et des personnalités politiques, rendus immortels par l'histoire, a brille, au XX siecle, l'étoile d' Heydar Aliyev, qui, après avoir dirigé l'Azerbaïdjan soviétique, a gravi tous les échelons jusqu'au cercle supérieur du pouvoir à Moscou et qui, une fois élu à la tête de la République d'Azerbaïdjan, devenue souveraine et indépendante, a apporté son inappréciable contribution à la pérennité de l'Etat et à son développement démocratique.

Il n'est pas aisé de prendre toute la mesure de la mission réellement historique que son infatigable activité l'a mené à accomplir pour notre pays.

De même, un certain recul sera indispensable pour apprécier pleinement sa clairvoyance dans les orientations qu'il a données en vue de garantir et d'affirmer l'ascension de notre pays vers une irrévocable indépendance.

Le poète Iftikhar, inspiré par la puissante personnalité d' Heydar Aliyev a, tout en puisant chez lui son énergie spirituelle, exprimé dans son poème la gratitude du peuple au chef fondateur de la Nation.

Non sans raison et c'est bien à dessein
Qu'on l'a nommé Heydar,
Dans ce mot – le signe d'Allah-
Le sens «lion» et «audace».

Sa vie – c'est servir les gens-
Son oeuvre - c'est éclairer,
Tel le Soleil du firmament
Qui éclaire le chemin.

Dans les jours d'épreuves sévères
Il a été rempart d'espérances
Comme citadelles séculaires
A été avec nous Aliyev Heydar.

Orgueil de nos hautes montagnes
Et la dignité, et la fermeté
Et le vol de l'âme d'aigle
Tout cela c'est Aliyev Heydar.

Par le chemin martyr
Détruisant toutes les barrières,
Sans chercher de récompense
Il a sorti le triste pays à la lumière.

Et, en souffrant le martyre
Devenu chef d'Etat
A marché devant les étapes du siècle,
Des ruines jusqu'au «Contrat du Siècle».

Architecte de la patrie libre
Drapeau de la volonté populaire
Il a créé le chemin de demain
A côté de lui marchait la vérité.

Propulseur de grandes réalisations
Le génie sensible, clairvoyant
Du titan inspiré
Du commandeur de l'Azerbaïdjan.

Volonté, sagesse et courage
Voici la dignité et la chance
De l'homme d'Etat
Et ses véritables armes.

L'idéal d'une vie sacrée
Eminence de la Patrie
La renaissance des cendres
De l'incertitude et des ténèbres !

Trancher les noeuds serrés
Sortir le peuple des troubles
Donc, ce sera tel que
L'a décidé Aliyev Heydar.

Et les horizons historiques
Sont devenus plus clairs,
Et l'amour, et l'honneur et la gloire
Il les a gagnés de droit.

Les chroniques de l'Azerbaïdjan
Ont été dirigées par son nom,
S'est établie la justice
A l'heure de liberté si désirée.

Oui, grand est ce fils digne
Magnifiant son peuple
Gardien de sacrées choses léguées
Et des règles de grandeur.

Le grand sage du pays
Sa parole digne de foi,
L'incarnation du printemps
Parmi l'intempérie fatale.

L'architecte de la vie souveraine
Semeur de bonté et de lumière
Inspirateur des générations
Dirigeant de la plume du poète.

Dès le premier instant de ma vie
Je suis avec mon peuple
Et le reste de ma vie
Je le consacre à mon peuple.

J'ai été fier et je le suis demeuré
Ne m'en enorgueillissant jamais
D'être au service du pays des feux
Je suis azerbaidjanais.

La joie, la foi et l'espoir
De tous, du petit au grand,
Comme un livre non achevé
Aujourd'hui, comme auparavant.

Le grand maître politique
Dans l'arène contemporaine
Fidèle à la vérité constante
Estimé partout de tout le monde.

Tel un phare, le peuple il a éclairé
Dans les mauvaises années et intempérie
A mis fin aux désaccords et a appris
A sauvegarder la liberté.

Aux intrigants mal dégrossis, à ceux
Qui ont soif de s'emparer du pouvoir
A la camarilla stupide
A donné la leçon sévère.

Et a délivré la république
De la menace désastreuse
Tout en rabattant l'orgueil
Laisant en arrière sang et larmes.

«Heydar-peuple ! Peuple-Heydar !»
Non sans raison la rumeur retentit,
C'était un don précieux
Combiner la parole et l'action.

Le génie de sa nation
Le génie du turkisme, l'esprit d'héritage
De l'héroïque pays des feux
Il est le phénomène du siècle !

Tel un soldat des légendes
Il est venu du dastan,
Créateur et Président
Du nouvel Azerbaïdjan.

Le pays passionnément il défendait
Pour la vérité toute crue il luttait
Dans la lutte comme le héros
N'a pas reculé d'un seul pas.

Le gémissement de la terre torturée
Il a porté jusqu'aux âmes assourdies,
Bien que tant de mensonges soient tramés
La vérité a donné les épis.

Traquant une multitude de réfugiés
La guerre continuait, grandissait
le désarroi, et établir le cessez-le-feu
C'est son mérite et son choix.

Que nulle part le sang ne coule!
L'homme est né pour le bonheur !
Il a porté son amour
A travers intempéries et orages !

Tenir le sabre, nous savons
Mais convient-il d'en user?
Une bonté d'une longue durée
Et une plume digne de foi.

Il anticipait sur l'avenir,
Vivait d'un avenir sans nuage,
Il voyait son peuple heureux
Et son pays natal florissant.

«La route de la Soie» immémoriale
A repris une nouvelle vie,
C'était aussi une histoire
C'est Heydar qui en a renoué les fils.

«Le contrat du pétrole» séculaire
Est né du courage .
La construction de Bakou-Djeykhan
Est devenue une voie sacrée.

Il a attiré sur cette terre
Les regards bleus du monde
L'artère Bakou-Arzouroum
Est un don du feu bleu
De Bakou en Europe.

« La Turquie, l'Azerbaïdjan
Une nation, deux pays ! »
La vérité triomphant,
Moustafa Kamal, Heydar !

Telle une source en bouillonnement
Il a répandu la vive pensée,
En créant un chemin droit
Pour ses chers concitoyens.

Il apprenait à prendre garde de la Patrie
Et l'a gardée Aliyev Heydar!
Comment aimer la langue natale
A donné la leçon Aliyev Heydar!

A embrassé Touran par son regard
Comme un prophète, Aliyev Heydar!
Et tout l'Orient a été
Un dastan - Aliyev Heydar!

Leader de la nation aux cheveux blancs
Un héros inflexible.
Qui a pu prendre le dessus
C'est Aliyev Heydar!

C'est notre étendard tricolore,
Devant lequel l'ennemi incline la tête,
Le mensonge ennemi, a réduit en cendre,
Et a vaincu, Aliyev Heydar!

Le citoyen et le patriote
Le rempart de la foi juste
Et le refrain de hautes odes
Dès la première ligne - Aliyev Heydar!

Dans la succession des chefs terrestres
Du passé et de présent
Par son essence brillante
Il est élevé - Aliyev Heydar.

Il aimait infiniment les gens
Était ferme envers les ennemis.
Il aimait d'un amour fidèle
Ainsi qu'il était aimé fidèlement.
Il n'a pas cédé, pas permis

Qu'on tâchât son honneur
Qu'importe la menace, qu'importe
la contrainte
Il a aimé et restait comme il est.

Il a aspergé d'eau la route
Pour qu'elle ne soit pas couverte
de poussière
Lorsque son aimée viendra
A l'heure désirée.

A son premier souffle «Heydar!»
a-t-elle dit
Et elle est arrivée,
A son dernier souffle «Heydar!»
a-t-elle dit,
Et elle est partie.

Dans toutes les difficultés,
Le rappelait Zarifa khanoum,
Au feu de sa bougie
Brulée Zarifa khanoum.

Au prix de ses travaux nuits blanches
Et dans la chaleur de son amour
immense
Ont grandi deux enfants dignes
Chacun est un don pour la patrie.

L'amour « Heydar-Zarifa »
Est devenue une légende.
Sera rappelé constamment
Et conquerra le coeur et le pays.

Il est descendant de Khataï,
Du grand général et du poète,
Et, en créant ses oeuvres,
Il a fait renaître les liens séculaires.

En lui a retenti comme un écho
La force du précurseur d'un autre siècle,
Qui a légué l'intempérie
Chanté et approuvé la liberté...

J'entends dans le carillon du saz
L'écho de son nom,
J'entends dans les notes du gopouz
L'écho de son souvenir,

J'entends dans le nom de Gorgoud
L'écho de sa vaillance,
J'entends dans la sagesse du mougham
Le retentissement de sa sagesse !

Et la légende du Manas
Et les poèmes de Nizami,-
Tout a amassé ce nom-
L'esprit de la terre qui nous amis au monde!

Dans son âme il a porté
Joie, tristesse, et malheur toute la planète
Il a porté les épées de la patrie
Les épées de l'humanité!

De là -son testament pour nous,-
Son fils au nom d'Ilham
Comme une continuation vivante
D'un service inspiré.

Je vois dans la vallée ensoleillée,
Je vois dans les allures du pays-
Est continué Aliyev,
Architecte de paix et de printemps!

Quel honneur historique de serrer-
Contre les lèvres le drapeau de la patrie
Avec émotion d'âme de prononcer
Le serment au peuple et à la république.
Quel moment solennel sacré-
De prendre sur les épaules de
nouvelles charges
Avec une haute appellation
PRESIDENT,
Et de sentir le retentissement du temps !

REMISE DU FLAMBEAU

Quelle responsabilité au double-
De comprendre que derrière toi
C'est l'héritage du grand bâtisseur
du siècle.
Qui a donné toute sa vie à la patrie.
A toi, désormais, de porter le flambeau
A toi le noble art de servir,
Les services à la Patrie et au monde,
Etant le triomphe du Pays des Feux.
Et l'heure de transmission est venue,
Digne de reconnaissance et de gloire.
Et les Etats renommés applaudissent
La République du travail libre.
En suivant le chemin en dépit
des obstacles
Sous le drapeau tricolore et natal,
Et ta voix c'est l'éclatement de l'orage,
Et la riposte aux hystériques fieffés.
Notre chemin, c'est le chemin de vérité,
paix, création,
Et il n'y pas de chemin plus solide et
plus sûr.
Le peuple de l'Azerbaïdjan en
est l'engagement:
Et le Président de ma république.

INDIVISIBILITE

Ce n'est que le prélude du récit,
Ce n'est que le début des légendes,
Que le saz n'a pas encore chanté
Cher Monsieur le Président!
J'ai jalonné les étapes du siècle
Pour marquer le chemin brillant
De l'Homme apportant la lumière,
Son exploit, et son génie, et son oeuvre.
Voici l'élève de l'école d'Aliyev,
Qui continue l'oeuvre de son père,
A travers les différends et les schismes
Qui, jusqu'à la fin, remplit son devoir
Devant vous l'exemple sans pareil
Du patriote, du combattant
et du créateur !
De l'humanité, de l'honneur, de l'amour,
Dans le malheur, dans le creuset
des luttes
Etre avec le peuple, La Patrie, les gens!
Et quand à Ankara ou à Paris,
A Washington, Berlin, ou Moscou,
En dépit des rumeurs fausses,
Chaque pas parle du prestige
Créant le bonheur de la Patrie,
Quand les jours ordinaires présidentiels
Parmi les larmes et les rêves des réfugiés,

Parmi les tentes peu habitées
On voit les constructions en pierre,
Et quand vous découpez le ruban
Pour inaugurer une école, un palais,
Et quand se tendent vers le Président
Les coeurs de nobles citoyens,
Je reconnais l'allure habituelle,
Je reconnais la grande ombre,
S'élançant vers les étoiles de demain,
S'élançant vers les jours ensoleillés!
Vers les jours radieux!

IFTIKHAR

ARCHITETTO DELLA PATRIA LIBERA

POEMA

ITALYAN DİLİNDƏ

Traduttore:

Dott. Anar Kamran oglu Baghirov

Dedicato al figlio
glorioso del popolo azero,
all'architetto
dello Stato sovrano
Azerbaijan,
all'eminente uomo politico
moderno
Heydar Alirza oglu Aliyev.

CON L'AMORE ALL'ARCHITETTO
DEL PAESE INDIPENDENTE

HIDAYET

IFTIKHAR
ARCHITETTO DELLA PATRIA LIBERA

Della figura di Heydar Aliyev si parla e si scrive parecchio. Però è necessario riconoscere che il ritratto di questa persona eccelsa, di questo grand'uomo, di questo politico e di questo uomo di Stato non è mai stato studiato completamente dando spazio alle sfumature e non è stato ancora rappresentato su vasta scala. Ovviamente tale compito sarà affrontato nell'ambito di una futura ricerca fondamentale. Dall'altro lato non esiste nessuno persona grande o piccola che sia che non avrebbe il piacere di conoscere una figura così eccezionale. Se questo libro fosse stato pubblicato in azero, forse non avrebbe avuto bisogno in una prefazione. Poiché la via ispirata e vitale di Heydar Aliyev ha attraversato delle difficoltà e si è districata tra dei labirinti. La sua personalità brillante, il suo ruolo nell'arena politica mondiale, la sua ardua lotta nel nome del popolo e dello Stato nazionale hanno occupato uno spazio che non sarà mai dimenticato nella storia dell'Azerbaijan e nella memoria del suo popolo.

Quando ho vissuto fuori di Baku, seguivo con un grande interesse l'attività di tale persona ed

in seguito avrei cercato di esprimere le mie osservazioni e le mie riflessioni nel libro "Sette lettere ad Erevan". I ricordi di un uomo che ha terminato da anni i suoi studi e che ha mantenuto i rapporti con il Presidente Heydar Aliyev, probabilmente diventeranno l'oggetto di un mio futuro libro. Sento di aver una necessità di scrivere di Heydar Aliyev, anche se il mio libro "Heydar Aliyev e la sua politica nazionale in Azerbaijan" è stato pubblicato in diverse lingue straniere e nonostante che siano state pubblicate le mie interviste, mi pare che la mia opera più importante la debba ancora scrivere. L'uomo che ha dedicato la propria vita al suo popolo, alla sua patria e che fin da bambino mostrava una grand'intelligenza, ed una spiccata capacità di infondere la speranza nell'avvenire. Col tempo Heydar Aliyev e la sua inesauribile energia, il suo talento e la sua volontà hanno creato la sua aura nell'arena politica mondiale. Oltre all'epoca dello sviluppo dell'Azerbaijan ai tempi dell'Unione Sovietica, egli ha saputo guadagnarsi la simpatia e l'amore dei diversi popoli dell'enorme Stato Sovietico grazie alle sue capacità

ed alla sua cultura. Questo amore ha attraversato i confini dell'Unione Sovietica. Tale amore ha portato i suoi frutti nell'epoca dell'integrazione dell'Azerbaijan nella comunità internazionale. I rapporti tra gli stati stranieri e l'Azerbaijan hanno trovato lo stimolo nell'autorità di Heydar Aliyev.

All'inizio degli anni novanta quando c'era un pericolo mortale per lo Stato, Heydar Aliyev è stato chiamato dal popolo a salvare il Paese. Egli ha compiuto con onore la sua missione di salvataggio che non poteva essere compiuto dagli altri esponenti politici. Egli ha prevenuto l'inizio della guerra civile ed ha costruito lo Stato che garantisce la libertà ed i diritti di base, la vita dignitosa per tutti i popoli e le nazioni che convivono in Azerbaijan. Egli ha garantito l'irreversibilità della spinta verso l'indipendenza nazionale e la costruzione dello Stato.

Il nome di questa persona eminente si lega alla storia dell'Azerbaijan ed all'intera generazione di un popolo.

I meriti appartengono a Heydar Aliyev per aver creato rapporti tra l'Oriente ed i potenti

paesi dell'Occidente, con la stipula dello storico accordo petrolifero che noi chiamiamo "Il contratto del secolo". Egli ha avuto una posizione decisiva, fondamentale nell'ancorare il nostro paese nella comunità internazionale, nel ristabilire la pace e la sicurezza nella regione, nell'fare diventare l'Azerbaijan Paese pilota nelle questioni regionali e transnazionali. Heydar Aliyev ha liberato l'Azerbaijan dal caos e dall'anarchia ed ha donato il progresso e la sicurezza. Egli è il creatore della scuola politica che ha garantito il successo nella politica interna ed estera e creando le basi per i successivi sviluppi. Egli è il nostro leader nazionale paragonabile con personalità storiche come G. Washington, Charles de Gaulle, Mustafa Kemal Atatürk. Egli non poteva lasciare altra traccia nella storia. La fase critica è stata caratterizzata da questo grande personaggio, che la provvidenza aveva predestinato alla salvezza del nostro popolo e del nostro stato.

Heydar Aliyev ha superato tutte queste tristezze e le peripezie del suo difficile destino, dedicando tutta la sua vita al bene e alla felicità del suo popolo per

il quale provava un amore più profondo che non per sé stesso.

Auguro di tutto cuore il successo alla pubblicazione del poema "Architetto della patria libera" del poeta Iftikhar, dedicato al nostro leader nazionale, che è tradotto in sei lingue straniere. Riferendomi al giudizio del membro dell'Accademia delle Scienze dell'Azerbaijan, il professore Nizami Giafarov, voglio dire che Heydar Aliyev è una persona straordinaria, la immagine che attirerà l'attenzione della letteratura, in particolare la poesia che con la sua forza renderà questo personaggio celebre nei secoli. Tale opera è l'incarnazione poetica dei sentimenti e delle emozioni dedicati alla vita del nostro leader.

Publicando tale poema in uno specifico libro si mettono a fuoco le circostanze che sono consone al contenuto della sua opera. Nei primi due capitoli del poema si indicano gli episodi della vita dell'eroe (Heydar Aliyev) e le sue opere per il bene dell'Azerbaijan. Il secondo capitolo illustra la correttezza della scelta del suo successore Ilkham Aliyev. E' un erede meritevole della scuola di Aliyev che da gio-

vane prendeva lezioni in cultura politica dal grande leader che gli ha passato la staffetta per garantire il futuro destino del nostro popolo e dello Stato. Noi possiamo così scoprire il quadro poetico che illustra la preveggenza di Heydar Aliyev. Penso che sia necessario parlare delle sfumature particolari legate alla consegna del testimone del potere. Quando Heydar Aliyev è andato al Creatore e ha ricevuto la comunione con l'eternità. Io e la gente della mia età abbiamo visto un quadro in cui si dipingevano il dolore e l'amore di tutto il popolo, cosa a cui non avevamo mai assistito nel corso della nostra vita e neppure ritrovato nella letteratura e nell'arte. Eravamo sicuri di aver visto un addio veramente doloroso. L'Azerbaijan accompagnava il suo vero leader nazionale, l'uomo politico, il fantastico amministratore, la persona brillante. Tutto questo succedeva davanti ai nostri occhi ed ognuno di noi provava questi sentimenti. Anche la gente che si trovava in una posizione politica opposta alla sua non poteva nascondere il suo profondo dolore e la sua tristezza. Impressionava vedere che Heydar Aliyev e la sua morte

facevano sentire il più forte amore alla gente. Il popolo aspettava le elezioni presidenziali ed il popolo non si è sbagliato nella sua scelta manifestando una saggezza che ha approvato quasi all'unanimità l'uomo succeduto ad Heydar Aliyev. Il popolo affidava il suo destino ad Ilkham Aliyev che sarebbe diventato il presidente di ogni cittadino dell'Azerbaijan ed il risultato aveva il successo atteso. Ilkham Aliyev realizza oggi il pensiero politico del leader nazionale e continua con successo la sua attività. L'Azerbaijan ha raggiunto nuovi traguardi nel suo sviluppo e sta scoprendo i frutti della politica di Heydar Aliyev.

Sono sicuro che il poema "Architetto della patria libera" dimostra l'attività poliedrica di Heydar Aliyev, del creatore della storia contemporanea dell'Azerbaijan che apre la finestra di un avvenire prospero. L'attività di Ilkham Aliyev che continua con successo la sua politica - tradotta in russo, inglese, arabo, persiano, francese, tedesco ed italiano - attirerà l'attenzione di un largo pubblico dei lettori.

IL PERSONAGGIO DI SCALA. LA FONTE VIVIFICANTE

NIZAMI DJAFAROV
professore in filologia,
deputato del parlamento

IFTIKHAR
ARCHITETTO DELLA PATRIA LIBERA

Nel pantheon dei nomi storici dei grandi personaggi sociali e politici dell'Azerbaijan e nella comunità mondiale contemporanea è entrato, a cavallo tra due epoche un nome: Heydar Aliyev!

La nostra fede nella vita eterna di questo nome e nel futuro dell'Azerbaijan trova conferma ogni giorno, nell'epoca in cui assistiamo al compimento della sua visione e la fecondità delle sue idee; questo nome è un grandioso personaggio non solo nel mondo della nostra cultura politica ed ideologica ma anche nella nostra letteratura e nella nostra arte. Il personaggio di Heydar Aliyev come salvatore della nazione e creatore di idee grandiose, arricchirà la nostra letteratura, soprattutto la poesia disgelando nuovi orizzonti, nuovi spazi della dimensione dell'ideologia e dell'estetica; attribuirà ai maestri della parola la carica di energia spirituale che non è mai stata trovata prima.

Il poema di Iftikhar "Ar-

chitetto della patria libera” è stato dedicato al pensatore, al geniale uomo politico. Ogni riga del poeta mette a fuoco le tappe della sua attività, i tratti del carattere di questo eminente personaggio. L'autore è sicuro che il destino del popolo, la scelta del suo destino definiscono i leader geniali come Heydar Aliyev. Il popolo è felice quando segue la strada disegnata dai politici ispirati da Dio e non quella segnata dall'istigazione dei politicanti.

Il personaggio di Heydar Aliyev è la fonte, il generatore dell'energia intellettuale per la nostra letteratura, per i nostri pittori che vi trovano ispirazione per aprire nuovi orizzonti e le prospettive felici dell'avvenire della nostra nazione. Creando il suo poema Iftikhar si è abbeverato alla fonte vivificante. Nel poema – dastan si ritrova il personaggio del leader nazionale del popolo azero, riconoscibile attraverso la descrizione della dura lotta crudele del personaggio che

ha fatto la storia. Il poeta era certo del significato della missione di Heydar Aliyev e lo caratterizza come l'eroe epico e la sua venuta è la salvezza del popolo. L'autore parla della strada della lotta del nostro leader, irta di ostacoli che vengono superati. Le tempeste e le prove lungo tale percorso sono affrontate con successo, con dignità e con gloria.

La dichiarazione di Heydar Aliyev secondo cui la Repubblica della Turchia non è un mero risultato dell'attività di Ataturko, bensì del suo eroismo, ci disvela la missione nazionale che ha compiuto.

Lo stato azero non è il risultato di una semplice attività ma è il frutto del lavoro eroico di Heydar Aliyev. L'autore del poema “Architetto della patria libera” è riuscito a trovare l'intonazione politica giusta per dimostrare correttamente il personaggio eroico, ma anche il suo spessore, innovando nella tradizione poetica dei concetti sociali e politici moderni

come lo stato nazionale, il cittadino, i contratti petroliferi, l'indipendenza.

Tale poema – dastan rispecchia la tensione moderna della storica lotta di Heydar Aliyev per la sua impronta tradizionale. Il poeta parla della coerenza delle idee sacre insegnate dal nostro leader nazionale al suo successore che è degno e che continua con sicurezza il corso politico dell'architetto dell'Azerbaijan sovrano.

Il poema –dastan è dedicato all'atto eroico del leader nazionale nella sua lotta per l'indipendenza statale (seguita dalla continuazione della medesima eroica lotta da parte del nuovo leader), rispecchia non soltanto i sentimenti del poeta ma anche di tutto il popolo azero. Nel corso dei secoli gli atti nobili davano luce alle grandi ispirazioni, il sentimento dell'orgoglio nazionale e la letteratura derivavano da tali emozioni (la fierezza nazionale!). Il popolo capace di crescere e di

proporre degli eroi, dei leader per la sua indipendenza e la sua salvezza e di ripagarli con il suo amore riconoscente, acquistando un'armonia morale e nazionale così come l'energia spirituale.

IFTIKHAR
ARCHITETTO DELLA PATRIA LIBERA

Nella pleiade dei grandi uomini politici del ventesimo secolo brillava la personalità di Heydar Aliyev che era Presidente della Repubblica Sovietica dell'Azerbaijan e quindi uno dei massimi esponenti dell'Unione Sovietica.

Successivamente ha preso la guida della Repubblica dell'Azerbaijan diventata indipendente, e ha dato un importante contributo alla formazione dello Stato ed al suo sviluppo democratico.

E' difficile rappresentare la missione storica da lui compiuta così come la sua opera che si può definire titanica.

E' evidente che ci vuole tempo per apprezzare la sua opera politica e le sue intuizioni per la rinascita della Patria.

IFTIKHAR
ARCHITETTO DELLA PATRIA LIBERA

Non per caso e non per niente,
l'hanno chiamato Heydar.
In questa parola era il segno del Dio,
lo spirito del leone e del coraggio.

La sua vita è servizio al popolo.
Il suo lavoro è luce per il popolo.
Come se egli fosse il sole che brilla nel cielo,
illuminava la via della nazione.

Nei giorni delle prove dure
Egli era un caposaldo della speranza.
Come la costanza secolare,
era con noi Heydar Aliyev.

Egli è l'orgoglio delle nostre alte montagne,
dignità e rigore,
il volo dell'anima di una aquila.
Tutto questo è Heydar Aliyev.

Lungo la via del martire
abbatteva tutte le barriere.
Senza cercare delle ricompense,
portava la luce al paese triste.

Soffrendo dei dolori,
era divenuto il capo del paese.
Procedeva con il modo epocale,
dalle rovine al "contratto del secolo".

Era il creatore del paese libero,
Ela bandiera della volontà popolare.
Egli costruiva la strada del domani.
La verità camminava insieme a lui!

Egli era il propulsore di gran compimento,
era il genio sensibile e perspicace,
il titano ispirato ed
il leader dell'Azerbaijan.

La volontà, la saggezza, il coraggio
sono la dignità ed il bene
dell'uomo di Stato.
Sono l'arma che lo accompagna.

L'ideale della sua vita sacra
sono l'eminenza della Patria,
la rinascita dalle ceneri,
dall'incertezza e dalle tenebre!

Spaccare dei nodi tesi,
portare il popolo alla luce
ha deciso Heydar Aliyev.
Dunque così sarà!

Gli orizzonti storici
diventavano chiari.
L'amore, l'onore, e la gloria
Egli guadagnava di diritto.

Gli annali del paese
erano guidati dal nome suo.
Trionfava la giustizia
nell'ora della libertà attesa.

Sì, Egli era il figlio illustre e degno
rendeva celebre il popolo suo.
Era il difensore dei sacrari
e delle regole della nobiltà.

Era il grande saggio del paese.
La sua sacra parola
era l'incarnazione della primavera
tra i giorni ferali.

Era il creatore della vita sovrana
ed il missionario della carità e della luce
e l'ispiratore delle generazioni,
guidato dalla penna del poeta!

“Stavo sempre con il mio popolo,
dai primi giorni della mia vita.
Il resto della vita,
lo dedicherò alla madrepatria!”

“Ero fiero e sarò orgoglioso.
Mai borioso,
servendo il paese dei fuochi.
Sono Azerbaigiano!”

Tutti, dai piccoli ai grandi,
erano in gioia, in fede ed in speranza.
Oggi come prima,
è un libro che non è stato letto.

Nell'arena contemporanea,
era il grande maestro politico,
fedele alla sempiterna verità,
stimato dappertutto nel mondo intero.

Come un faro illuminava il popolo,
nelle avversità e negli anni cupi.
Alla discordia ha messo fine.
Insegnava a difendere la libertà.

Ha dato un ceffone
agli intriganti da strapazzo,
alla camarilla non meritevole di fiducia,
all'avidità del potere.

Scordando il sangue e le lacrime,
ribadendo l'orgoglio di tutti,
ha liberato la repubblica,
dalla minaccia del disastro.

“Heydar è Popolo! Popolo è Heydar!
Non senza ragione la fama era celebre.
Era un dono inestimabile,
combinava la parola con l'azione.

Egli era il genio della nazione sua,
il genio del mondo turco, lo spirito dell'eredità,
l'eroe del paese dei fuochi.
Era l'asso del secolo!

Come un combattente leggendario,
Egli veniva dal dastan,
come creatore e Presidente
del nuovo Azerbaijan!

Il paese egli difendeva con passione.
Per la verità lottava.
Come un eroe nel combattimento,
senza mai retrocedere.

Il gemito della terra torturata,
portava fino alle anime morte.
Quante menzogne erano pronunciate.
La verità e' fiorita.

Folle di rifugiati erano abbandonate.
C'era la guerra, cresceva la rovina.
La cessazione del fuoco
è merito della sua scelta.

Che non si sparga mai il sangue!
L'uomo è nato per la felicità!
Egli donava il suo amore
anche nella tempesta.

Le spade sappiamo tenere.
Ma se ne parla ancora?
Una umanità di lunga durata
e una penna veritiera sono essenziali.

Guardando avanti,
Egli viveva con davanti un futuro sereno.
Vedeva il paese fiorire
ed il popolo felice.

Al mondo mostrava l'esempio
della via antica della seta.
Come trovare un accordo,
come le forze combinare,
nel nostro secolo tempestoso.

Accordava "Il contratto del secolo"
interessi di paesi diversi!
Come la profezia sacra,
si costruisce "Baku- Geikhan"!

Maturava il pensiero audace
incarnato nella realtà.
Il gas giunge infine ad Arsurum.
I piani nuovi non hanno confini.

Passando sopra le nuvole
si riunivano popoli fraterni,
una stretta di mano esistente,
Turchia ed Azerbaijan!

Negli anni severi e rapidi,
per il merito e l'impresa gloriosa,
stanno insieme nella medesima fila
Ataturk e Heydar Aliyev!

Come una fonte vivace,
sorgeva un pensiero vivente.
Creava una strada diretta
per i suoi concittadini adorati.

Egli insegnava a sorvegliare la patria.
Ha sorvegliato Heydar Aliyev!
Come amare la lingua natale
Heydar Aliyev ha impartito la lezione!

Come era il profeta Heydar Aliyev!
Abbracciava Turan con il suo sguardo.
L'oriente ha composto
un Dastan dedicato a Heydar Aliyev!

Era il leader dell'antica nazione,
l'eroe inflessibile,
sopravvissuto ai giorni terreni.
Chi era in grado di farlo? Heydar Aliyev!

Questa è la nostra bandiera tricolore.
Davanti a cui il nemico perisce.
La bugia degli avversari si è sfasciata.
Ha trionfato Heydar Aliyev!

Era il baluardo della fede pia,
il cittadino ed il patriota,
il ritornello, l'ode maestosa,
dalle prime righe risuonava Heydar Aliyev!

Esser l'erede dei dirigenti,
per la sua essenza brillante,
dai giorni passati ed ai giorni correnti,
è irraggiungibile Heydar Aliyev.

Egli aveva nel cuore il popolo suo.
Era crudele con il nemico giurato.
Dirigeva con l'amore fedele.
Era amato con devozione.

La malasorte ha minacciato
la sua anima.
Sono sorte questioni organizzative,
ostacoli sulla sua strada.

Egli non ha perso e non ha permesso
di perdere l'onore.
Chi minacciava, chi costringeva,
Egli amava come prima.

“Innaffiava la strada
per togliere la polvere ”
Quando la donna cara al suo cuore
si è fermata alle porte.

L'amata è entrata in casa.
Viveva con il nome “Heydar”.
Il dolore inatteso è venuto.
Con il nome “Heydar “ se ne è andata.

Come la candella brillava
la casa illuminata, Zarifa Khanum.
La sua anima fedele
soffriva per lui.

Il valore delle notti insonni,
ed il caldo dell'amore immenso,
Lei ha dato alla luce due figli degni.
Erano il dono ideale per la patria.

“Heydar e Zarifa” è un amore.
E' meritevole per stare nel dastan.
Si rispecchia di nuovo
nella conquista dei cuori e del paese.

Egli è discendente di Khatai.
E' il gran condottiero e poeta.
Creando con le sue opere perenni
costruiva legami secolari.

L'eco e la forza del predecessore
da un secolo all'altro si riflettevano dentro lui.
Legando l'intemperie.
Cantando ed affermando la libertà.

Sento nei suoni del “saz”,
risuonare il suo nome.
Ammiro nella musica di “gopuz”,
l'eco della sua memoria.

Percepisco nel nome di "Gorgud",
la risonanza del suo coraggio.
Ascolto nei senni del "mugam"
il riflesso della sua saggezza!

La leggenda del "Manas",
i poemi di Nizami,
e lo spirito della terra,
sono in questo sacro ed in questa terra!

Nell'anima sua serbata
la gioia, la tristezza e la gaiezza del pianeta.
Teneva i sogni della patria
ed i sogni dell'umanità!

Il suo testamento
era suo figlio dal nome Ilkham.
Essere una continuazione vivente
del servizio ispirato.

Vede per valli solari.
Discerne nell'allure del paese.
Va avanti Aliyev,
Architetto del paese e della primavera!

CONTINUAZIONE DELL'EREDITÀ

Che l'onore storico
stringe le labbra all'insegna della patria.
Con l'emozione dell'anima pronuncia
il giuramento al popolo ed alla repubblica!

Che il momento sacro e solenne.
Portare sulle spalle il fardello giovanile.
Con il nome PRESIDENTE,
ascoltare l'eco del tempo!

Che responsabilità al doppio
rendere conto, dietro alle tue spalle
è l'eredità del grande autore del secolo.
La vita sua sacrificava al suolo patrio.

L'eredità si porti d'ora in avanti.
Il suo servizio nobile sia
servire il popolo, la Patria ed il mondo,
donare solennità al paese dei fuochi.

E' l'ora, continuano i giorni cruciali.
degni di riconoscimento e di gloria,
gli applausi dei paesi potenti,
alla Repubblica dell'opera franca.

Superando degli ostacoli e ad onta della strada,
sotto la natale bandiera tricolore,
la voce tua diventa l'angoscia dei nemici
e la risposta energica alle isteriche inveterate.

La nostra strada è la via di verità, di pace e di
creazione.

Non esiste strada più sicura ed esatta.

Il popolo dell'Azerbaijan ed
il Presidente della mia repubblica
sono il pegno!

INDIVISIBILITÀ

Questo è il preludio della narrazione.

Questo è l'inizio della leggenda.

Cio che il saz non ha cantato ancora.

Caro Signor Presidente!

Aspiravo alle tappe del secolo.

Indicavo il percorso brillante

dell'uomo che dà la luce.

Il suo atto eroico, il suo genio e la sua opera

Lei è alunno della scuola di Aliyev.

Continua le opere paterne

superando dissidi e mancanza di concordia!

Compie il dovere fino alla fine

il patriota, il combattente ed il creatore!

Davanti a voi è l'ispirazione senza uguale:
umanità, onore ed amore.

Nella difficoltà e nel crogiolo delle lotte
stare con il popolo, la Patria e la gente!

Quando ad Ancara o a Parigi
a Washington, a Berlino o a Mosca
contro le voci ipocrite,

ogni passo parla del prestigio.

Creando la felicità del paese,
quando nei giorni feriali presidenziali
entrano le lacrime ed i sogni dei profughi.

Tra le tende spopolate
si vedono le costruzioni di pietra.

Quando Lei taglia il nastro
per inaugurare una scuola od un palazzo.

Quando tende verso il Presidente,
i cuori dei cittadini sono grati.

Riconosco l'allure natale.

Ravviso l'ombra possente,
slanciata in alto verso le stelle,
slanciata verso le giornate di sole!

IFTIKHAR

ARQUITECTOR DE LA PATRIA LIBRE

POEMA

İSPAN DİLİNDƏ

La traducción libre poética del
Azerbaiyán es de
Hüseyn-Ağa Ayyunlu (Amirov)

Está dedicado al célebre
del pueblo azerbaiyano,
edificador del Estado
de Azerbaiyán soberano
hombre eminente
político de la
contemporaneidad
a Heydar Alirza oğlu Aliev.

CON AMOR AL ARQUITECTOR DE LA PATRIA INDEPENDIENTE

HIDAYET

IFTIKHAR
ARQUITECTOR DE LA PATRIA LIBRE

Sobre el fenómeno Heydar Aliev está escrito y dicho varias veces. Pero hace falta reconocer, que el retrato político-psicológico de esta gran persona: hombre, político, y hombre de estado aún no está estudiado completamente en todos sus matices.

Evidentemente esta tarea es fundamental para las investigaciones futuras.

Simultáneamente es un hecho que en Azerbaiyán no hay hombre, del más pequeño al más mayor que no esté suficiente versado acerca de esta fenomenal persona. Si este libro se edita solo en Azerbaiyán no sería necesario realizar el prefacio. Pues el camino vital de Heydar Aliev: pasando por pruebas complicadas y laberintos, su esplendido individuo, el lugar y papel desempeñados en la arena política internacional, su lucha intensa en nombre del pueblo y el proceso de la formación del Estado nacional ocuparon por su importancia un lugar importante en la vida de la República de Azerbaiyán y en la memoria de su pueblo.

Cuando yo vivía lejos de Bacú observé la actividad de este gran hombre y posteriormente, traté de expresar mis observaciones y meditaciones en el libro « Ocho cartas a Ereván». Y mis memorias como del hombre a lo largo de muchos años pasados su escuela de la administración con él puede ser y será como un tema de mis próximos libros. Yo siento la exigencia de volver a escribir sobre Heydar Aliev, aunque mi libro «Heydar Aliev y la política nacional en Azerbaiyán» haya sido editado en diferentes lenguas y a pesar de que mis entrevistas también lo hayan sido.

Me parece que el más principal de mi trabajo aún está delante. El hombre que consagra completamente su vida a su pueblo y su patria, aún desde los años escolares se distinguía entre sus coetáneos por su inteligencia, pensamiento, erudición y capacidades excepcionales incluso por sus esperanzas claras en una gran futuro, últimos días de su vida estaba creando un aura propia.

Además, en uno de los proxi-

mos libros de memorias acerca del gran hombre pretendo incluir lo realcionado con sus años en la escuela de administración y comunicación.

Me parece que la parte principal de mi trabajo todavía no ha visto la luz .

Al cabo de los años Heydar Aliev, con su energía, talento y voluntad inagotables hasta últimos días de su vida estaba creando una aura propia en la arena política mundial.

Paralelo a estos ritmos del desarrollo impetuoso de Azerbaiyán en aquel entonces época de los censos más severos del período Soviético, él con sus conocimientos y capacidades estaba ganando la autoridad en el mundo político del Estado grande. Había merecido la simpatía y amor entre los numerosos pueblos de este país. Este amor, en tiempos pasados que más allá de los límites de la Unión Soviética y empesó a dar sus frutas en el periodo de la integración de Azerbaiyán, como Estado soberano a la comunidad mundial.

El respeto de los estados extranjeros a la joven República estuvo estimulado por la autoridad internacional de Heydar Aliev.

A principios de los años noventa cuando surgió un grave peligro para la existencia de Azarbaiyan como Estado, le invitaron a Heydar Aliev, a la arena de gran politica, según unánime y la voluntad del pueblo. Y él cumplió la misión de la liberación nacional con verdadero honor con el mismo que tenían vigor que los grandes políticos de la historia.

El previó y apagó el fuego enardeciéndose de una guerra fratricida. El construyó el Estado asegurando un derecho vital como la libertad y una vida digna para todos los pueblos y naciones de Azerbaijan.

La historia de Azerbaijan a lo largo de la vida de toda la generación está comunicada con el nombre de esta gran persona.

A Heydar Aliyev le pertenecen grandes méritos en la creación de relaciones y colaboraciones entre el Oriente y con

los estados principales del Oeste en la realización del contrato histórico petrolero del llamado : « Contrato del Siglo » el ocupó una posición decisiva y principal digna de la afirmación de nuestro país en la comunidad mundial, también en la esfera de la conservación y restauración de la paz y de la seguridad en la región. Encabezando Azerbaijan a una posición privilegiada como tanto a nivel regional como transnacional y resolviendo los problemas más importantes.

En la primera parte de edición del poema han sido definidos episodios de la vida del héroe y su realización en bien de Azerbaijan; en la segunda parte van a realizarse la idea y fidelidad de la elección del heredero Ilham Aliev digno discípulo, digno de la escuela de Aliev.

Aquí yo estimo necesario hablar sobre los matices imperceptibles ligados al traspaso del relevo del poder. Cuando Heydar Aliev salió de esta vida y pasó a la eternidad yo y mis coetáneos vimos una situación sin prece-

dentes a la manifestación de dolor y amor del pueblo no habíamos visto algo parecido en la vida y obras de la literatura y el arte. Aunque estábamos seguros, de tal despedida penetrante.

Azerbaiyán ha acompañado a Heydar Aliev a último camino como a verdadero líder del pueblo, hombre político persona brillante. Todo esto ha sucedido ante nuestros ojos y hasta los hombres de estado en las posiciones según el credo político, claramente expresaron sus sentimientos de dolor y penas tristes. Ha llegado una impresión que Heydar Aliev hasta con la misma muerte ha despertado a todos, aquellos que sintieron profundamente su partida. El pueblo estaba esperando una etapa nueva – elecciones ordinarias del Presidente. Y el pueblo no se ha equivocado en su elección ha manifestado una sabiduría y vale decir que unánimemente ha dado el voto por la continuidad política al heredero de Heydar Aliev, que ha sido el Presidente de cada ciudadano en el verdadero sentido y

tal como le esperábamos el resultado ha sido fructífero y exitoso.

Ilham Aliev ha continuado con éxito la labor difícil labor del relevo político. Azerbaiyán está participando en una nueva etapa, contempla las frutas de previsor político de Heydar Aliev.

Yo creo que el poema «Arquitector de pueblo libre» recreado la actividad de muchas partes de Heydar Aliev, del creador de la historia moderna de Azerbaiyán, ha abierto una ventana al futuro claro, la actividad del continuador Ilham Aliev, esta poema, traducido y editado al arabe, persa, inglés, español, francés, alemán, italiano va atraer la atención de los masas lectores.

FIGURA EXPRESIVA, FUENTE DE INSPIRACIÓN

NIZAMI DZAFAROV
profesor,

hombre de ciencia emérito,
el diputado del parlamento
de la República de Azerbaiyán

En el panteón de los nombres históricos, de los grandes hombres, de los socios- políticos de Azarbaiyán y en general, de la asociación del mundo contemporáneo, en el punto de unión entre el segundo y tercer milenio un nombre más: Heydar Aliev...

Nuestra fe en la vida eterna de este nombre a lo largo de toda la futura historia de Azerbaiyán se afirma día por el alcance de su realización por del florecimiento de sus ideas. Con este nombre apareció una figura grandiosa, un personaje de gran magnitud no solo para el pensamiento político sino para la creación literario- artística.

La persona de Heydar Aliev, es salvador nacional y creador de las grandes ideas. Puedo asegurar que su magna labor no va tan solo a enriquecer nuestra literatura, y en especial la poesía, sino que se van a abrir nuevos horizontes estéticos. Los artistas azerbaiyanos recibirán una nueva energía.

El poema «Arquitector de la Patria libre» está dedicado al genial pensador. Y cada verso del poeta abre y señala las etapas de la actitud y los rasgos del carácter de esta gran personalidad.

El autor tiene razón en la convicción de que la suerte del

pueblo y la elección de su vía determinan que surjan líderes geniales, como Heydar Aliev. Entonces el pueblo está feliz siguiendo su camino.

La figura de Heydar Aliev – es fuente inagotable, para nuestra literatura y para nuestros pintores. Ellos muestran los horizontes y las perspectivas del futuro de la nación. Así Heydar Aliev se convierte en inspiración de energía intelectual, tal como ha hecho el poeta en esta obra.

En el poema – dastán la figura del líder del pueblo de Azerbaiyán se crea dentro de la imagen de la lucha intensa de la gran personalidad histórica.

La idea que Heydar Aliev había expresado sobre Ataturk (la República de Turquía no es simplemente resultado de la actividad de Ataturk, sino de su heroísmo) permite concebir profundamente la misión del líder del pueblo de Azerbaiyán. El Estado de Azerbaiyán también es fruta de la acción heroica de Heydar Aliev. El autor de este poema pudo encontrar la entonación de la política correspondiente, para mostrar y presentar no solo las escalas de la personalidad de su héroe, sino también su esencia. Así mismo, el poeta es consiente

de la herencia sagrada que el líder del pueblo llega a su digno heredero, el cual continuará la difícil labor del arquitector de la patria soberana.

El poema – dastán que se dedica al héroe histórico del líder de pueblo en la lucha por la independencia, refleja no solo el sentimiento del mismo poeta sino el de todo el pueblo de Azerbaiyán.

A lo largo de los siglos las grandes realizaciones fueron continuadas por la gran voluntad. El sentimiento del orgullo nacional y la literatura está engendrada por estos profundos sufrimientos (y por el orgullo nacional). El pueblo tiene la capacidad de crecer y presentar a sus héroes, líderes en nombre de su fuerza y salvación hallando con armonía cerca de la moral nacional de su energía espiritual.

IFTIKHAR
ARQUITECTOR DE LA PATRIA LIBRE

En la pleyade de los grandes políticos y hombres de estado, inmortalizado por la historia, en el siglo XX, brillo la estrella de Heydar Aliev.

Entró en las estructuras del poder Supremo de la Union Soviética dirigiendo la República Azerbaiyán Soviética de y más tarde encabezando la soberana Republica de Azarbaiyán y en ello realizó una aportación inapreciable en su proceso de la formación estatal y desarrollo democrático.

No es fácil determinar las matices de su misión histórica y la actitud litánica.

Evidentemente, es necesaria la distancia del tiempo para apreciar su perspicacia a lo largo de toda su carrera política y designados por él las coordinadas de la ascensión de la Patria independiente.

El poeta Ifitjar, inspirado por la vigorosa personalidad de Heydar Aliev sacando de ella una energía espiritual.

ha expresado en su poema el amor que el pueblo agradece a nuestro nacional.

IFTIKHAR
ARQUITECTOR DE LA PATRIA LIBRE

Nació como una estrella,
En el mundo de Najchiván.
Dios le veó como la ayuda
Para el pueblo de Azerbaiyán.

No es casual y no en valde,
Heydar – le dieron nombre.
En esta palabra signó Dios.
El sentido: «león» y otro «intrepidez»?

Desde la niñez empezó,
Su fuercita dada por Dios.
Y empezaba a reforzarse,
La luz en sus ojos pequeñitos.

Su vida hervida y dolor,
Son para servir al pueblo.
Ellos le han hecho un conocido,
En todas partes del mundo.

Volaba su vida sagrada,
Como un pájaro en el cielo.
Sin lamentar su vida,
Por gracia y en bien del pueblo.

No era su camino muy suave,
Se encontraba en él con la tormenta.
Dios le mandó un salvamento,
Según el orden de su suerte.

En sus empleos muy complejos,
En cada situación le encontraba .
La fortuna mandada por Dios,
En cualquier momento le ayudaba.

No fué fácil este camino,
Estuvo lleno de fena y dolor.
Lo que encontró y soportó,
Con la dignidad y el valor.

Quién lo olvide su pasado,
Quién no tuvo todo el mundo.
Quién no sufrió de su salud,
Quién fué juzgado por su virtud.

Pasó un camino verdadero,
Y encontró en ello su éxito.
Se granjeo los simpáticos
Y el respeto de todo el mundo.

Contestando al llamamiento.
De su pueblo en grave conflicto.
Apartando su emples y hecho,
Llegó y lo restableció todo.

Sintió inquietud su alma,
Que su pueblo está en peligro.
Por la fortuna de su pueblo,
Perdió su quieto salud y sueño.

Por los caminos mártirez,
Puso la luz el país triste.
Destruyendo cada varrero,
No teniendo salabanzas.

Pasando toda la clase de sufrimientos,
Ha llegado al jefe de Estado.
Iba delante etapa por etapa,
De las destrucciones al «Contrado del Siglo».

El arquitector de la república libre,
Y la bandera de la voluntad del pueblo.
Abrieron para el pueblo un camino claro,
Y por la verdad estaba andando.

El propulsor grandes relaciones,
Perspicaz genia delicada,
Inspirada del Titán.
El líder de Azerbaiyán.

La verdad, sabiduría y audacia.
Aquí dignidad y buena suerte.
El hombre del Gobierno,
Y una arma fidedigna.

El ideal es de vida sagrada,
La elevación de la Patria
El renacimiento de los restos
De incredulidad y tiniebla.

Contar los nudos apretados,
Sacar de las discordias al pueblo.
Así, Heydar Aliev lo ha resuelto todo,
No podría ser eso de otro modo.

En la crónica de Azerbaiyán,
Se ha firmado la justicia.
En la hora buena esperada,
Llegó la libertad consagrada..

Si el hijo digno,
Ha exaltado al pueblo suyo.
El guardián de los testados sagrados.
Y de las estatuas de la nobleza.

El sabio anciano de la patria,
Su palabra justa, valiosa.
La encarnación de la primavera,
Entre el intemperio agüero.

El arquitector de la vida soberana,
Estuvo sembrando la bondad y la luz.
El animador de la generación,
Avanzado por la pluma del poeta.

Yo no puedo vivir sin mi pueblo
Tomo a pecho sus problemas.
Su porvenir radiante es sin falta,
Son tan amplias sus fronteras.

Con su actividad continua,
Formó una historia famosa.
En el mundo de la política,
Llegó a ser muy estimado.

Heydar Aliev – él es nuestro,
Gran Presidente de su pueblo.
El es nieto de poeta Jataí
Y él es himno de Titán.

Yo me siento siempre orgulloso,
Nunca estaba ufanándome.
Pero estoy sirviendo, gracias a Dios,
A mi pueblo y país de los Fuegos.

La fe y esperanza y gozo,
De todos, del más joven, al más viejo.
Y hoy y ayer y todo el tiempo,
Se lee como un rico libro

Es un gran maestro político,
En la arena contemporánea.
Real a la verdad invariable,
Honrado por todos en todas partes.

Como un faro guiaba al pueblo,
En época de revueltos.
El ha puesto fin al desacuerdo,
Y la independencia así empezó.

A los primitivos sediciosos,
Avidez del Gobierno a los apoderados.
A la camarilla estúpida,
La dió una lección regurosa.

«Heydar es pueblo! «Pueblo es Heydar»!
No sin razón tronaba el rumor.
Este fué un sinpreción dádiva,
Combinar con la palabra obra.

El es genio de su patria
Y del turquismo y el alma de la herencia.
Del valeroso País de los Fuegos,
El es el fenómeno del Siglo.

El es guerrero de leyenda,
El había salido del dastán
El es creador y Presidente,
De nuestro nuevo Azerbaiyán.

El amaba mucho su gran patria
Y combatía por la verdad sagrada.
Como un heroe en la batalla,
Ni un paso atrás nunca hacía.

El gemido de las tierras desechas
Llevando hasta las sordas ánimas
Cuantas falsas sandeces no hablaran,
Las lardades se prorrumpieron en granos

Haciendo correr a los refugiados,
Iba la guerra aumentando las ruinas.
Y la suspensión del fuego,
Es su elección y es su mérito.

Que nunca jamás se derrame la sangre,
El hombre nació solo para suerte.
El había llevado sus amores,
Por tormentas e intemperies.

Podemos sostener una espada
No es tiempo, y ¿de que se trata?
Una pluma que escribe la historia,
Y ella que habla sobre la circunstancia.

Él pensaba siempre en el futuro,
Vivía con el sueño más querido,
Y veía prospero su país natal,
Y muy dichoso a su gran pueblo.

En la antigua ruta de la Seda,
Él llegó a ser clarividente.
Como encontrar en el planeta
El consenso y la llegada del esfuerzo
En nuestro siglo tempestuoso.

Se encontraron en «El contrato de Siglo».
Los intereses de tantos países.
Como nuevos procesos y etapas,
Está construyéndose «Bacú Dzeyhán».

En los años difíciles y severos,
Por los méritos y trabajos
Ataturk, Heydar Aliev,
Se veían y se ven como unidos.

Esta nuestra bandera de tres colores,
Ante la que se debilitan los enemigos
Los falsos se dispersaron en polvo
Los sobrepasó Heydar Aliev.

Su pueblo le era muy amado.
Era invariable para el enemigo.
La fidelidad era solo simbolo
Y también fielmente y muy amado.

El nunca se daba por vencido,
Ante quien manchara su honor.
Si uno intentaba amenazarle,
Y él pudo demostrarle solo su amor.

El «pegó el camino con agua»,
Para que no se cubriera de polvo.
Cuando la amada en el umbral estuvo,
Llegó la hora muy esperada.

Entró a casa la deseada,
En nombre de «Heydar» vivía.
Llegó el dolor inesperado,
Con el nombre de «Heydar» dejó la vida.

Con el valor de labores sin sueño
Y con el calor del amor inmenso.
Creaba dos embriones dignos,
La dádiva a la patria y al pueblo.

«Heydar y Zarifa» son amor,
Estimado, entra en la novela
Contesta a ella muchas veces,
Y cautivan el alma de la patria.

Él es descendiente de Jataí,
El poeta clásico y candillo.
Llevando sus labores y digno
Regeneró la relación del siglo.

En ello retumbó como un eco,
Anunciador del otro siglo.
Testados la tempestad,
A cantar y afirmar la libertad.

Oigo en los repiqueteos del zas
El eco de su nombre de paz
Oigo en la música de las castañelos,
El eco de su memoria.

Oigo en nombre de Gorgud
El eco de su valentía.
Oigo en la sabiduría del mugam ,
La resonancia de su sabiduría.

Y las historias de Manás
Y los poemas de Nizami
Todo está absorbido por este nombre,
El ánimo de la tierra madre.

Llevó todo lo del planeta en su corazón.
Alegria, pena, dolor, infortunios.
Llevó el sueño de la patria y la bondad,
Llevó el sueño de la humanidad.

De él un acorde para el pueblo,
El hijo que se llama Ilham.
Como una continuación viva,
De la inspiración de servicio.

Veo en la lejanía la aurora de Sol
Veo en marcha de la patria.
Estaba Heydar Aliev continuando,
La arquitectura del mundo y primavera.

Los rayos de Sol de Oriente,
Brillan, brillan y brillan,
Que cubran ellos eternamente,
Todo el territorio de Azerbaiyán!

Están realizándose ellas,
Sus obras e ideas y consignas.
Quedan grabadas en la memoria
Como los hechos de la historia.

CONTINUACIÓN DEL RELEVO

Juró por alcorán, besó la bandera,
Y llegó al poder y se paró en defensa,
De su pueblo y con él día solar,
Y encontró la historia nueva.

La luz cubría toda la tierra,
Y empezaban a brillar aguas y piedras
Se abrió una página nueva,
En la historia de la patria

Que momento solemne sagrada!
Tomar sobre sus hombros el peso.
Con el nombre de Presidente,
Defendió a su pueblo dignamente.

Que responsabilidad tan doble!
Tomar conciencia, que por ti la herencia,
Gran edificador del Siglo y la fase
Dando toda su vida a la patria.

Llevarte desde hoy el relevo,
Su servicio magnánimo.
Servicio a los hombres y a la patria,
Del país de los Fuegos siendo la fiesta.

Llegó el tiempo, y está continuando,
Digno del conocimiento y gloria.
Y aplaudían muchos nobles países,
A la república del labor pacífico.

El camino dirigido en contra obstáculos,
Bajo la bandera de tres colores.
Y tu voz es tormento a los enemigos,
Y réplica severa histórica.

La verdad, paz; creación son nuestros caminos,
No hay caminos que sólidos y seguros.
Sus prenda es el pueblo de la república,
Y el Presidente de la patria nuestra.

INSEPARABILIDAD

Esto solo es prelude de narración,
Esto solo es el comienzo de la leyenda.
No hay cuerdo sonORIZADO del zas,
Querido señor Presidente.
Yo me procuraba y estoy procurando,
Señalar un camino del hombre luminoso.

Su hazaña, genio y las labores
Usted es el discípulo de la escuela de Aliev.
Continuando los asuntos de su padre,
Dentro de la represión, discordia y escisión.
El deber cumplido concienzudamente,
Del patriota, luchador y creador.
De la humanidad, honor y amor,
Y en desgracia y en el crisol de la lucha,
Estar con los pueblos de toda la patria
Y cuando en Ankarâ o París,
En Washington, Berlín y Moscú,
Contra muchos rumores de la hipocrecía,
Cada paso relata sobre el prestigio,
Del creador en la felicidad del país.
Y cuando en los días de la Presidencia,
Entran las lágrimas y los sueños de los refugiados,
Entre las tiendas de campaña poco poblados.
Se ven los edificios nuevos de ladrillos
Y cada vez cuando cortan la cinta
Al abrir los palacios y las escuelas.
Y cuando se acercan al Presidente
Las almas de los buenos conciudadanos
Yo reconozco la gran sombra.
Precípitada a las estrellas de la mañana.
Precípitada al día luminosa y clara.

ایفتیخار

مستقیل وطنین معماری

برنیا

ƏSKİ AZƏRBAYCAN ƏLİFBASINDA

آذربایجان خالقینین
بؤیوک اوغلو، مستقیل
آذربایجان دؤولتینین
معماری، چاغداش
دونیانین گؤرکملی
سیاسی خادیمی حیدر
علیرضا اوغلو علی
اثوہ حصر اولونور.

مستقبل وطنین معمارینا احتراملا

هدایت

حیدر علی ائو الله فتومئندیر کی،
حاققیندا سوز آچارکن اونون الله بیر
جهتیدن داتشماق ایسته بیرسن کی، او
جهتی یاره ده کیسه ده معلومات
اولماسین. لاکین آذربایجاندا کوریه دن قوجایا
تده ر بیر اینسان تاپیلماز کی، حیدر علی
ائو فتومئینی دریندن تانیماسین. اونون
لابیرنتردن کتچن حیاتی، پارلاق
شخصیتی، دنیا سیاست موسته وی سینه
اوجالان نورو اللری، خالق، میلت و
دؤولت اوغروندا چکدی اذیتلر بوتون
سیاسی و موستنا دگه ری ایله آذربایجان
تاریختین ساتنامه سینده صحیفه- صحیفه
قیزیل حرفلره برق وورور. من هله تکجه
ایرواندا یاشایارکن غربی آذربایجاندا
بؤیوک دوحداین عؤمور بولونا اتدیم
موشاهیده لریمین قناعتی یاره ده دانیشمام
توکتمز بیر رومانین موضوعوسونا چتوریلر.
داها سیررا اونون اداره چیلیک مکبیره
بؤیوک بیر تجروبه قازانیش اینسان کیچی
اونستده اولدوغوم هر آنین خاطیره لری
ایسه سانسز-حسابسز کتابلارا بئله
بئرلشمز. حیس اندیرم کی، من حیدر علی
ائو حاققیندا نه قده ر یازمیش اولسام بئله،
بئته ده یازماق ایسته بیرم.

عؤمرونو یوتولوکده خالقینا، وطنینه
حصر الدن بو اینسان حله مکب ایلریندن
عاعلی، ایلراکی، ذهنی، تفکورو، یلیک و
یاجاریفی ایله یاشیدلاریندان فووق العاده
شکیلده فرقلندیکجه گله جکده اونون
بؤیوک اومیلدر وئردیسی آبدینجا سز بلیردی.
زامان کتهدیکجه بؤیوک اومیلدر وئرن،

دؤولت قوردو. آذربایجانین ان بئنی تاریخی باراتدی. بو تاریخ سیویل دونیانین بوتون ماهیتی اؤزونه احتوا اتتمکله گله جه به دوغرو ایستقامتله نین دنیا بولیمسین هامار بولوندا اؤزونه موشتا بئر توتاراق ایستراسیو آدملارلا آدملاماغا باشلادی. آذربایجانین طبیعی بوتون پارامترلردن کامل تانیان، عمومیلکده آذربایجانلا نفس الان حیدر علی الو ریسپوبلیکامیرین بئرلئی و بئر اوستو ثروتلرینین دنیا بازاریندا ان لایقلی دگه رله بئر توغماسیندا، روسیا، ایران، آمریکا، اروپائین ان تنگ اولکله لری و عرب دؤولتلری ایله ایش بولیمی یارادیلماستندا، تاریخی نفت کونتراکتینین امضالانماسی و حیانا کچجریلمه سینده و سایر گلوبال مسئله لرده اراده لی موقع توتاراق بونونلا دا صلحون، امین-آمانلیقین قورونوب ساحلانیلماستیا تأمینات یارادیلماستندا، بئر چوخ مسئله لرده آذربایجانلا حسابلاشاجاق موقعه ناپیل اولماستندا عوضسیز و میٹلسیز خدمتلر گؤستردی. معاصر دونیانین اوز توتدوغو واحاتلیق، امین-آمانلیق، فیروانلیق دنییلر گئیش، ایشقیلی میدانا دوغرو گئدیلن یولدا از زمان کسینده آذربایجانلی استیداددان فورتولوش ذروه سینه اوجالدا ییلن حیدر علی الو ایستر داخیلی، ایستر سه ده خارجی سیاستین فورمالاشماستندا بېرنسیپاللیق تمایش اتدیرمکله باناشی انجه ایلمه لرله توخونان مودیرک سیاست مکئی باراداراق عموم میلی لیدره چئوریلدی. بو معنا دا او ج. واشینگتون،

توکمز ائزیمه مالیک حیدر علی الو عومرونون سن کونونه قده ر دنیا سیاست موسته وی سینده اؤزونه مخصوصلوق چئوره سی باراتدی. سووتلر بولیمسین ان چک-چئورلی زامانیندا آذربایجان ریسپوبلیکاستی سورعتله اینکیشاف اتدیرمکله باناشی، یلیک و باجاریفی ایله تنگ بئر دؤولتین سیاست میدانیندا فووق العاده قعود قازانیدی. بویوک بئر اولکله نین چوخ سابلی میلتری اراسیندا سئولمه به باشلادی. حتی بو سئوگی هله سووتلر بولیمی زامانی اولکله نین حدودلارینی دا آشدی. فووق العاده زحمت حسابینا قوروب-باراندیغی موسفتیل آذربایجانین دنیا بولیمسه اینتفراسیاسی زامانی همین سئوگی اؤز بمره سینی وئرمه به باشلادی. خارجی دؤولتلرین آذربایجانا اولان موناستی حیدر علی اتودن کسجدی. آذربایجانین پارچالانماق، بئر دؤولت اولراق دنیا حریطه سیندن سایلنمک کیمی نخلوکه لی بئر واختدا خالقین اراده سی و تاکیدی ایله خیلاصا دعوت اولوندو. آذربایجان دلمک اولار کی، اوچورومون قاشیدان، چینگیلری اوستونده گنجه-گوندوز بیورلمدان فیروانلیق میدانینا چیحارتندی. وطنداش موچاریه سی کیمی بئر نخلوکه نین حایناغیندان قورزاردی. قان تۆکوله سینین قاریشی آلدی. ائزیمستانلا موچاریه ده هلاک اولان بئنی بئتمه لرین گون به گون آرتان سالیفا خیتام ولردی. ریسپوبلیکامیردا یاشایان بوتون خالقلارا، میلته بویوک سابقی گؤستره رک موسفتیل، فیروان

ذره سیدیر. بو او دئمکدیر کی، بو اثر حله یاراناجاق بویوک اثرلرین قیغیلمالانداندیر.

"موسقیل ۋەتىن مەعارىف" پوئماسی کتاب حالینا سالیئارکن نر جهته چوخ بویوک دقت وئرلمیشدیر. بو جهت اؤز معناسی و مضمونو ایله سون درجه هاهنگدیر. ایکی حصه یه بؤلونوش کتابین بیرنجهی حصه سی قهرمانین (حیدر علی ائوین) حیاتیین معین آنلاری و آذربایجان اوچون اتدیکلری، ایکیجی حصه سی ایسه خالقیمیزین، دؤولتیمیزین گله جگ طالعی نین تام تینای اوچون استافتی هله کوریه لیبندن اؤز سیاسی تفکوروو زامان-زامان عاغلینا، ایدراکینا هویدوردوغو اهم علی ائوه تحویل وئرمه سینن دوزگون منجم اولدوغونون ترغو ایله معنالایر. بو دا حیدر علی ائوین فنومنال سیاستین رنگینلیبندن و اوزاق گوزنلیبندن خبر وئرن حقیقتین شاعر تفکوروو ایله یارادیلیمیش پوئتیگ تابلوسودور.

من، بو مقامدا بیر نجه کلمه استافتتین اؤتورولمه سینن اینجه جهنلری باره ده فیکر سؤبله مه بین گره کلیمین واجب بیلرم. حیدر علی ائو ایدینه قوروشارکن منیم و باشیدلاریم هنج زامان گوزمه دیسی، هنج اوخودوغوموز کتابلاردا دا راست کلمه دییمیز بیر منظره ایله راستلاشدیق. (سؤز بوخ کی، یز بو منظره ایله راستلاشاجاغیمیزا اولمه دن امین ایدیک.) آذربایجان حیدر علی ائوی ایدت ائوینه سوزون اصیل معناسیندا عموم میلی

ش. ده قول، م. ک. آناتورک و سائر کیجی تاریخین صلح، امین-امانلیق نمونه سی اولان ان پارلاق دموکرات شخصیتلری ایله مقایسه لندی. حیدر علی ائو تاریخده باشقا بو اثر قوبدا دا بیلمزدی. چونکی تاری طرفیندن بوتون کیفیره مالک اولان کامیل بیر انسان کیجی او، عومرونو گوزلرین اونا بخش اتدینن فوق العاده جهنلری ایله یالئیز و بالئیز خیرخواه ایشلره حصر اتتمه لی ایدتی. بو، نله ده اولدو...

ایته اگر حیدر علی ائو حاقدا یانلارن هر هانسی اثر آذربایجان آئودتورریاسی اوچون نظره توتولماسا مین اثر حاقدا هنج بیر شرحه احتیاج دویملار. یوخاریدا قید اتدیسیم کیجی حیدر علی ائو فنومنن هر بیر آذربایجان وطنداشی اوچون گوزگو کیجی آیدیتدیر.

شاعر ایجتیهارین "موسقیل ۋەتىن مەعارىف" پوئماسینن محض دویانین غنگ دبلرینه ترجمه اولوندوغونو نظره آلیب پوئمادا تصویر اولونان بیر نجه جهته آیدتلیق گئیرمک ایسته یرم. پروفئسور نظامی جعفر اوون حیدر علی ائو حاقدا یازدیغی بیر نیکوه ایستیناد الله رک دئمک ایسته یرم کی، حقیقتاً ده یوز ایلرده بیر یارانان شخصیتلردن اولان حیدر علی ائوین اوزارازی اؤز پوئتیگ انرزیسی ایله زامان-زامان ادبیاتدا حصه وصالاً ده پوزنایادا ساییس-حسابسز اثرلرین یارانماسینا سبب اولاجاق. بو پوئما انون عومور بولونو، حیاتیین و یاراتدیقلارینین ایشیغینا ایسینمک ایمکانین پوئتیگ تصویریتین بیر

به قدم قربان آذربايجان عموم ميلي ليدردن
ميراث قوبولوش اوزاق گورن سياستين بمره
سني گورمه به باشلادي. رتسپوبليكاسيزدا
سورعتله آيايلاق قوروجولوق ايشلرينين
قوروننده داخيلدن گون به گون آذربايجان
خارجي سياستينده ده ايشقيلي ميداندا ان
معتبر يترلدن بريني توتور. بو كتاب ترتيب
اولوناركن محض هين مقالالرين وحدتي
پوتتيك ايفاده واسطه سي ايله اوز عكسيتي
چوخ عضوي شكيلده تايقاقلا عموميليكده
حيدر علي ائو سئوگسي ايله الهام علي ائو
سئوگسيتين نه قده ر آهنگدار اولدوغو
پوتون ضياسي ايله گلورونور.

گله حه بين ايشقيلي، تورلو صاباجنا
بنصره آجان آذربايجانين ان يئني تاريخينين
قوروجوسو هميشه باشار حيدر علي ائوين و
اونون سياستيني اوغورلا داوام اتدردن
آذربايجان رتسپوبليكاسيين پرنزدنتتني جناب
الهام علي ائوين فوق العاده فعاليتينين
پوتتيك منظره سيني بارادان، روس،
انگليس، آلمان، فرانسيز، عرب، فارس و
تورك ديللرينه ترجمه اولونان "مستقبل
وطن معماري" كتابي پوتتيك اثر اولماقلا،
گله جكده بو استفامده آيايلاق
ايشله بير استفامت نمونه سيدر.

ليدئر، خيلاصكار، قدرتلي سياسي خاديم،
فئومش رهبر، پارلاق اينسان، "حيدر-
خالق - خالق-حيدر" حيسلري،
دوبولاري ايله يولا ساليردي. بو بيزيم هر
بيريميزن گوزو اؤنونده باش وئردي و هين
حيسل بيزيم هر بيريميزن ايجينده بوتون
دولغونلوقو ايله اوياميشدي. حتي سياسي
عقيده سينه گوره فرقله ن آداملاز بله هين
دوبولاريني آيدينجا برونه وئريردلز. آدامنا
الله تاؤرات بارانيردي كي، حيدر علي ائو
اولومون اؤزونو بله اينسانلارا سئوديره
ييلدي. خالق عموم ميلي ليدئرني ايدينه
يولا سالديقدان سورا، اونا داها چوخ
احتياج اولدوغونو درك اتديردي. خالقي،
وطنداشلاري قارشيدا يئني مرحله، نؤرتي
پرنزدنتت سئچكيلري گوزله بيردي. هين
سئچيكده خالق يايلامادي، مودركليك
نابش اتديردي. دشك اولار كي، بكدبل
سئچيم ايله حيدر علي ائوين استافتي
اعتيارلي الله نابشوريلدي. خالق اؤز
طالعيني سؤزون اصل معناسينا هر بير
آذربايجان وطنداشين پرنزدنتتنيه چتوريلن
محترم الهام علي ائوه اعتبار اتدي. بوتونلا
دا خالق هر نوع اؤز طالعيني سيغورنا اتده
ييلدي. نتجه گوزله ئيلدي كي اوغورلو
اولدو. بو گون ايشقيلي، تورلو صاباجين
اوقورلرينده دوغان حيدر علي الوگوشيتين
شفقينه چتوريلن جناب الهام علي ائو اصل
معنادا بوتون قلبي، اوره يي و عمللري ايله
هر بير آذربايجان وطنداشين پرنزدنتتنيه
چتوريلمكله بو استافتي جييللرينده اوغورلا
آپارير. سؤزون اصل معناسينا يئني مرحله

آذربايجان، عوموماً تورک-توران
دونيائىن دونيايا بخش اتندي بۇيۇك
سايىسى - اجتماعى خادىملار، دولت
تۈرۈمۈلۈرۈن تارىخى اھىت داشيان
آدلارې سراسينا ايگىھى مېن ايللين سونو
اوجۇنخو مېن ايللين اوللرېندە بىر اد دا
علاوہ اولۇندۇ: حىدر علي الوالى..
آذربايجانين اۇزۇ قەدە ر اولاجاغينا اينامىز
گونە بە گون (اونون عمللى، ايدتالارې
چىچىكلدىكەم) آرتان بو آد بىزىم يالنىز
سايىسى - ايدتولۇزې تفكۈرۈمۈزە دنل، ادې -
بديھى دوشۇنچە ميزە دە مۇختىم گىنىش
مىقياسلى بىر اوبراز گىئەردى. مىلى
خىلاصكار، بۇيۇك فىكۇرلار (و عمللار)
صاحبى حىدر علي الوالىن اوبرازى آذربايجان
ادىياتى، خصوصى ايله پۈتۈنلۈكى، مېن
امىتىم كى، سادە جە زىنگىلىشىمىزگە
قالماياچاق، اونون قارشىسىدا يېنى اوفۇقلىر،
يېنى ايدتالار - استىبىك فعالىت ميدان
آچاچاق، آذربايجان شاعىرىنە بو واحتا قەدە
رگۈرۈنمە مېش بىر روح، معنوي اثرىزى
(المام) ۋە جىكندىر.

اينىخارېن قلمىن (داهما دوزگۈن اولار
كى، دىك: اورە يىنېن) محسولو اولان

بارلاق سىما،
الھام قايناغى

نظامى جعفر اف
پروفىسسور،
امكدار علم خادىمى،
مىلت وكىلى

- میصر اعلازی ایله باشلابان پونما-
داستاندا آذربایجان خالقین تین عموم میلی
لیدرین تین اوبرازی بؤیوک تاریخی
شخصیتین گزگین مازره بولونون تصویر (و
ترنوموا) ایله یارادیلیر. حیدر علی انون
ایوس قهرمانلارینا مخصوص ایلامی میسیا
داشیدیفنا، دنیاا محض منسوب اولدوغو
میلتن حیاصلکاری کیمی گلدینه اورکدن
اینانان شاعیر عموم میلی لیدرین مبارزه
بولونون هتج ده هامار اولمادیغینی، آغری-
أجلاردا، بوران-قارداق کچدیغینی، لاکین
شهرله، اوغورلا، شهرتله باشا چاتدیغینی
سؤیله ییر.

حیدر علی الوین واختیله آتانوزک
حالقیندا دلدی بیر فیکر (تورکجه جمهوریتی
آتانورکون ساده حه فعالیتین دلیل،
قهرمانلیغین نتیجه سیدر) آذربایجان
عموم میلی لیدرینین میسیاسینی داها
دریندن درک اتمه یه ایمکان وئیریر:
آذربایجان دؤولتی حیدر علی انون ساده حه
فعالیتین دلیل، محض قهرمانلیغین نتیجه
سیدر... "مستقبل وطن معمار"
بولما- داستانین مؤلفی بو قهرمانلیغین
بالنیز میقاسینی بوخ، مضمون-موندره حه

"مستقبل وطن معمار" دا تورک-توران
دونیا سینین داحی ادراک- تفکوره، سیاسی
سرکرده سی حیدر علی انون شرفینه
بازلمیشدیر. و هر بندی بو بؤیوک
شخصیتین بیر جهتینی تصویر، ترم الدن
پولمانین مؤلفی تمامیله حاقلیدیر کی،
خالقین تاریخی طالبعینی انون حیدر علی
انوکیمی داحیرلی معین الیدرلر - خالق او
زمان خوشبخت اولور کی، سیاست
شیطانلارین بوخ، سیاست آلاهلارین
بووردوغو بولا گدیر.

منسوب اولدوغو خالقا میلی-معنوی
خوشبختلیین اوفوقلرینی گؤستریمک ایسته
ین ادیبان (آذربایجان ادیبانین!) مفکوره
انریسی آلماسی اوچون ییق-توکمز بی
منبع وار: او، حیدر علی انودیر!..
ایقینار "مستقبل وطن معمار" ن
بازارکن اؤز الهامینی محض بورادان
المیشدیر...

شیمشک کیمی دوقولدو،
مخجواندان جهاننا.
تازی نجات گؤنلردی،
اونو آذربایجانا،

- سوله بير. و آذربايجان خالقين
بني ليدئرينه موراجعت الله رك اونو
اوغورلا باشلاديجي بني مبارزه- موحاديله
بولونو ترم اندير.

عموم ميلي ليدئرين ميلي مستقيلليك
اوغوروندا مبارزه گوسترديني تاريخي قهرمانليغا
(و بو قهرمان مبارزه نين بو گون بني
ليدئرين شخصينده داوامينا) حصر اولوغوش
پولما-داستان بالئير بير شاعيرين دئييل،
بو توغولوكده آذربايجان خالقينين جيسلريني،
الموسيالايي عكس اتدبيرير. زامان-زامان
بؤيوك قهرمانليقلار بؤيوك هيجانلار، ميلي
ايفتيخار دوغورموش و بؤيوك ادييات دا
همين هيجانلاردان (و ميلي ايفتيخاردان!)
دوغولوشدور. اؤزونون خيلاصي اوچون
بؤيوك قهرمانلار، ليدئرلر يتيرمه به قادر
اولان خالق اولنلاري سئومسكه هميشه اؤزو
ده بوكسه لير، ميلي-معنوي مونشكاليك،
روحي اثئرزوي قارائير...

سني ده تصوير-تقديم اتمشك اوچون
موليف بوتييك ايتوناسيا تاماغا نائل
اولموش، ميلي دؤولت، وطنداش، نفت
كونتراكئي، مونشكاليك كيمي معاصر
اجتماعي-ساساي آلايشلاري عنئنه وي
خالق پوزباسينين كونتشكسينه كيفابت قده
ر موقيتله داخيل اتمشدير:

اؤز ائي له اوياتدي

خالقين قان يادداشيني،

مين ايل يوندان سوترائين

قويدو نمل داشيني.

و اونا گوره ده پولما-داستان نه قده ر
عنئنه وي ايتوناسيايا ماليك اولسا دا،
عموم ميلي ليدئرين آيارديجي تاريخي مبارزه
نين معاصرليني اوغورلا عكس اتدبيرير.

آتالارين گؤردوبو بؤيوك ايشلرين،

مولفي اولدوغو مقدس ايدئيلارين اوغوللار

طريقندن ايناملا (و المهاملا) داوام

اتدبيرلديينه اينانان شاعير:

مستقيل وطنيمير

ايشيقلئ، نورلو صاباج.

اوتو حيدر ياراتدي!

صاباجا الماملا باخ!

شېمشەك كېمى دوغاندو،
ئىجتىمائىي جەھاندا.
تارىخىي نىجات كۈندىرى،
اۋنو آذربايجاندا.

كۆزلەرنى دونيايا
آچاندا، مەرور آچدى.
آدى دېلەردە كۆردى،
ئالدىن ئالە دولاشدى.

كۆرە بىكەن كۆچ آدى،
او، تارىخىي ئۆزۈندىن
تارىخىي ضىياسى ايله،
نور ئالدى كۆزۈندىن.

بولاق كېمى قاينادى،
آخىدى، دىزە دۆندۈ.
ۋەتەن كۆپلەيدى،
كۆش كېمى كۆرۈندۈ.

عۇمور بىر يول باشلادى،
اۋز آتتى سورمە بە.
تارىخىي طالە كۈندىرى،
اۋز حەكمونو ۋەتە بە.

تەنھەرىكەت
سەنئەت ۋە تەنھەرىكەت

دەيەرلەر كېمى انسان ياراتمىشلارنى ان
كامىلىدىر. بىس بو كامىلىدىن
خەدودلارنىي اۋلچمەك
مومكۈندۈرمۇ؟.. حىدر علي ائو
دوھاسى كۆزلىرىمىز قارشىسىندا زىرۋە
لەين كۆزۈمىز قاتىنا دوغرو اوجالەر. بو

زىرۋە نىن ھانسى اوجالەقدا
اولدوغونو كېم سۇپلە بە يىلەر؟..
طەبىئىي كېمى، ھىچ كېمى! چۈنكى بو
عادى انسان تەفكۈرونو قاورايا يىلە
جە يىندىن بۈيۈك حەقىقەتدەر. عاغلەين
آچا يىلمە دىيى يىلە حەقىقەتلەر يالنىز
تەخلىنون كۆچۈ ايله آچىلەر. ايندى
سىزە تەقدىم اولونان بوئامادا اولدوغو
كېمى... بورادا ايفتىخارەين شاعىر

الھامى قودرتلى حىدر علي ائو
اورازىندىن روھ، مەنۋىي ائىزى ئالبە،
اۋنو ان صىمىي، ان عالى دوپقولارلا
تەرم ائىدر.

بتیلمز قالا اولدو،
داردا بتندی هارایا.
آغا قارا دئمه دی،
آخ دئمه دی قارایا.

مقنئس مطلب سنجدی،
اؤزونو اودا آندی.
اوددان - آلاودان کچدی،
خالقین دادینا چاتدی.

هر طرف اونو سیخدی،
آغا او سیخلمادی.
طولئی یاردی، چیخدی،
یر آن دا ییحلمادی.

طولئی یارا-یارا
ایز آچدی، اؤنده گئندی.
یوللارا تور اله دی
اؤزو ده نورا بتندی.

عولوی عملربله
شانلی ناریخ یاراتدی.
سیاست میدانینا،
عالی ذروه به چاندی.

بو یول هامار اولمادی،
سئل، داشقین اولدو بو یول.
مین جور قارانلقلازلا،
عذابلا دولدو بو یول.

بو یول آغریدان کچدی،
آجیدان کچدی بو یول.
بورالدان، قاردان کچدی،
طوفاندان کچدی بو یول.

بو یولدا درد ده اولدو،
غم ده اولدو بو یولدا.
بو یولدا زئل ده اولدو،
م ده اولدو بو یولدا.

بو یول هاردان کتجه ده،
شرفلی اولدو بو یول.
بو یول اوغورلا دولدو،
شهرتلی اولدو بو یول.

بو یول حاققین بولوبدو،
آغری-آچی سوووشدو.
حقیقتین بولوبدو،
حقیقته قوووشدو.

هر عذابا قاتلاشدي،
دلم صولحه جان آندي.
كنجيلمز سدلر آشدي،
ميلي دؤولت ياراتدي.

تاريخي 'ايك بولو'
بني بر عؤمور آلدې.
بو دا بر تاريخدير كي،
اڭ بولو حيدر سالدې.

نادير سياسي اوستاد
گرديشين سهرين دويدو.
اينجه سياست ايله،
دوئياني حيران قويدو.

عصرين نفت كوتلراكي
جسارتدن دوغولدو.
باكي، تقليس و جيجون
موقئس امال اولدو.

دونيائين دقئيني
بو قورباغا جمله دي.
بو موقئس آمالا
اؤزو اوغور ديله دي.

اولكه پارجالانيردي
شيمال، جنوب، شرق و غرب.
بهر يانندان تالانيردي،
بهر يانندان دا قانلي حرب.

بو كيجيچك مملكتده
هره نين اؤز ماراشي.
خالقين هاراي سمسبه
گللدې حيدر سوراخي.

خالقي خيلاص اتتمه يه
واختيندا گللدې چاتدي.
وطنداش چاريشماسي
عاغلين حؤكمويله باتدي.

ذهني، عاغلي، دكاسي
آن با آن ايشيق ساچان.
مودريك منطقي ايله،
آچيلماز دويون آچدي.

حيدر هر وطنداشا
اؤز جانيندان جان وئردې.
اؤز شرفلي اؤمرونو،
خالقينا قوربان وئردې.

تۈركۈن رەزى نىشانى،
ساناسى، اورخون، يېنى سىنى
اۋ، حىدر ەلى انودىر،
اۋىرنىدىكىچە اۋىرن ەتى ا

موسىقىلىك مەمەرى
فەراۋان حەيات قوردو.
ۋەتىن، تۈرىاق، مەلىت، خەلىق
دەلتىدىن قۈرتۈلدو.

كۈنۈلدە عشق آتەشى
فەنۋەتتە چىۋىرىلدى.
مۇۋەققەي آيدىن، قەتەئى
سەۋىلىدىكىچە سەۋىلىدى.

قاداغلار قۈيدۈلەر
بىر ۋەخت سەۋن قەلبە.
اۋز عشقنىدىن دۈۋە دەي
حىدر ەلى انو بىنە.

كۈچە لره سو سېدى،
بار بولو تۈز اولماسىن.
بېنى چىچىكلەر اكدەي
عەطرى ەتەچ ۋەخت سولماسىن.

باكى، نەفلىس، ارضوم
تەكىلىن گاز كەمەرى،
باكىدىن آوروپايا
ماۋى آلاۋ نە رى.

باشدا علم چەلە نەگى
بولو سەناخا دۈشەرۈ.
دو-خەلەرىن نەنگى
حىدر ەلىرضا اوغلو.

تۈركىيە، آذربەيجان-
"بىر مەلىت، اېكى دۈۋەلت"
مەسئەتلى كەمال، حىدر-
ظەفر چەلان حەقىقەت ا

دەدە قورقۇد، آپامېش،
عدەلت آيدە سى،
مېلى رۈح، مېلى بارىش
الەين حىدر دەدە سى.

حىدر-خەلقدەير، خەلىق-حىدر
مۇفەسسىن كەتابە دەير.
مۇختەشەم، اولو رەمىز
ال چەتتەپان قۈبە دەير.

بو دا بیر عؤمور ایدی
عیتله باشانیدی.
صفاقدن بوغرولان
دیانتله باشانیدی.

میداندا دؤنمز، متین
سنگرده دمر سیر .
سیاستده یانلماساز،
ایتی گؤز، سونسوز تبه ر .

شرفیه توخونور
قهرمانلیق نغمه سی:
"خالق حیدرین سسیدیر!
حیدر ده، خالقین سسی!"

اؤلزدیر، همیشه باشار
اولو اؤندرا - ایدی!
بو تارختدن یارانیدی،
بوغو زامان سؤنله دی.

تورکون اؤلر دوحاسی
بوز جور اۆلجوب بیر ییجدی.
حقیقتین گۆزوبله،
خالقی ناحاقدان سجدی.

گله نده "حیدرا" دلدی،
گلدی، ظرفه خانیم.
گکندنه "حیدرا" دلدی،
گگندی، ظرفه خانیم.

چیتنده ده حیدری
آندی ظرفه خانیم.
اؤز شامیین اودونا
بانلی ظرفه خانیم.

ایکی اؤولاد بویوندو
وطنه، خالقا لایق
هر بیری بیر نمونه
هر بیری آبیق - سایق

شائلی سیمفونیادیر
حیدر - ظرفه عشقی
جانلی هارمونیادیر
حیدر - ظرفه عشقی

دیبلرده داستان اولدو
حیدر - ظرفه عشقی
جهاندا جهان اولدو
حیدر - ظرفه عشقی

هم سرکرده، هم انسان،
هم قلمتهدير، هم قلم.
سوزونده - سنجينه
ضياء دولو بير عالم.

اوج رنگلي بايراق کيمي
مغرور - مغرور جانلانير،
تپه دن ديرناغا دک
وطن عشقله بانير.

او، حيدر علي التودير!
خالقين اينامي، ديني،
خطالين توه سي،
بويوک تورانين هيمني.

او، حيدر علي التودير!
معنالي حيات گوره ن،
موسقبل دؤولت توران،
شرفلي عؤمور سوره ن.

او، حيدر علي التودير!
عذابا سینه گره ن،
او، حيدر علي التودير!
عؤمورونو خالقا وئره ن.

افسانه وي قهرمان
آزادليق بولو گندي.
تۆكولن قاني کسدي،
سعادتلر غشى اتدي.

عجشم کورسولرده
جسارتله دانيشدي.
سؤيله ديسي فيکيرلر،
اللدن الله دولاشدي.

"من هر آن فخراتميشم،
قاني تمير قانليام.
بو گون ده فخر اتدريم،
من، آذربايجانليام."

عموم ميلي ليدردير،
آزادليق بايراغيدير.
دوشمنه سینه داغي،
دوستا صلح چيراغيدير!

کؤره لرین شونجی،
کیمسه سیزین هامیسی،
موسقبل اولکه میزین
قوروجوسو، باتیسی.

ابدې بانان چىراق،
ان عالی انسان اولدو.
اقسانه وې قەرمان،
تارىخى داستان اولدو.

گىجە-گولدوز چالاشدى،
سینه گىردى چىتپە.
ايشىقلى يول ياراتدى،
خالقينا، مىلتپە.

اۆز الې له اوباندى
خالقېن قان يادداشېنى.
مېن اېل بوندىن سونرانېن
قويەلو ئىل داشېنى.

تارىي يازان طالەنى
شرفلە باشا ووردو.
اورە كلرده، قىلېردە
بۇيوك آيدە قوردو.

خەلە سونا يىتمە مېش
عملى، سۆزۈ قالدې.
تارىخېن يادداشېندا،
سېلىنمىز اېزې قالدې.

"عۇمرۇمۇن اېلگ آينىدان
خالقىملا يول گىدېم
عۇمرۇن قالايتى دا
خالقىما بىخىش ائدېم."

بىر آن گىرىي دۇغە دې،
مقدس نىتىدېن.
بىر آن آيرى قالمادې،
سەپىلمى مىلتىدېن.

شائىتە نغمە دىدى
ساز دا، كىمان دا، تار دا.
ملاحتە اوخوندىلو
شور دا، راست دا، قاتار دا.

تارىي شاه اترېنى
بازاندا "جىدر" يازدى،
"موسىقىل آذربايجان"
اونو دا جىدر يازدى.

مدرېك اېنسان، پىغمىر
نارېسىندان گۈچ آلدې.
جەهان بويو يوي آندې،
آند پىرىنە اوچالدى.

گۈنشىن آل سەھرى

ئەندە ئىچىپ كىتاب، ئۆيۈپ بايرىقى،
سۈنۈشۈر دىرۈە لىرە اوچلان انسانا
سەنن گىلىشىلە دۈغدو آل سەھر ...
ان ئىتى بىر تارىخ باشلادى جەھان!

ۋەتىن ئورباغىتا نور كېمى ساجدىن!
سەنن ايشىغىنا بوروندو مىلت!
تارىخىدە سەن ئىتى صحىفە آچدىن!
بەتتە دە پارلادى قورۇلۇش دۆۋلت!..

غەرورون، ۋوقارىن، ئىختىمالىين،
خالىقەن شىرفىنە شەھرت گىئىردى!
اولو اۆندىرىمىز جىدىردەن سوزىرا
سەنى بو مىلتە تازىرى يىتىردى!

تازىرىدان آلدەقەن نورلا، ايشىقىلا
ھەر باندان گۈرۈلۈر سەنن قەدرەن!
جەھاندا ھامىنى جىۋان قوبۇدور
اينجە ايلمە لە نى مرد سىياسەن!

شىرقىدە دۈغان گۈنشىن
شىققىلرى پارلايدۇر.
سۈغىز پارلاقايشىي
پوتون عالمە بايرى.

گۈنشى كېمى پارلايان
اماللارى باشاير.
ۋەتىن طلەئىي
گىلە جە بە داشىير.

مۇستەقىل ۋەتىمىز
ايشىقىلى، نورلو صاباخ.
اونو جىدىر ياراتدى!
صاهاحا الاماملا ناخ!

فصل اول در بیان احوال
و احوال و احوال و احوال

فصل دوم در بیان احوال
و احوال و احوال و احوال

فصل سوم در بیان احوال
و احوال و احوال و احوال

فصل چهارم در بیان احوال
و احوال و احوال و احوال

فصل پنجم در بیان احوال
و احوال و احوال و احوال

فصل اول در بیان احوال
و احوال و احوال و احوال
فصل دوم در بیان احوال
و احوال و احوال و احوال
فصل سوم در بیان احوال
و احوال و احوال و احوال
فصل چهارم در بیان احوال
و احوال و احوال و احوال
فصل پنجم در بیان احوال
و احوال و احوال و احوال
فصل ششم در بیان احوال
و احوال و احوال و احوال
فصل هفتم در بیان احوال
و احوال و احوال و احوال
فصل هشتم در بیان احوال
و احوال و احوال و احوال
فصل نهم در بیان احوال
و احوال و احوال و احوال
فصل دهم در بیان احوال
و احوال و احوال و احوال
فصل یازدهم در بیان احوال
و احوال و احوال و احوال
فصل بیستم در بیان احوال
و احوال و احوال و احوال

فصل بیست و یکم در بیان احوال
و احوال و احوال و احوال

افسانه وي بطنيندن!..
نيو يوركون، يرلين، بونون،
باريسن واشينگتونون،
توكيونون، اوسلونون،
آقبتانين، لوندونون،
ايستانبولون، تيريزين،
قاهره نين، تيفليس،
رومانين، واتيكانين،
شرلينين، آنكارالارين،
يكنيين، موسكوانين،
ويانانين، قرانين
يو سوز، بوتون جهانين
سيهه سيله بول گكندن،
صاباحا ميدان آچان
عزملي آددهلارين
دوناي حيران قوبان
متين دياتيندن!..
عشتم سالونلاردا
ان عالي كورسولردن
صولمه، صعبيته،
حاققا و عدالته،
دوز يولا، خوش نيته،
حقيقته چاغيران،
جهان بويو ياييلان
حاق دولو گور مسيدن،
ايشيغندان دوغولدون!..
... ايشيغيندان دوغولدون،

ضولمتي باريب كنجن
حاققي ناحاقدان سنجن،
كيسه..ه سيزه، مظلوما،
قاعيرا آرغا دوران،
ايشيغلي دوغولارين
پارلاق شعله لرئين
حقيقت حيكمتينين
شانلي طنظه سيدن!..
يولادان داها كسكين
يشيلمز حسارئين،
موظفر دياتين،
سارسيلماز صداقتين،
ان عولوي محبتين
تيز صاف نيتيندن!..
آذربايجان هيمنينين
توكولن قاني كسه ن
قورتولوش مشعلينين
آزادليق بولو گكندن،
سعادتلر بخش ائدن
اوج رنگلي بايراعينين
جهان بويو بوي آتان
محبت گونشئينين
تورلو شفقلىريندن!..
دؤبىهته، اينسانا
اوجا تاريدان گله ن
ان مقدس حيسلرين
عالي معيارلارينين

مەھسەر مەمارلىشىن
اصلونىدا تېكىلىن
مىنلرە مەكىلرە
غەزولۇ آياقۇ آجان
كۆرپە لىرەن اوزونىدە
تېپە دن دىرناغا دىك
صىپا دولۇ، نور دولۇ
ايشىقلى صاباخ اولدون!..
ايشىقلى صاباخچىلا،
شۇكى، مەبت ايله
اوپرە كلرە، فىلرە
جىغىر آچدىن بول آچدىن،
پارلاق شعلە لىرنىلە
سەن كۆنۈللەر دولدون!..
...سەن كۆنۈللەر دولدون،
عموم مىلى اۆندە رەن
او قەدرىلى مەمارەن
قوردوغور، ياراتقىنى
مۇستەقىل اۆلكە مىزدە
سەن اۆزۈن مەمار اولدون!

دوغما ۋەتىنەمىزىن،
شۇرقى خالقىمىزىن،
عزىز مىلىتىمىزىن
گىلە جە يە بوللاتان
كەشمە كەشلى بولوندا،
تورىلى، ۋەتىن عشقىلە
چادىرلاردا باشابان،
دۆزۈلمز درد داشىيان،
سۈنۈنجۈ دۇپوشە دىك
اذىتە قاتلاشان،
سەن اومىد بىلە رەن،
مىليونلارلا انسانەن
ئىمانلى گۆزلىرىندە،
مۇستەقىل اۆلكە مىزەن
سۈنۈز حىيات عشقىلە
بىتىدىن ھىرازلاتان،
گۈن بە گۈن چىچىكلە رەن،
قورۇلان، نارادەپلان
كەندىندە، شەرىندە،
كۆلۈندە، چىنىندە،
داغىندە، دوزىنىدە،
ناغىللى تە لىرەن،
نورائى بابالارەن
بال عطرىلى سۆزۈندە،
علمەن، مەنىتىن،
تەخسىلەن و ايدمانەن،
صىحە نىن اۆزۈندە،

ايهيجار

مستقبل وطنين
معماري

پروانسا

ERAB DİLİNDE

ترجمة: نرانة أكروفا

كرست هذه القصيدة للذكرى

حيدر عليف علي رضاء اوغلو

- زعمتا الوطني العام و موسى

آذربيجان المستقلة ورجل السياسة البارز

للعالم المعاصر

قد قبل وكتب شيء كثير عن شخصية حيدر عفيف ولكن يجب علينا أن نعرف بأن الصورة السياسية السيكولوجية بظلالها الفريدة لهذه الشخصية الكبيرة لم تدرس ولم تقدم بشكل تام كإنسان وسياسي ورجل للدولة. من الواضح أن هذه هي مهمة الدراسات الأساسية اللاحقة. والواقع أن كل إنسان في أذربيجان ابتداء من الصغار حتى الكبار له معلومات كافية عن شخصية حيدر عفيف. إذا كان يطبع هذا الكتاب باللغة الأذربيجانية وحدها فلن تكون الحاجة إلى هذه المقدمة. لأن طريق حياته الملموم الذي عتَر الأتباع المعقدة وشخصيته البارزة ودوره وسكاته في ميدان السياسة الدولية ونضاله الجهاد من أجل الوطن والشعب احتلت مكانا دائما وأبديًا في تاريخ أذربيجان وذاكرة شعبنا بقيمها الاستثنائية. حين كَثُرَ أعيش بعيدًا من باكوا يعني في أذربيجان القريبة، كنت أهتم عن كتب بنشاط هذا الإنسان الكبير وفي النتيجة حاولت أن أعرب عن ملاحظاتي وأفكاري في كتابي "الرسائل السبع إلى ليروان". لعل ذكرياتي كالرجل الذي تجرب في مدرسته الإدارية واستأنسه تكون موضوعات لكتبي الجديدة اللاحقة. وأشعر بأنني في حاجة ماسة إلى تأليف تاليفات جديدة عن حيدر عفيف.

رغم نشر كتابي "حيدر عفيف والسياسة الوطنية في أذربيجان" باللغات المختلفة وطبع مقالاتي وأحاديثي الصحفية يبدو لي أني لم أولف بعد مؤلفي الرئيسي - إن شاء الله سأؤلف تاحي الرئيسي في القرب العاجل.

بالحب إلى معمار الوطن

المستقل

هدايت

المنصرم مرتبط مباشرة باسم هذه الشخصية الكبيرة.

وقف حيدر عليف موقفًا حازمًا ومبدئيًا إزاء إقامة العلاقات والتعاون المتبادلة مع دول الشرق والغرب العظيمة وتوقيع معاهدة النفط التاريخية المسماة "معاهدة العصر" وتحقيقها وإحلال بلدنا مكانه المستحق في المجتمع العالمي. وله خدمات لا مثل لها في نفوذ آذربيجان إلى المواقف المتصدرة في عدد كبير من المسائل الإقليمية والقومية من أجل حفظ الأمن والسلام في المنطقة إن زعيمنا الوطني العام الذي خرج بآذربيجان في أسرع وقت ممكن من القوضى والهرجالات إلى طريق التقدم هو مؤسس مدرسة سياسية تضمن مجالات السياستين الداخلية والخارجية وأفاق التطور اللاحق لبلدنا. ولذلك بالضبط حيدر عليف هو الزعيم الوطني العام الذي يمكن وضعه في صنف واحد مع الشخصيات البارزة التاريخية أمثال جورج واشنطن وشارل دي قول ومصطفى كمال أتاتورك ولم يكن في وسع حيدر عليف أن يترك أثرًا آخر لأن هذا الإنسان الكبير كسبت له مهمة إنقاذ شعبنا وِدولتنا في المرحلة الحرجة المعروفة لتاريخنا.

عانى حيدر عليف كل الصعوبات والمشقات لحياته المعقدة بتعان وكسرت حياته هذه لسعادة شعبنا الذي كان يحبه حبًا لا حد له.

ولستحسن من صميم القلب نشر قصيدة "معمار الوطن المستقل" للشاعر إنشجار التي كُتبت لزعيمنا الوطني العام وحدير بالذكر أن هذه القصيدة سوف تترجم إلى لغات العالم السوفيتية وستنشر بهذه اللغات. استنادًا إلى رأي نظامي جعفر

إن هذا الإنسان الذي كرس حياته تكريسًا تامًا لشعبه ووطنه كان يتميز منذ السنوات المدرسية بين أقرانه بعقله ودكائه وإدراكه وعيه ومعرفته وعيافته. وكان يبعث في الناس روح الأمل بخصوص مستقبله الساطع. على مرّ الزمن كَوّن حيدر عليف الذي كان يعث الأمل الكبيرة ويملك القوة اللامحابة حوًا سياسيًا منفردًا في ميدان السياسة العالمية حتى نهاية عمره. ولم يُطوّر آذربيجان بسرعة في الأزمنة المرعبة للاتحاد السوفيتي فحسب بل واكتسب معرفته وعيافته نفوذًا خارق العادة في ميدان السياسة للدولة العظيمة.

واسحق حت الشعوب الكثيرة العدد للبلد الكبير وتجاور هذا الحب حدود البلاد حتى في زمان الاتحاد السوفيتي. أخذ هذا الحب يعطى ثماره حين انضمت آذربيجان المستقلة التي أسسها بمجهود جهيد إلى المجتمع العالمي. إن نفوذ حيدر عليف الدولي أصبح حافزًا لاتخاذ الدول الأجنبية موقفًا صحيحًا إزاء آذربيجان.

في أوائل التسعينات للعصر المنصرم حين نشأت الخطورة الخطيرة ضد دولة آذربيجان أدّى حيدر عليف الذي دُعِيَ إلى السيام الكبيرة حسب إرادة الشعب المجتمع عليها وإصراره رسالة للنقد الوطني التي كانت من نصيب عدد قليل من الساسة في التاريخ ومنع عن الحرب الأهلية وإسالة الدم في آذربيجان. وأسّس دولة تتضمن حياة سعيدة لكل الشعوب والقوميات التي تقطن في بلدنا وبفضل حيدر عليف أصبح تنظيم الدولة لآذربيجان واستقلالها الوطني خالدين. إن تاريخ آذربيجان خلال العصر الواحد

المشاعر نفسها بقوة قوية. حتى كان الناس الذين اختلفوا حسب عقائدهم السياسية يدون عواطف الحزن والكمد. كان يبدو لهؤلاء الناس أن زعيمنا الوطني العام استطاع أن يدفعهم حتى يموتوا إلى أن يجتسروا بمدى حب الشعب إليه. وكانت تنتظر في تلك الأيام شعبنا ومواطنينا مرحلة جديدة - انتخابات رئيس الجمهورية وإن شعبنا لم يخطئ في انتخابه وأبدى الحكمة ويمكن القول انه صوت بالأجماع على جانب اتجاه حيدر عليفة السياسي وخلفه السياسي. والتين شعبنا مصيره على إلهام عليفة الذي أصبح بالمعنى الصحيح رئيس الجمهورية لكل مواطن لآذربيجان كما توقع شعبنا أصبحت النتيجة ناجحة للغاية. يواصل إلهام عليفة الذي يتبع اليوم منح حيدر عليفة السياسي باستمرار التابع بكل أعماله ونشاطه. إن آذربيجان التي دخلت المرحلة الجديدة ترى ثمار السياسة البعيدة النظر للزعيم الوطني العام.

أعتقد أن قصيدة "معمار الوطن المستقل" التي تتعش النشاط الدولي العديد الجوانب لحيدر عليفة - باي أحدث تاريخ آذربيجان التي تفتح نافذة إلى المستقبل الثمر والتي تصف نشاط إلهام عليفة رئيس جمهورية آذربيجان الذي يواصل بنجاح سياسة حيدر عليفة والتي نشرت باللغات الروسية والألمانية والإنجليزية والفرنسية والعربية والفارسية سمحتلت أنظار كل القراء الواسعة.

- البروفيسور والمُصوِّر المراسل لأكاديمية العلوم الوطنية الأذربيجانية أريد أن أقول إن صورة حيدر عليفة الذي هو من النوايا الأنيذاذ الذين يولدون مرة واحدة فقط خلال السنوات الـ 100 سنيناهات بقومنا الشاعرمة نظر الأدب الرفيع عامة والشعر خاصة خلال سنوات بعيدة. وهذه القصيدة هي التحمد الشعري للمشاعر والاتفعلات المكرمة لحياة ونشاط زعيمنا الوطني العام. عند نشر قصيدة "معمار الوطن المستقل" بشكل كتاب أستلقت النظر قبل كل شيء إلى مسألة تتفق مع معناها ومحتواها. وتُعش في القسم الأول للكتاب المقسوم إلى القسمين الحوادث المعنية لحياة البطل (حيدر عليفة) وما قام به من أجل آذربيجان.

أما القسم الثاني فيغني فيه أن نقل حيدر عليفة التابع إلى إلهام عليفة الذي استوعب من صغره دروس التفكير السياسي للزعيم الوطني العام هو اختيار صحيح للضمان التام لأصغر شعبنا ودولتنا في المستقبل. وهذا هو الرسم الشعري الذي يصف وبين لنا نقطة ووضعية حيدر عليفة. أعتبر من الضروري هنا أن أشرح بعض المسائل المتعلقة بنقل تابع الحكم. حينما انتقل حيدر عليفة إلى رحمة الله شاهدنا منظرًا لم نره أنا وأترابي ولم نعر عليه في الكتب والأفلام والتمثيليات حتى الآن (طبقًا كما مطمئنين سلفًا إلى مشاهدة هذا المشهد). كانت آذربيجان تُشبع حيدر عليفة إلى معواه الأخير كالزعيم الوطني العام والمثقف ورجل السياسة للمقتدر والقائد الخارق العادة والشخصية البارزة. حدث كل هذا أمام عيوننا. واتعمشت في كل منا

في ملتقى أواخر الالفية الثانية وأوائل
الالفية الثالثة أضيف إلى قائمة الأسماء ذات
الأهمية التاريخية لمؤسسي الدولة ورجال
السياسة الذين أعطتهم إلى العالم أذربيجان
والعالم التركي اسم آخر: حيدر عليف! إن
هذا الاسم الذي ترداد ثقتنا بخلوده من يوم
إلى آخر (لأن آمال وإفكار حيدر عليف
أخذت في الازدهار) أتى بصورة واسعة
النطاق وجلية ليس إلى وعينا الأيديولوجي
السياسي فقط فحسب بل وإلى أفكارنا
الأدبية الشعرية. نعتقد أن صورة حيدر
عليف - متقد الشعب والوطن - صاحب
الأفكار الكبيرة لن تكف بإغناء الأدب
الأذربيجاني عامة والشعر الأذربيجاني خاصة
فحسب بل وستفتح أمامه ميدان الأفاق
الجديدة والنشاط الفكري-الجمالي ونظائهم
الشاعر الأذربيجاني بروح وقوة معنويتين لا
مثيل لهما في العالم.

تم تأليف قصيدة "معمار الوطن
المستقل" التي هي ولادة قلم
إفتخار [Ifikhar] (بالأخرى هي ولادة
قلبه) تكريمًا لحيدر عليف - القائد
السياسي - المفكر العبقري للعالم التركي.

الشخصية البارزة

ومبع الإلهام

نظامي جعفروف

أذربيجان

العالم الحائز على لقب

الجدارة، نائب البرلمان

الأذربيجاني تدع بواسطة وصف طريق
النضال المجيد لهذه الشخصية التاريخية
العظيمة. ان الشاعر يثق من صميم القلب
بانه كان حيدر عفيف يحمل مهمة كبيرة
كإبطال الاسطورة وجعله رثا متقدما للشعب
الأذربيجاني الذي كان حيدر عفيف يحبه
بحب لا حد له. كما جاء في هذه القصيدة
ان طريق النضال للزعيم الوطني العام لم يكن
سهلا بل كان حافلا بالصعوبات والمشقات.
ايدى في حبه حيدر عفيف رأيه في
مصطفى كمال أتاتورك كهذا: "ان جمهورية
تركيا ليست وليدة نشاط أتاتورك فقط
فحسب بل وليدة مسائه وبطولته. اما الآن
ففي وسعنا ان نقول نفس الكلمات عن
زعيمنا الوطني العام: "ان أذربيجان المستقلة
ليست وليدة نشاط حيدر عفيف فقط
فحسب بل وليدة بطولته ومسائه". تسر
لصاحب قصيدة "معمار الوطن المستقل" ان
يجد الثرة الشعرية الملائمة ليس لتقديم
ووصف مدى هذه البطولة وحسب بل
ولو وصف وتقدم محتوى ومضمون هذه
البطولة ادخل الشاعر بتحاح المفاهيم
الاجتماعية السياسية مثل "الدولة الوطنية"

وان مؤلف هذه القصيدة التي يصف كل
سطر من سطورها جانباً من جوانب نشاط
هذه الشخصية العظيمة وتحققها مصير
بشكل تام حينما يقول ويثق بان مصير
الشعب التاريخي يقدره العاقرة مثل حيدر
عفيف ويجد الشعب سعادته عندما يتبع
طريق عباقره السياحة وليس طريق أدياء
السياسة ثمة مصدر لا ينفذ للأدب (للأدب
الأذربيجاني) الذي يريد ان يعرض على
شعبنا آفاق السعادة الوطنية المضمونة
ويكتسب الأدب الأذربيجاني قوته الفكرية
من هذا المصدر بالذات وهو حيدر عفيف!
واستمد الشاعر إقتحار إلهامه من هنا
بالضبط حين وضع "معمار الوطن
المستقل".

تبدأ قصيدة "معمار الوطن المستقل"

بمذا البيت:

سطع سطوح الشمس

من تحتشيان على العالم

جعله رثا

متقدما لأذربيجان

ان صورة الزعيم الوطني العام للشعب

تعبيره في ادب كل شعب بشكل خاص.
وان الشعب الذي تسر له ان ينحى اعظم
الابطال والزعماء يستحق الثناء والتقدير
استحقاقا تاما. لان هؤلاء الابطال والزعماء
يجعلون اسم الشعب شهيرا في كل العالم
باعمالهم المحيدة ومآثرهم العظيمة.

"مستقبل وطنين معماري" دا تورك-توران
دونياسينين داحي ادراك- تفكور، سياسي
سركرده سي حيدر علي انونين شوقينه
يازلبمشدير. و هر بندي يو بلويوك
شخصيتين هر جهتي تصوير، نرم الدن
پومنانين مولقي تماميله حاقليدير كي،
خالقين تاريخي طالعيني اونون حيدر علي
الوكيمي داحيلري معين اندرلر - خالق او
زمان خوشيخت اولور كي، سياست
شيطانلارينين بوخ، سياست آلاملارينين
بوپوردوغو يولاگكدير.

منسوب اولدوغو خالقا ميلي-معوي
خوشبختليين اوفوللريني كوسترمك ايسته
ين اديياتين (آذربايجان اديياتينين) مفكوره
انرؤسي الماسي اوچون بيتيب-توكتمز بير
منبع وار: او، حيدر علي التوديرا..
ايغبخار "مستقبل وطنين معماري" تي
يازاركن اؤز الماسيني محض بورادان
الميشدير...

شيمشك كيمي دوغولدو،

مخجوانندان جهانا.

تاريخي نيجات گوندردي،

اونو آذربايجانا،

سطح سطوح الشمس
من تختشيوان على العالم.
وحمله رينا
منقذا لأذربيجان.

ولد كإنسان ابي
ودار اسمه
على السنة الناس.
اشتهر اسمه في كل العالم.

جعله رينا
قويا من طفولته.
لمت عيناه
ضوءا لا منيل له.

انه فار مثل عين
ثم تحول الى بحر.
لمع كشمس
في سماء وطننا.

عاش عمرا مجيدا
لا نظير له.
اختلفت حياته
عن حياة جميعنا.

معمار الوطن المنفل

يقولون ان الانسان هو أكمل المخلوقات.

فهل يمكن تعيين حدود هذا الاكتمال؟

ترفع شخصية حيدر عليف أمام عيوننا
إلى الطبقة غير المرئية من الذرى. من الذي

يطيح ان يقول في أي علاء هذه

الذروة؟... طبعا، لا يستطيع احد ان يقول

هذا لان هذه الحقيقة أكبر من كل الحقائق

التي في إمكان وعي الانسان إدراكها.

وتكشف الحقائق كهذه التي ليس في وسع

العقل كشفها بواسطة قوة تخيل الشاعر كما

هو الحال في القصيدة التي تقدم لكم الآن.

يكسب فيها الإلهام الشعري لافتخار

الروح والقوة المعنوية من صورة حيدر عليف

المقتدر ويصفه بالشاعر العليا والكبري.

لم تكن حياته سهلة
بل كانت حياته صعبة.
كانت حياته حافلة
بالصعوبات العديدة.

ان حياته اجتازت
طريقا متعرجا.
ان هذا الانسان تحمل
كل المشقات.

ان طريق حياته
كان مفعما
بالآلام والاذى التي
لم يرها احد في العالم.

وتتوج هذا الطريق
بالتحاح في النهاية.
تتوج هذا الطريق
بالجد في النهاية.

كان طريقه هذا
طريق الشرف.
كان طريقه هذا
طريق الحقيقة.

اصح حصنا حصينا
واندفع الى المساعدة.
يعرف الجمع جيدا
انه يميز عدالته دائما.

احترار لنفسه
المطلب المقدس.
انه هو الشخص الذي
تجاوز كل المشاكل.

ضاعت الدنيا في وجهه
ولكنه لم ينهزم ولم يفهر.
احترق كل الظلمات
واقبح في عمله المقدس.

احترق كل الظلمات
شق طريقا لنفسه.
كان طريقه هذا نيرا
وصل في النهاية الى غرضه.

انشأ تاريخا جيدا
باعماله الجيدة.
وبلغ الذروة العالية
في ميدان السياسة.

حيدر علييف، هو
تۆمۈش شەيخا
و حفيد "خطائي"
و نشيدة طوران الكبيرة.

حيدر علييف هو الذى
عاش حياة حافلة بالمعنى.
انشأ دولة مستقلة
وعاش عمرا مجيدا.

حيدر علييف هو الذى
تعمل كل الاعدية.
حيدر علييف، هو الذى
كترس حياته لشعبه.

قد تحققنا من صحة كلماته:
"انا مع شعبي من اول لحظات عمرى
واكترس ما تبقى من عمري
لشعبي و وطني".

انه لم يتخل عن
نيته المقدسة.
لم يفارق قط
شعبه المحبوب.

قد كاد ينقسم وطننا
الى اقسام قل مجيئه.
قد كاد يتعرض وطننا
للحرب العنيفة قل مجيئه.

اصبحت هذه الدولة
مطامع اعدائنا.
لكن هذا الانسان الكامل
قدم مساعده لشعبنا.

انه جاء في حينه
لانتقاذ شعبنا.
اوقف الحرب الاهلية
بمحكمة عقله.

انار طريقنا
بعقله و ذكائه.
عالج عقدة العقد
بمنطقه الحكيم.

اولى حيدر علييف عناية
لكل من مواطنينا.
وكترس حياته المجيدة
لشعبه المحبوب.

خط انابيب الغاز باكو-تيليسي-ارضروم
نما اعماله التي لا نظير لها.
هذه هدية الزعيم الوطني العام
من آذربيجان الى اوربا.

حيدر عليف هو الذي
تجسد العلم فيه.
حيدر عليف هو
عقري العاقرة.

تركيا - آذربيجان
"امة واحدة في الدولتين".
مصطفى كمال وحيدر عليف --
هما اللذان تجسد فيهما الانتصار.

دادا قورقود هو
رمز العدالة.
حيدر عليف هو
رمز الوطنية.

"مناس" و"ارزون بيني"
هما رمز الاتراك.
حيدر عليف هو الذي
ستنهل اعماله الاجيال اللاحقة.

تحمل كل الصعوبات
وحرص السلم دائما.
انه ازاح كل العقبات
واشس دولة وطنية.

كان مياسيا عقربا
وصعد لتحديات الزمن.
انه اصعب كل العالم
بدياسته الماهرة.

انتعش من جديد
"طريق الحرير".
تعرف جيدا ما الذي
قام به حيدر عليف في سيله.

ان "معاهدة العصر" هي
وليدة حمارته وعقبرته.
خط انابيب النفط باكو-تيليسي-جيهان
وليدة اعماله ونياته.

استرعى انباه العالم
الى اراضى آذربيجان.
بذل كل مرتخص وغال
في سبيل تحقيق نياته واعماله.

قد تحققتنا من صحة الكلمات:

"حيدر هو الشعب والشعب هو حيدرا"
حيدر عليق هو
الذروة العبيدة المثال.

انه معمار الاستقلال
وانشأ حياة سعيدة لنا.
انه اعقد الشعب والامة
والوطن من النكوب.

اصبح حيدر عليف
حيب شعينا.
ازداد حب الشعب
اليه من يوم الى آخر.

عُرِفَ بحبه الذي
لا نظير له في العالم.
تعرض حبه هذا
للموانع العديدة.

لم يتحل عن حبه بل
خاض نضالا من اجله.
وجعل هذا الحب
اسمه شهيرا في العالم.

قام بكل شيء
في سبيل حبه.
اصح حبه قدوة
للاجيال اللاحقة.

كانت هذه الانساة الجميلة
الحب الاول والآخر
لحيدر عليف الذي كان
يحبها بحب لا نظير له.

كانت حبه "ظريفة"
يحب لا يدليل له.
كانت معه دائما
في السراء والضراء.

اتما ام الولدين اللذين
يقتخر حبا شعينا الآن.
واصحا باعمالهما وبناتهما
حيبي شعينا الآن.

ان حب حيدر لـ"ظريفة"
يشبه السمو توتيا الجميلة.
ان حب حيدر لـ"ظريفة"
يشبه الانسحام الحقيقي.

هذا الحب الكبير والجميل
اصبح على كل لسان وشفة.
هذا الحب الكبير والجميل
اصبح اسطورة بين كل الناس.

يعرف الجميع
معرفة جيدة:
ان الاخلاص منبع
ومنهل لمحبهما الجميل.

عرف بين جميع الناس
بجسارته ورسالته.
عرف في ميدان السياسة
بحكيمته وبراعته.

يعنى به شعبنا
بانثوية البطولة:
"الشعب هو صوت حيدر!
حيدر هو صوت الشعب".

احتل مكانا ابدنا
في قلب شعبنا.
اسس المرحلة الجديدة
في تاريخنا الحديث.

حيدر عفيف هو
نايعة الاتراك الخالد.
و ميز دائما بحكيمته
بين الحق والباطل.

تمول الى الطل الشعبي
خاص تضالاً من اجل الحرية.
انه اوقف اسالة الدم
و وهب شعبنا السعادة.

التي كلمات وجهية
في المؤتمرات المختلفة.
انتشرت في العالم
حُطَّيه الشهرة.

كان يقول دائما:
"اني كنت افتخرت
ولا ازال افتخر
باني آذربيجاني".

زعيمنا الوطني العام
يجسد الثورة فيه.
انه ضمن السلم لاصدقائنا
و حمانا من اعدى اعدائنا.

أكسب هذا الإنسان
قوته من ربنا.
و بلغ شأواً بعيدا
في أعماله وأغراضه.

إن هذا الإنسان العاقل
بشبه مثارة لا يتخذ.
تحول هذا الإنسان
إلى بطل تاريخي.

وهب نفسه جسدا و روحا
لأعماله و نياته.
شق في النهاية طريقا نيرا
لشعبه و وطنه.

أحيا الزعيم الوطني العام
ماضي شعبنا الضميد.
و أرسى الحجر الأساسي
لمستقبلنا الساطع.

أته عاش بشرف
عمره الذي كتب له.
و شغل مكانه الأبدى
في أفئدتنا وقلوبنا.

إنه فرح الاطفال
هو حامي اليتام.
يعرف الجميع جيدا:
إنه مؤسس دولتنا المستقلة.

كان انسانا كاملا
وقالدا ماهرا.
كانت كلماته
حافلة بالاضواء.

كان مجسم البسالة والجرأة
مثل رأيتنا ذات الالوان الثلاثة.
عم هذا الانسان الحب للوطن
من ادائه الى اقتضاه.

بشعر بروحه في "الكمان"
و"الساز" و"التار".
بشعر بروحه في "الشور"
و"الراست" و"القطار".

حيدر عليف هو
تحفة الطبيعة.
أذربيجان للمستقلة
هي تحفة حيدر عليف.

"سحر الشمس العتير"

يا ايها الانسان الفذ العالى!
اقدمت بالكتاب الشريف وقلت رأيتنا.
تغير كل شيء تغيراً محيئك
و بدأ شعبنا حياته الجديدة.

سَطَّعَتْ مثل الشمس على ارض وطننا
و التفت الشعب الأذربيجاني حولك.
تحت انت صفحة جديدة في تاريخنا
و يفضلك تطور دولتنا المستقلة.

ان وقارك وحسارتك ونفوذك
جعلت اسم شعبنا شهيراً في العالم كله.
مددت انت يد المساعدة لشعبنا
بعد زعيمنا الوطني العام.

احدث صدّى واسعاً في العالم
ما تقوم به من اجل شعبنا.
بلغت انت الاوج الاعلى في ميدان
السياسة باعمالك ونفائلك.

لم يحكته القدر من
تحقيق كل احلامه واعماله.
ولكن ترك في تاريخنا
آثاراً لن تندثر.

انه مثل شمس ساطعة
لوطننا و شعبنا.
و جعل اسم آذربيجان
شهوراً في العالم.

تعيش الان معنا
اعماله التي لا نظير لها.
اصححت اعماله ضماناً
لمستقبلنا الساطع.

بشيء وطناً المستقل
الصباح للثير المضيء.
انشأكل هذا حيدر عليف
و يفصله ننظر الى الآتي "ياهاام".

ان ذكائك و عقيرتك وعقلك
تُفرخ اصدقاءنا وتُربخ اعداءنا.
ان كل ما تقوم به من اجل وطننا
يبعث الآمال في قلوبنا.

لِوقِّع اسم شعبنا الالى
باعمالك و نباتك!
إتبع نوح حيدر عليف السياسي
بذكائك و عقيرتك.

* الصاح المئير المضيء *

رئيسنا المحترم!
القائد الاعلى للقوات المسلحة!
فخامة الرئيس الهام عليف!
انت وولد الشخصيتين العظيبتين
اللتين اكتسبتا قوتهما من شعبنا الالى
يفتخر الشعب الأذربيجاني بمما
فتفخر آذربيجان كلها بما قامتا
به من اجل شعبنا ووطننا.
انت وولد الشخصيتين العظيبتين
اللتين عاشتا حياة حافلة بالمعنى
و أصبحت طريق حياتهما هذه
قدوة ساطعة للاجيال اللاحقة.
انت وولد الشهدصيتين الابيتين

اللتين صارتا ذروة بعيدة للمال
باعمالهما المجيدة ونيانتهما الجميلة
ويشبهان الجبال الشائخة.
انت تحفة الشخصيتين اللتين
تحملتا كل الصعوبات الشاقة
في سبيل شعبنا و وطننا
و احرقتا الظلومات.
اولتا عناية خاصة
لكل مواطن من مواطنينا.
تحست فيهما آمالنا
تحست فيهما حكمة الحقيقة.
انت وولد الحب الحقيقي
انت وولد الثقة التي لا تزعزع
انت وولد الجسارة والبسالة
اللتين لا نظير لهما في كل العالم.
انت وولد زعيمنا الوطني العام
الذى اوقف اسالة الدم في وطننا
و اشعل شعلة الحرية و الاستقلال
اختار طريق الحرية لنا.
رفع رايتنا ذات الالوان الثلاثة
و بذل النفس والتفيس
في سبيل استقلال وطننا.
انت وولد الزعيم الوطني العام
الذى له مكانه الخاص في قلوبنا.
انت تحفة الشاعر المقدسة
التي لا مثيل لها في كل العالم.
انت وولد النيات المقدسة
التي لا مثيل لها في كل العالم.
انت وولد الزعيم الوطني العام
الذى ذاع صيته في كل الدول:

تعقد عليك املا
 اذريحان جميعها.
 انت هو الصباح الخير
 لشعبنا ووطننا.
 بفضلك تغير حياتنا
 تغيراً جذرياً.
 بفضلك يزدهر
 من يوم الى آخر وطننا.
 بفضلك تزدهر
 مدننا وقرانا.
 بفضلك يتطور
 علمنا و ثقافتنا.
 بفضلك يزداد
 عدد المدارس الجديدة
 في كل مدننا و قرانا.
 انت هو الصباح الخير
 لكل الصغار والكبار
 شققت انت طريقاً
 الى قلوبنا و افئدتنا
 باعمالك وبنائك
 تتبع انت نجاح النهج السياسي
 لجيدر عفيف الذي بذل
 كل مرتخص وغال
 في سبيل سعادة وطننا!

بوتون كانباني كردي سوراغين،
 شهزتين ان اوجا زبروه به چاتدي!
 گوپله يوكسلن اوجا باهراغين
 بيزده گله جگه اينام پارتدي!
 سنين تفككوروب، عاقلين، اهدراكين
 دوستو ستويندبردي، دوشمخي كسدي!
 مغرور آدملارين سونسوز غورورلا
 خوش گونه جان آتدي، صلوحه تلمسدي!

اوجال، اوجالديفجا بيز ده اوجالاق!
 ميلنلر ايچينده اينيميز قالسين!
 حيدر علي اتوبن بخش الله ديسي
 سوغز الهاميتي حائق سندن آلمين!

افتخار

معمار وطن مستقل

منطقه سه

FARS DİLİNDE

صغری حسن، بکننده ترجمه

به فرزند بزرگ آذربایجان، معمار دولت

مستقل آذربایجان، سیاستمدار برجسته جهان

نویس حیدر علی اف فرزند علیرضا تقدم می

گردد.

حیدر علی اف از چنان شخصیت نابغه ای برخوردار است که وقتی در مورد او سخنی می گویم، می خواهم به ابعادی از شخصیت وی اشاره کنی که کسی در مورد آن ابعاد شخصیت ایشان اطلاعی ندارد. اما در آذربایجان از پیر و جوان کسی را نمی توان یافت که شخصیت حیدر علی اف را عمیقاً نشناسد. زندگی با عظمت اما پر پیچ و خم او، شخصیت درخشانش، اعمال نورانی وی که در سطح سیاست جهان ارزیابی گردیده، سختیایی که در راه مردم، ملت و دولت متحمل شده، ضیاء و ارزش استثنائی او هر صفحه اش در سالنامه تاریخ آذربایجان با حروف زرین می درخشند. اما اگر من تنها از مشاهدات خود در مورد این شخصیت بزرگ از ابروان، یعنی هنگامی که در آذربایجان غربی می زیستم سخن بگویم، یک رمان بزرگ نوشته می شود. من با ایشان یعنی با انسانی ارتباط داشتم که در مکتب دولتمداری تجربه ای بس ذقیمت کسب کرده است و اگر بخواهم لحظه به لحظه این خاطرات را بنویسم، به کتابها نمی گنجد. احساس می کنم من هر قدر در مورد حیدر علی اف مطالبی می نویسم باز هم می خواهم چیزی در این رابطه بنویسم.

این انسان با عظمت که عمر خود را فدای خلق و موطئش نمود، از آن دوره ای که در مدرسه مشغول تحصیل بود با عقل، ادراک، تفکر، علم و کاردانی اش از همه هم سن و سالان خود بطور فوق العاده ای

با احترام به معمار

وطن مستقل

هدایت

بنیامان افزوده می شد. وی جلوی این جنگ خاموش سوز را گرفت. او با احترام به حقوق ملت آذربایجان و اقوام ساکن در جمهوری، دولتی مستقل با اقتصاد نیرومندی تشکیل و تاریخ نوین آذربایجان را رقم زد. این تاریخ ماهیت تمامی دولتمندان را در خود منعکس نموده و در جاده هموار جامعه جهانی برای خود جایگاهی ویژه کسب و در حرکت بسوی آینده درخشان، راه همگرایی در پیش گرفت. حیدر علی اف با بهره برداری اصولی از ذخایر، معادن و ثروتمندی زمینی و زیر زمینی با کشورهای چون روسیه، ایران، آمریکا، بزرگترین کشورهای اروپایی و عربی وارد همکاری گردید. ایشان قرارداد تاریخی قرن را امضاء و آنرا اجرا کرد. او در مسائل جهانی موضع برگزیده ناپذیری اتخاذ کرده و بدینصورت در حفاظت از صلح و امنیت تضمیناتی بوجود آورد که این هم به نوبه خود در بسیاری از مسائل، زمینه ای پیش آورد که آذربایجان توانست موضع خود را برای خیلی از کشورها دیکته کند. خدمات ایشان در مسائل یاد شده بلا عوض می باشد.

جهان بسوی صلح و امنیت و اقتصادی شکوفای پیش می رود. آذربایجان نیز در کوتاه مدت از استبداد رها گردید و با رهنمودها و موضع برگزیده ناپذیر حیدر علی اف سیاست داخلی و خارجی کشور شکل گرفت. مکتب سیاسی حیدر علی اف به قالی بسیار زیبایی می ماند که کاملاً ظریف بافته شده است. او با عملکردهای

متناهی بود و از همان اوان آشکار بود که او آینده درخشان دارد. با گذشت زمان امیدها به حقیقت پیوست و حیدر علی اف که دارای انرژی پایان ناپذیر بود، تا آخر عمر در سطح سیاست جهانی، سبک و راه مخصوص بخود را بوجود آورد. در دوره بگیر و بسندهای اتحاد شوروی، ضمن رشد و توسعه دادن جمهوری آذربایجان، با ذکا و درایت خود در میدان سیاست دولت به آن بزرگی، نفوذ فوق العاده ای کسب کرد. او را در کشوری به بزرگی یک سوم کره خاکمی که دارای ملتهای گوناگون بود، پرستیدند. حتی این ستایش و عشق و علاقه نه حیدر علی اف در زمان اتحاد شوروی از سرحدات آن کشور فراتر رفت. او آذربایجان مستقل را به تمامی زحمات فراوان و فوق العاده در واقع ایجاد و خلق نمود و در زمان همگرایی آذربایجان به جامعه جهانی، آن عشق و علاقه به حیدر علی اف بهره خود را داد. روابط و مناسبات دول خارجی نسبت به کشورمان بجهت احترام حیدر علی اف گسترش یافت. در هنگامی که آذربایجان را خطر تجربه و عمو از نقشه جغرافیایی جهان، تهدید می کرد، با اراده و تأکید مردم اراده نجات بخش خود را به نمایش در آورده، شب و روز تلاش کرد و آذربایجان را که در لبه پرتگاه بود، به عرصه فعالیتهای اقتصادی تبدیل کرد. او آذربایجان را از خطر جنگ و مناقشات داخلی رهانیده و جلوی کشتار و خونریزی را گرفت. در جنگ با ارمنستان روز به روز بر تعداد

می باشد، که بطور شاعرانه تصویر گردیده است. این به منزله آنست که خلق این اثر، حرقه ای برای خلق آثار بزرگ خواهد بود. زمانی که منظومه "معمار وطن مستقل" حالت کتاب را بخود می گرفت، توجه ویژه ای به یک مورد مدلول شده است. این مورد با معنا و مضمونش فوق العاده هم آهنگ است. کتاب به دو بخش تقسیم گردیده و در اولین بخش لحظاتی از زندگی حیدر علی اف و عملکردهای وی در آذربایجان بازناس یافته است. دومین بخش کتاب هم به تأمین آینده آذربایجان و دور اندیشی حیدر علی اف در تربیت و پرورش امام علی اف از کودکی به منظور تضمین آینده آذربایجان و نیز به اصولی بودن این انتخاب حیدر علی اف اختصاص یافته است. در اینجا لازم می داند نکاتی در مورد این اقدام حیدر علی اف و عبارت دیگر پرورش و به عرصه رسانیدن امام علی اف بعنوان سیاستمدار نظیر خود ابراز غم. زمانی که حیدر علی اف دار فانی را وداع می گفت من و هم سن و سالام با منظره ای برخورد نمودم که آثرا نه خواننده و نه دیده بودم. (بی شک ما از قبل مطمئن بودیم که با این منظره روبرو خواهیم شد.) آذربایجان این رهبر عموم ملی (ناجی)، سیاستمدار قدرتمند و انسان شریف را با شعار «حیدر خلق- خلق حیدر» به خاک سپرد. این در برابر دیدگان ما رخ داده و ما هم تماماً این احساسات را داشتیم. حتی آنانی هم که از لحاظ سیاسی با اندیشه های حیدر علی

خود به پیشوای عموم ملی آذربایجان تبدیل گردید. حیدر علی اف را با جورج واشنگتن، دوگلا، آنا ترک و دیگر شخصیتهای تاریخی و دموکراتیک مقایسه می کند. البته جورج دیگر هم نمی توانست باشد. او بعنوان یک انسان کامل که از سوی خداوند تمامی کیفیت ها به او ارزانی شده بود، فقط و فقط می توانست خود را منحصر به کارهای خیر نماید و چنین نیز شد...

اگر نوشته ها و مقالات در مورد حیدر علی اف فقط برای خوانندگان آذربایجان در نظر گرفته شود، در آنصورت احتیاجی به توضیح و تفسیر نیست. همانگونه که در بالا متذکر شدم، شخصیت حیدر علی اف برای هر شهروند آذربایجانی چون آئینه روشن است.

منظومه "معمار وطن مستقل" بقلم شاعر افخار با در نظر گرفتن ترجمه آن بزبانهای بزرگ جهان و تصویر چند جهت در این منظومه است که مرا وادار می سازد، در مورد بعضی مطالب توضیحاتی بدهم. با استاد به سخن پرفسور نظامی جعفر اف که در مورد حیدر علی اف نوشته، می خواهم بگویم که حیدر علی اف دارای شخصیتی است که این نوع انسانها از هر صد سال یک بار چشم به جهان می گشایند. سیمای حیدر علی اف با انرژی ادبی و بدیعی خود همیشه در ادبیات، بویژه در شعر موجب خلق آثاری زیادی خواهد شد. این منظومه ذره ای از شیوه زندگی و خلاقیتهای حیدر علی اف

آمد، موارد ذکر شده در بالا ضمن بازتاب شاعرانه و پویک، عشق و محبت حیدر علی اف و نیز عشق و محبت امام علی اف کلاً در منظومه، بطور هارمونیک و برجسته بیان شده است.

کتاب "معمار وطن مستقل" که برای خوانندگان روس، انگلیسی، عرب، فارس و ترک در نظر گرفته شده، فعالیت های بسیار-بسیار ارزنده و همیشه جاوید حیدر علی اف و نیز فعالتهای ادامه دهنده راه ایشان امام علی اف رئیس جمهور محترم آذربایجان را بطور شاعرانه و پویک ابراز نموده است. کتاب مذکور بعنوان یک اثر ادبی و هم به عنوان کتابی که به چند زبان ترجمه می شود، نمونه ای از آثاری است که در آینده در این راستا به نگارش در خواهد آمد.

اف مخالف بودند، احساسات خود را بطور واضح و روشن بروز دادند. در همه انساختا چنین تصویری بوجود آمده بود که حیدر علی اف حتی خود مرگ را توانست به انساختا چون یک عشق معرفی نماید. مردم پس از مراسم دفن احتیاج شدیدی به وجود او احساس نموده و آثرا عمیقاً درک کردند.

انتخابات بعدی ریاست جمهوری در پیش رو بود. مردم در آن انتخابات اشتباه نکرده و راه علاقانه ای را در پیش گرفتند. می توان گفت که سیاست حیدر علی اف و آنچه را که آغاز کرده بود با اکثریت آرا مورد تأیید قرار گرفت. مردم واقعاً سرنوشت خود را به امام علی اف که به رئیس جمهور هر شهروند آذربایجانی تبدیل شده بود، سپرده و به او اعتبار نمود. بدینصورت مردم بتوعی سرنوشت خود را بیمه کردند. نتیجه همانگونه که انتظار می رفت، موفقیت آمیز بود. امام علی اف به شفق خورشیدی چون حیدر علی اف تبدیل گردید. او با تمامی قلب، وجود و اعمالش با تبدیل شدن به رئیس جمهور هر شهروند آذربایجانی سیاست حیدر علی اف را با موفقیت به اجرا می رساند. آذربایجان واقعاً قدم در راه نوین گذاشته و بهره سیاستمدار دور اندیش را به عینه می بیند. سازندگی در کشور بسرعت به پیش می رود، سیاست داخلی شکوفا می شود و سیاست خارجی در فوق آن در میدانی نوزایی به وسعت جهان جایگاه معتبر خود را کسب می نماید. زمانی که این کتاب به رشته تحریر در می

در اواخر هزاره دوم و اوایل هزاره سوم
نام دیگری در ردیف نامهای تاریخی،
اجتماعی، سیاسی جهان قرار گرفت. این
نام حائز اهمیت فراوان است به آن دلیل که
در شکل گیری دولتهای ترک و سازندگی
آنها نقش بزرگی داشته و در کل می توان
گفت آذربایجان و عموماً جهان ترک-توران
رالین انسان بزرگ، به بشریت ارزانی نمود:
حیدر علی اف ... نا شکوفائی ابده ها و
نیات او می خواهیم باور کنیم که این اثر
ملیر به اندازه خود آذربایجان بزرگ است.
این نام نه تنها در تفکر ایدئولوژی و
سیاسی ما، بلکه در اندیشه های ادبی و
هنری ما نیز نقش بست و سیمانی محرمانه
و وسیع آفرید. شخصیت حیدر علی اف
با عملکردهای رهائی بخش ملی و اندیشه
های بزرگش فقط ادبیات و شعر آذربایجان
را غنا نخواهد کرد و در برابر آن، اتق نوین
زیبائی، ابده ای نوین و عرصه تعالیت
خواهد گشود. به شاعر آذربایجانی روح،
انرژی مصوی و الهامی خواهد داد که
تاکنون دیده نشده است. اثر "معمار وطن
مستقل" که محصول روح و قلم افتخار می
باشد، به حیدر علی اف رهبر سیاسی،

شخصیتی برجسته
و الهام بخش

نظامی جعفراف
پروفسور،
شخصیت مفتخر علمی،
نماینده مجلس ملی آذربایجان

بی نظیر پیشوای عموم ملی مردم آذربایجان و توصیف مبارزات وی با به عرصه وجود می‌گذارد. شاعر از صمیم قلب باور دارد که حیدر علی اف مثل فرمانان داستان ها که با مقام و منزلت برگرفته از پرودگار و جهت نجات و رهایی ملت خود آمده، متذکر می‌گردد که راه مبارزاتی رهبر و پیشوای عمومی ملی به آنصورت هموار نبوده و ایشان سختی‌های زیادی را متحمل گردیده ولی این وظیفه منحصر بفرد خود را با شرف و لیالت به انجام رسانید.

این سخن حیدر علی اف که زمانی در مورد آتازک گفته بود (جمهوری ترکیه تنها محصول فعالیت آتازک نبود همچنین محصول قهرمانی وی بوده است.) برای درک عمیق مسئولیت و وظیفه رهبر عموم ملی آذربایجان، زمینه را فراهم می‌نماید:

حکومت آذربایجان تنها نتیجه فعالیت حیدر علی اف نبوده، محض نتیجه قهرمانی حیدر علی اف بوده است... مؤلف منظومه - داستان "معمار وطن مستقل" نه تنها مقیاس و بزرگی این قهرمانی، همچنین برای ارائه و توضیح مضمون و جزئیات آن، موفق شده لحن ادبی مناسبی یافته و

صاحب اندیشه و تفکر بزرگ جهان ترک - توران اختصاص یافته است. هر بندی از شعر، فعالیت، خصوصیت و شخصیت بزرگ او را تصویر نموده است. مؤلف به حق می‌نویسد که، سرنوشت تاریخی مردم را نخبگانی چون حیدر علی اف رقم می‌زند و مردم زمانی به خوشحالی خواهند رسید که نه به تحریکات شیاطین سیاسی، بلکه با رهنمود خدایان سیاسی راهشان را تعیین می‌کنند.

ادبیات آذربایجان دارای منبعی پایان ناپذیر است و این ادبیات افق‌های خوشحالی ملی - معنوی را نشان می‌دهد. ضمناً این منبع مفکوره و انرژی، حیدر علی اف می‌باشد... افتخار به هنگام نوشتن "معمار وطن مستقل" الهامش را از این منبع گرفته است...

منظومه - داستانی که با بیت :

چون رعد و برق رخشان

از نخبوان بزاد او

از بحر آذربایجان

پروردگار بداد او

- شروع می‌گردد، ما احتوای شخصیت

های تاریخی رهبر عموم ملی (و ادامه این مبارزات قهرمانانه توسط رهبر جدید آذربایجان) اختصاص داده شده است نه تنها احساسات شاعر، همچنین احساسات قلبی ملت آذربایجان را انعکاس می دهد.

در طول تاریخ قهرمانان بزرگ موجبات اختراعات و احساساتی شده اند که ادبیات بزرگ و حماسی هم از آن اختراعات ملی بوجود آمده است. ملتی که برای نجات و رهایی خود قادر است قهرمانان و رهبرانی را در دامن خود بپروراند، با دوست داشتن و ترمیم آنها، خودش هم ارتقا یافته و با کسب استقلال ملی و معنوی، انرژی روحانی بدست می آورد...

مفاهیم و اصطلاحات دولت ملی، شهروندی، قرارداد نفت و استقلال را در قالب ادبیات سنتی و ملی با موفقیت بیان بنماید:

میراث کهنه خلق

بدست او زنده شد.

اساس مام میهن

تا اند پاینده شد.

و به همین خاطر منظومه-داستان هر قدر دارای لحن سنتی باشد، مدرن بودن مبارزات تاریخی رهبر عموم ملی را با موفقیت انعکاس می دهد.

شاعر بر انجام موفقیت آمیز (و با الهام از) اقدامات و کارهای بزرگ و ایده های مقدس پدران توسط فرزندان باور داشته و می گوید:

این وطن مستقل

روشن ز بحر فردا

حیدر بساحت آترا

بالهام بحر فردا

و ضمن اشاره بر رهبر جدید آذربایجان، راه مبارزاتی وی را که با موفقیت شروع کرده است، ترمیم می نماید.

این منظومه-داستان که به قهرمانی

چون رعد و برق رخشان
از مححوان بزاد او
از هر آذربایجان
پروردگار بداد او

چون چشم خود بر عالم
بگشوده او ما غرور
افتاده بر زبان ها
نامش به شور و سرور

نیرو گرفت از خدا
چون طفلکی بی‌دوش
چو نور آن الهی
درخشید از وجودش

چون چشمه ها بموشید
دریای بیکران شد.
در آسمان میهن
خورشید درخشانش شد.

زندگی عزیزش
آغاز یک سرنوشت
از جانب خداوند
حکمش بدستش نوشت.

گویند بشر اشرف مخلوقات و کاملترین

آفاست. آیا می توان حد و مرز این کامل

بودن را سنجید؟ عظمت و بزرگی حیدر

علی اف در برابر دیدگانمان به قتل دست

نیافتی سر می کشد. چه کسی می تواند

بلندی این قله ها را تعیین کند؟... طبیعتاً

هیچ کس! زیرا این حقیقتی خارج از تفکر

و اندیشه انسان معمولی است. اما فقط

تخیلات شاعر قادر به توصیف این

حقیقت است. همانگونه که در منظومه

"معمار وطن مستقل" توصیف گردیده

است... در اینجا الهام شاعر گونه ی

انتحار از سیمای قدرتمند حیدر علی اف

روح و انرژی معنوی گرفته و آنرا صمیمانه

و با احساساتی عالی ترجم نموده است.

در روز سخت میهن
بوداست چون دژی سخت
بی بر سیه سپیدی
بی سیه بر سیه گفت.

در این ره مقدس
خود را به آتش انداخت
گذشت از آب و آتش
بباد مردم بشتافت.

ظلمت شکافت همچون
رهبر نمود ره باز
روشن نموده ره ها
خود هم به نور همراز

از هر طرف فشار و
هم توطئه سر راه
ظلمت شکست و آمد
مردانه تا سر راه

رنج و عمل بسی برد
ناریخ عتشم ساخت.
در میدان سیاست
تا اوج ذروه ها تاخت.

چونگه نبوده هموار
این راه پر ملالت
طوفان و سیل پر بود
هم تاریکی، ضلالت

در راه پر مشقت
از سختیها گذر کرد.
از راه پر ز زحمت
وز رنجها گذر کرد.

این راه پر از غصه و
درد و غم و کدر بود.
کج گشت خسته زین راه
بدخواهی ها هدر بود.

از هر کجا که بگذشت
این راه با شرف بود.
این راه غالیبت
همراه با شهرت بود.

این راه حق و عدل است
درد و غم از میان رفت.
راه حقیقت این بود.
سوی حقیقت او رفت.

با هر عذاب و سختی
صلحی چنین بیاراست
کز هفتخوان گذر کرد
تا دولتی بیا ساخت.

چون جاده ابریشم
حیدر ز نو بیانداخت
تاریخ او بکرده
دور دگر پیرداخت.

ابر مرد سیاست
بدانته سر افلاک
دنیا به حیرت انداخت
با عقل و هوش و ادراک

قرارداد نفت عصر
زائیده حسارت
باکو، تقلیس و جیحون
تمامش درایت

دیده اهل دنیا
نظاره نگر بدین سو
بر این مقصد اهداف
دعای خیر داد او

چون تکه تکه می گشت
کشور بدست مزدور
در یک طرف غارت و
در یک طرف جنگ و زور

در این کشور کوچک
هر کس منافی داشت.
به فریاد ملتش
حیدر توجهی داشت.

هر رهایی خلق
او سر رسیده از راه
برای ختم کشتار
حیدر رسیده از راه

عقل و دکا و هوشش
هر لحظه شد فروزان
هم از درایت او
هر مشکلی شد آسان

عمر عزیز خود را
بخشیده او به موطن
روح و حیات بخشید
جان یافت اهل موطن

مرحوم حیدر علی اف
بوده یک رهبر ترک
مناس، اورخون، بی سی
چون بوده سمبل ترک

چون معمار آزادی
استقلال ارمنان کرد
خلق و وطن را رها
از دست ناکسان کرد.

عشق وطن همیشه
اندر دلش نشسته
صادق به ابده هایش
عبودت بگفته

به مکتب عشق او
بس بی مروی شد
حیدر به راه عشقش
حتی دمی نیاسود.

ز خاک کوی دالر
سرمه به چشمش کشید.
برای گل فشایی
سیره و گل بر دمید.

باکو، تغلیس، ارضروم
آمال صلح دانی
از باکو تا اروها
خط گاز جهان

با علم و عقل و ادراک
ره برد بر سعادت
فرزند علیرضا
این سمبل صداقت

ترکیه، آذربایجان -
"یک ملت و دو دولت"
مصطفی کمال، حیدر -
ظفر بخش حقیقت!

همچون قورقود جاوید
این سمبل عدالت
حیدر چو پیر ملت
با روح و جان جسارت

خلق و حیدر یکی بود
کتیبه ای مقدس
این رهبر عالی قدر
هم قبه ای مقدس

یک عمر بود این هم
 عمری پر از محبت
 عمری پر از صداقت
 با عشق و با دیانت

در میدان سیاست
 با عزم راسخ، متین
 شیر زبان به سنگر
 با سپهری آهنین

نغمه قهرمانی
 برایش سر می دهند
 چون خلق صدای حیدر
 حیدر صدای خلق اند

این رهبر کبیر را
 زمانه پرورش داد
 ز بخر ابدیت
 تاریخ چنین حکمش داد

این ترکزاد مدرک
 ابر مرد تورانی
 با دیده حقیقت
 شر را نموده عالی

حیدرا - بگفت و آمد
 بانو ظریفه خام.
 حیدرا - بگفت همی رفت،
 بانو ظریفه خام.

به روزگار محنت
 ظریفه بود بارش
 به شعله خواهش سوخت
 این بار با وقارش

مادری مهربان بود
 بحر دو اولاد خویش
 فرزندان وطن خواه
 لایق کشور خویش

عشق ظریفه-حیدر
 ز قدرت الهی
 عشقی نمونه بوده
 چون عترت الهی

زیانزد خاص و عام
 شد مهر این دو عاشق
 به تله ها رسیده
 شهره شد این دو عاشق

اسطوره وار اين مرد
ره آزادي پيمود
با ختم كشت و كشتار
سعادتها پيشنود

از جاگگاه والا
مي زد هميشه فرياد
افكار ديدهگاش
ره يافت بر دل و ياد

خون تميز و پاكم
رمز اصالتهم بود.
ديار آذربايجان
رمز فخرتم بود.

بهرق آزادي است
رهبر ملي ما
بر دشمنش بي امان
بر دوستان با وفا

هامي بي كسان و
هامي كودكان است.
باني و معمار اين
كشور مستقل است.

او رهبري آزاده
با فضل و ناكفابه
هر جنبه صحتش
بر از ضياء و غايه

چون بوق سه رنگش
مغرورانه پا خاست.
تمام هستي اش با
عشق وطن بياراست.

او حيدر عليف است
قله شاه و شيوان
او خلف خطائي ست
سرود ترك و توران

او حيدر عليف است.
با حياتي ارزنده
باني دولتي كه
مستقل و سر زنده

او عليف حيدر است
مقاوم و سركرده
عمر گراميش را
نصيب مردم كرده

این متعالی انسان
هرچه تا بنده است.
قهرمان تاریخی
نگین زینده است.

همیشه در تکاپو
تاریکی ها بر درید.
برای خلق و ملت
رهی نوین آفرید.

میراث کهنه خلق
بدست او زنده شد.
اساس مام میهن
تا ابد پاینده شد.

با شرف و لیاقت
تقدیر خود عیان کرد
در دل و قلب مردم
یادگاری بنیان کرد.

بس کارها و افکار
در غیابش بی پایان
آثار و اسم و روحتش
در همه جا نمایان

از اول حیاتش
مقام با خلق خود
تا آخرین نفسها
در خدمت خلق خود

در راه آرمانش
یابنده و استوار
در کنار مردمش
با نشاط و بی قرار

ساز و کمان و تار هم
زبان شادی اوست
شور و سه گاه و قطار
آوای نغمه اوست

خدا حیدر آفرید
سنان شاهکارش
آذربایجان آزاد
نصیحه تلاشش

پیامبری دانشمند
با قدرت خداوند
همیشه پاینده است
مثل کوه دماوند

تو بر خاک میهن فروزنده ای
ز نور تو میهن روشن شده
گشودی به تاریخ فصلی نوین
ز عزت وطن باز برپا شده

غرور و وقار و بزرگی او
بشد شوکت و فخر ما
پس از رحلت آن عزیز
شدی قسمت و هدیه خلق ما

ز نوری که بگریزی از روزگار
شدی ارمغان و امید و نوید
ز گود سیاست همی سربلند
به تدبیر خود آرماتما ندید.

تو بی زباید کل کائنات
تو که آوازه ات خوش میدرخشد.
به لوح آسمان این برف تو
به ما ایمان و آزادی بخشید.

عزای دشمنت آوای بارت
ره تو، عقل تو، ادراک یاکت
به امید حیاتی با شرافت
قدومت رنجی کردی یا صداقت

خورشید مشرق زمین
شفقها می کند بخش
نور ازل زخود را
بهر جهان کرده بخش

چو خورشید فروزان
آمال جاودانش
موطن عزیزش را
به عصر نو کشاندش

این وطن مستقل
روشن ز بحر فردا
حیدر بساحت آترا
با الهام بحر فردا

شفق سرخ خورشید

سنگند بخورد و بوسه بر برف زد
چون فانی قله های بی آخر بود
خورشید دمید با قدم بر بارش
سازنده تاریخ نوین، حیدر بود.

آنکه در راه ملت
هر سختی به جان گرفت
از هفت جوان و ظلمت
چون شیر مرد گلدر کرد
حق ز ناحق جدا کرد.
پشت و پناه مظلوم
پناهگاه فقرا
آنکه از شعله های
آن نور آسمانی
پر از حکمت، حقیقت
طنطنه شهرش را
اراده ای آهنین
جسارتی پولادین
داناتی مظفر
صداتی مسحر
عشقی مقدس، عالی
تبی متعالی...
بر انسان و طبیعت
اعطائی از الهیست
آن احساس مقدس
با طبع سحر انگیزش
آنکه معیار نیکبست...
او بود که از قلب
نیویورک، برلین، بن
پاریس و واشنگتن،
هم توکیو، هم از اوسلو،
آتن و هم از لندن
هم از استانبول، تبریز،
قاهره، هم از تفلیس،
هم از روم و واتیکان،
هم از برلین، آنکارا

بیر ما را به اوج کوهساران
بماند پیش دنیا هستی ما
بگیرد خلق الهام از وجودت
ز راه قهرمان پیغمبر ما

صبح روشن، نورانی

جناب الهام علی انوا
رئیس جمهور محترم!
فرمانده کل قوا!
گرفت شکل سرشت تو
ز نور نورانیها،
زرمزه شیرین
دو چشمه ای که آنجا
نیرو گرفت از خدا
قله های سوگند شده
بزیسته عمری مفید
رو سفید و سر بلند
بزیسته چون با شرف
نبوغش همی شکفت
محبوب و محبوبتر گشت!
از شکوه مفرور
دو کوه با عظمت
سر به فلک کشیده
ره به ابرها رسیده
دو قبه سمانی
آن دوی آسمانی
با آمال، آرزویش...

هم آزاد و آبادتر
در روستا و شهرها
در صحرا و چمنزار
در کوهها و جلگه ها،
در سخن شیرین
قصه مادر بزرگ
در سخن شیرین
کودکان نورانی،
هم در علم و هم فرهنگ،
هم در پزشکی و طب
بساحت ساختمانها
با معماری نوین،
در هزاران مدرسه
دل هزاران کودک
پر از نور و سرور است،
چون صبح روشن شدی...
یا آن صبح روشدت
با عشق و محبت
بر قلبها و دلتا
چون راه باز کردی
با نور روشنایی
دلتا را کردی روشن،
دلتا را کردی روشن،
در کنسور مستقل
کانرا نموده ایجاد،
رهبر ملی مان،
آن معمار مقتدر،
تو خود معمار گشتی!

از یکن هم از مسکو
هم از وین از تهران
گذشت از کل جهان
راه آینده بساخت
با قدم آهنین
با دیانت متین
که دنیا حیرانش شد.
از سالنهای عظیم
از والاترین کرسی
دعوت به حقیقت کرد
هم به صلح هم عدالت،
راه راست، نیت خوش،
او که صدای حقش
در جهان طنین انداخت
از نور او بزادی...
از نور او بزادی
از بحر وطنمان
خلق ما شرفمان
ملت عزیزمان
در راه پر پیچ و خم
که سوی آینده است
با عشق موطن خویش.
آنکه در چادرها زیست
سختیها بجان گرفت.
چشمانش به تو دوخته
میلونها میلیون انسان
که امیدش تو هستی.
مستقل کشورمان
با عشق جاویدانش
اینک از نو جان گرفت
هر روز شد شکوفا

İFTİXAR

**MÜSTƏQİL VƏTƏNİN
MEMARI**

POEMA

Təxniki redaktor
Elşən Əliyev

Bədii redaktor
İdris Əhmədov

Məsləhətçi
Məsiqə Məhəmmədi

Təshihçi
Afat Mənafova

Kompüter tərtibatı
Anar Əliyev

Dizayn
SS production

Mətbəə
Çaşıoğlu

ISBN
978-9952-8188-6-4